

312480

ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544

సంపుటము ౧౭ } చెన్న పట్టణము 1930-వ సం॥ జూన్ నెల 10 వ తేది మంగళవారము } సంచిక ౫౫
Vol. 17. } MADRAS, TUESDAY 10th JUNE 1930. } No. 55.
శ్రీ ప్రమాదూతనామ సంవత్సర శ్రేష్ఠమాస శుద్ధ చతుర్దశి

అమృతాంజనము

అన్ని విధములగు నొప్పులకు
సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువుపోట్ల
బాపును. పాఝ్యపునొప్పుల బారదోలును.
పోట్ల బోగొట్టును. జ్వరముల భేదించును.
వాపుల రూపుమాపును. దగ్గునుతగ్గించును
ఎర్రదను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
వలన శరీర మందలి దుష్పదార్థములను
తొలగించును. నొప్పుల తగ్గించును. విదేశము
లలో గూడ వాడుచున్నారు.

గొప్పగొప్ప వారిచే

వేలకువేలు యోగ్యతా

పత్రములు పొందియున్నది

పంచభాష చీటీ జూచి కొనిన

మోసము గలుగదు.

చక్కని డబ్బితో నహా నీసా 1-కి 0-10-0

డబ్బా 1-కి రు 64-0 లు.

ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండుదగినది.

అమృతాంజనంధిపో

6, 7 తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు,

109, ప్రెసిడెన్సీ కాలనీ, భారతదేశము

గవర్నమెంటు హామీ
రెరడులక్షలు పూర్తియైనది

1929 సంవత్సరములో జారీకాబడిన పట్టాలు 19 లక్షలు.

తక్షణం మీ జీవితములను మా కంపెనీలోనే భీమాచేయుండి.

ఆంధ్ర ఇన్సూరెన్సుకంపెనీ లిమిటెడ్,

బందరు.

చంద్రా సర్వరీతోటలు - నేలం జంక్షన్

నేలం మామిడిపండ్లు పంపుటకు తయారు. ఆర్డరుతో
ఆద్యాయ, 31 సం॥ అంటుమామిడిపండ్లు, ఇతర ఫల అంటుచెట్లు
డబ్బా రు 7½. సీమ, వ్యవేశితగార్ల పూలనిత్తులు, 24 విధ
మల సెట్ రు 2½, 12 విధములు 1½. క్యాటలాగు ఇవ్వాలి.

Chandra Nursery. P. O. Salem Junction.

ప్రశ్న

భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులు వ్రాయుటకు
రూ. 1-0-0. నై ప్రతిప్రశ్నకు రూ. 0-4-0. ప్రశ్న వ్రాచా
కామాను తెలుపవలెను. వి. పి. 0-4-0 అవును.

గాంధీ జ్యోతిషనిలయం, తిరువనంతకల్, P. O.

రసాయన చాయశాల

మేలైన గట్టి చాయనూలు వ్యాపారం, తూర్పువాకిలి, మధుర.

గట్టిచాయ సూతన రంగునూలు రకములు తయారుచేయడములో "ఇండియాలో" నెల్లను
మొదటివా రని విశ్వీలి ప్రఖ్యాతి చెందినవారు.

అన్ని రకములలోను పక్కా-రంగులు సలీనుగా చిక్కును.

ఒకవర్గాయము మా రకములను ఉపయోగించినవారు, మా రంగునూలు వినా, మరి
యితర రకములను ముట్టరు.

శాంపిల్ ఆర్డర్ వ్రాయించేది.

130

తక్షణమేకావలయును

సామర్థ్యముగల బ్రాంచి నూపర్ యింటెం
డెంటు నెల 1 కి 100/- రూపాయలు జీతమును,
50/- రూపాయలు, ప్రయాణఖర్చులుయివ్వబడును.
ఈకంపెనీలో వాటా 1 కి 5 రూపాయలుచొప్పున
100 వాటాలుకొనినవారుమాత్రమే ధరభాస్తులు
పంపుకొనవలయును.

ఆర్యన్ అప్యూరైజ్డ్ బాంక్ లిమిటెడ్,

నెల 4 ఎర్రబాలు శెట్టిపేటి, జి. టి. మద్రాసు.

గవర్నమెంటు స్కూల్ ఆఫ్

ఇండియన్ మెసిసిన్, మదరాసు.

క్రొత్త ప్రవేశములు

యల్. వి. యం. తరగతి మొదటి సంవత్సరంలో
క్రొత్తగా చేరదలచుకొనినవారు దరఖాస్తులు యీ క్రింది పంఖ
కపు దారునకు సమర్పించి ఫారముగా యీ నెల 15 వ తేది
లోగా పంపుకొనవలెను. సమయ ఫారము ప్రిన్సిపాల్ నకు
ప్రాసిన బయగలరు.

తరగతికి వరుసపలసిన పుస్తకములు తదితర వివరములు
ఫార్ము నెంటు జార్జి గజెటు 27-5-1930 తేది 353-356 పుట
లలో గాంచవచ్చును.

కిల్బాక్ మదరాసు } జి. శ్రీనివాసమూర్తి,
30-5-1930 } ప్రిన్సిపాల్.

సర్వవక్ష సమావేశ రిపోర్టు

నెహ్రూరిపోర్టు తెలుగు పుస్తకములు తెలుగువాడ
ఖద్దరు ప్రియలోను, బందరు శాశ్వతాభివృద్ధి
లోను విక్రయమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. కానీ
సినవారు ఆయాస్థలములలో తీసుకొనవచ్చును.

నెల రు 1/- ఒకరూపాయ మాత్రం

చెన్నరాష్ట్రపు బ్యాంకింగు విచారణ కమిటీ నివేదిక

ఇండియా ప్రభుత్వమువారు, సెంట్రలు రిజర్వ్ బ్యాంకు నిర్మాణము తీసుకొనివచ్చినందున, ఇండియాలో ప్రభుత్వ బ్యాంకింగును పరిశీలించుటకు విచారణ బృందమును నియమించి, ముఖ్యముగా వ్యవసాయ, వ్యాపారపారిశ్రామిక విషయములను దేక్షించు బొయింటుస్టాఫు కమిటీలను గల సంబంధమును తెలియజేయుటకు విచారణ చేర్చబడినది.

విచారణవిషయములు వీరి కింది యేర్పాటులేనందున, సెంట్రలు కమిటీవారు యాక్రందించినవి విభాగించిరి.

(1) డిపాజిటర్లకు భద్రమును చేపట్టి బ్యాంకింగు విధానమున జనులలో విశ్వాసమును పుట్టుకొని బ్యాంకింగునకు నియమము లేర్పరచుట.

(2) బ్యాంకింగును గూర్చి తెలియనివలసిన పాండితులను తగిన విద్యార్జనలను జేసి, బ్యాంకింగు మాత్రములను, ఆచరణను ఎఱిగినట్టి నిపుణులను కొందఱను తయారుచేయుగల బ్యాంకింగు విద్యావిధానము

(3) క్రమమేరీతులలో, ప్రకృతమందున్న బ్యాంకులను పెంపొందించుట.

ఈ కడపటి అంశము నింకను విభాగింపవచ్చును.

(అ) పారిశ్రామిక బ్యాంకులు: ఇండియాలోని ముఖ్యమైన పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించు బొగ్గు జలము మొదలైన వానికి ధనమును సమకూర్చుట.

(ఆ) విదేశీ వ్యాపారమునకు ఆర్థిక సహాయము చేయుట.

(ఇ) వ్యవసాయక పరపతి (సహకారపరపతితో సహా); చిన్న పరిశ్రమలకు పరపతిని సమకూర్చుట.

(ఈ) ధూమి తనఖా బ్యాంకులు.

(ఉ) పై విషయముల ననుసరించి, దేశములో పరస్పర వ్యాపారమునకు ఆర్థిక ప్రసత్తిని చేపట్టుట.

రాష్ట్రపు కమిటీలు 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

మరి సెంట్రలు కమిటీవారు తమకు సంబంధించిన విషయములను విచారించుటే గాక, రాష్ట్రీయ సంఘముల విచారణను గూర్చి కూడ ప్రభుత్వమునకు హితవోసకనట్లు తీర్మానింపబడినది.

ఈ ప్రకారముగానే 1929 జూన్ నెల 12 తేదీన బ్యాంకింగు విచారణ క్రింది విభాగములు చేసి ప్రకటన గావింపబడినది.

1. జనుల లాభకరములను గుర్తించి, బ్యాంకింగునకు నియమముల లేర్పరచుట.

2. దేశీయ బ్యాంకులను, బొయింటుస్టాఫు బ్యాంకులను వృద్ధిచేసి, ముఖ్యముగా వ్యవసాయవ్యాపార పారిశ్రామికావసరములకు ధనములు చేపట్టుట.

3. తగినంతమంది భారతీయులు దేశమున కవసర మున్న బ్యాంకింగు విజ్ఞానము కలవారు ఏర్పడునట్లు బ్యాంకింగు విద్యావిధానము లేర్పరచుట. ఇట్లు గాక రాష్ట్రీయ సంఘములు కొన్ని శీర్షికల క్రింద తమ ముందుంచబడు విశేషాశక్తులను భాగించవలసినట్లు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నియమముల లేర్పాటు చేసిరి.

మద్రాసు రాష్ట్ర విచారణ సంఘసభ్యులు

- మ. రా. శ్రీ హెచ్. యస్. హుస్సేన్, యస్. యస్. (అధ్యక్షుడు)
- ,, పి. జె. ధామసు ఎం. వీ. బి. లిట్. పి. హెచ్. డి. (మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు ఎకన మిక్స్ ప్రాధికారుడు)
- ,, సి. గోపాలమహా యం. యల్. సి. (సర్వక ప్రతినిధి)
- ,, ఎం. ఎ. మత్తయ్య చెట్టియార్ (నిధుల ప్రతినిధి)
- ,, హెచ్. యస్. పి. హియర్నెక్ యం. యల్. సి. (సర్వక ప్రతినిధి)
- ,, డివాక్ బహదూర్ బి. మునుస్వామి నాయుడు బి. వీ. బి. యల్. యం. యల్. సి. (వ్యవసాయ ప్రతినిధి)
- ,, ఖాన్ బహదూర్ బి. హమీద్ నల్లాక్ మరీకేరు నాగపట్నం (పురముల ప్రతినిధి)

సి. జి. పాలుగారు కార్యదర్శిగా నియమింపబడిరి.

విచారణ

ఈ కమిటీవారు 1929 ఆగష్టు 5 తేదీ మద్రాసులో సమావేశమై కొలది మాన్యులలో సెంట్రలు కమిటీవారు వీరికి పంపిన ప్రశ్నలపట్టిక నామోదించిరి. విషయము తెలిసిన వారి కల్లా యాప్రశ్నలపట్టిక పంపింపబడినది. తెలియని వారు యితర ప్రభుత్వకాపులకుమాడ యివి పంపబడినది. రాజధానిలో యావట్లు 8000 ఆంగ్ల మూసను 20' దేశభాషలలోను పంచి పెట్టబడినది. రాజధాని గజెటులోను జిల్లా గజెటులలోను ఇవి ప్రచురితమయ్యెను. 277 ప్రభుత్వ ప్రకటనలు కమిటీకి చేరెను. 81 మంది కమిటీవారు సాక్ష్యమిచ్చిరి. 51 మంది ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు సహాయము కమిటీవారు పిలిపించి వారి యభిప్రాయములను సేకరించిరి.

కష్టములు

మద్రాసు రాజధానిలో రకమువారి పరిస్థితులుగలవు. గ్రామముల ఋణములు, మార్కెట్టు, ఋణకారణములు మొదలయినవి పిక్కాకొచ్చుటను విచారించుటకు దీర్ఘకాలముపట్టును. మనుష్యులకుమాడ ఎక్కువమంది కావలెను. ఇంత చిన్న విచారణలో గ్రామముల ఋణవ్యవహారములను గాని, వ్యాపార పారిశ్రామిక కార్యకర్తలను గాని, దుబ్బుచూరకము, రవాణాలనుగాని విచారించుట కష్టముగాకపోయెను. ఇంకను గ్రామముల ఆర్థికపరిస్థితులను పరిశీలించవలెనన్న ఆర్థికవిచారణ సంఘము వోకదానిని నియమించి, విశ్వవిద్యాలయముతోను, ప్రభుత్వకాపులతోను కలిసి పనిచేయుట ఉత్తమపద్ధతి.

తీవ్రపరిశీలన

కమిటీవారు 4 వేర్వేరుమండలములలో కొన్ని గ్రామములనుదేరి విచారణచేసిరి. ఇద్దరు పరిశీలనదారులు నియమితులై తూర్పుగోదావరి, బల్లారి, మధుర, కోయంబత్తూరుజిల్లాలో తమపని సాగించిరి. మధుర కాకినాడపురములలో బ్యాంకింగువపరముల కూడ వీరు విచారించిరి. మద్రాసు నగరమున కూడ ఒక ఉపసంఘము ఇట్టి విచారణనే నిర్వహించెను. ఇవన్నియు నివేదికయందు ముద్రితములైనవి. తూర్పురాష్ట్రమున బ్యాంకింగు సౌకర్యములను విచారించుటకై ఆప్రాంత ప్రతినిధులద్వారానికలిపి ఒక ఉపసంఘము ఏర్పాటుచేయబడినది. వారి రిపోర్టుకూడ నివేదికయందు చేర్చబడినది.

కమిటీసంచారము

కమిటీవారు రాజమండ్రి, బల్లారి, మధుర, టూటికొరై కోయంబత్తూరు, కల్లికోటలనుపోయి విచారణచేసిరి. రాజమండ్రిలో తూర్పుగోదావరి పరిశీలన దారుని రిపోర్టును సరిచూచుకొనుటకు కూడ కమిటీ కవకాశము కలిగెను. మధురలోనుండగా అధ్యక్షుడు చిట్టంపట్టికోయి సంకల్పించుకొనుటను సంతకముగా విచారించెను. కమిటీవారు తిరువూరునుపోయి, అచట ప్రతివిక్రయమున కేర్పడియుండు సహకారసంఘముకూడ పరిశీలించిరి.

కమిటీఖర్చు

1929-30	ఖర్చు	రూ. 41,000
1930-31	"	రూ. 18,000
	మొత్తం రూ.	59,000

కమిటీ సూచనల సంగ్రహము

- (1) గ్రామములలో ఆర్థికపరిస్థితులను, మార్కెట్కాడ్లను తనిఖీచేయుటకు ఆర్థికవిచారణసంఘమును నియమించుట లేవనెత్తము.
- (2) పంటధూములను దిట్టపరచు విషయమై యెక్కువ చర్చ అవసరము లేదు.
- (3) రైతులకు సాధారణమైన చదువును పారిశ్రామిక విద్యయు పెంపొందింపవలెను.
- (4) వ్యవసాయపంపిణీ కార్యమున్నిటిలోను సహకారము పాల్పావలెను.
- (5) దీర్ఘకాల ఋణములకు ధూమితనఖాబ్యాంకుల లభ సరము.
- (6) వాటిని బాగ్రత్తతో వృద్ధిచేయవలెను.
- (7) స్వల్పవాయిదా ఋణముల నిచ్చు సహకారసంఘములతో పోటీచేసి, ధూమితనఖాబ్యాంకులు ధనము నాకర్షింప నూడదు. అవి ప్రత్యేకముగా నుండవలెను.
- (8) అవి సాధారణముగా స్వల్పకాలపుశీపాజిల్లు పుచ్చు కొనరాదు.
- (9) వాటి డిబెంఛర్లు బ్రష్టునెక్యూరిటీలుగా కొనబడి యుండుటకై చట్టము సవరింపబడవలెను.
- (10) ధూమి తనఖాబ్యాంకులు విరివిగా డిబెంఛర్ల సమీక్షనే సఫలీకృతము లగును.
- (11) ఆరంభమునకూడ నవి కొద్దిపాటిగా మాత్రమే దొరకగల టికాపి అప్పుమొత్తములపట్టి ధనముపై నాధార పడనూడదు.
- (12) వ్యవసాయమునకు ద్రవ్యసహాయ మొనరించుటకు నిర్మింపబడిన సంస్థలలో సహకార పరపతిసంఘములే ఉత్తమ మైనవి.

(13) సహకారోద్యమములన దప్ప, వేరెట్టుటగాని వ్యవసాయములముల గల్పించుట ప్రకృతము సాధ్యము గాదు.

(14) టికాపి అప్పు లిచ్చుటలో ఆలస్యము కగవలెను.

(15) సాధారణముగా టికాపి అప్పులు సహకారసంఘముల మూలముగా నీయ నవసరము లేదు.

(16) కష్టపదుములలో మాత్రము సహకారసంఘములు టికాపి అప్పులను దీర్చు వాయిదాములుగా భావింప వచ్చును.

(17) రైతు తనపంటను దాచియుంచి, తీరికగా అమ్ముకొన గలందులకై కొట్టుకు కట్టించినయెడల ప్రస్తుతపు విక్రయ పరిస్థితులు బాగుపడగలవు.

(18) బల్లారిప్రాంతమున ప్రత్తి, దూది విక్రయమును వృద్ధిచేయుటకు కొట్టున్న సహకారవిక్రయసంఘములు అవసరము.

(19) కష్టపులకు రకమువారిగా యేర్పరచి, బ్యాంకింగు చేసి, పూచీ విక్రయము చేయు సహకారవిక్రయసంఘములు, పూర్తిగా వృద్ధిపొందువరకు కొట్టు కలిగిన సహకారవిక్రయసంఘములు (గోడౌన్స్ నెట్టిలను) వ్యాప్తిలోనికి లేవలెను.

20. కొట్టు (గోడౌన్స్) నిర్మించుటకు సహకారసంఘములకు సర్కారువారు మరింత ధారాళముగా ఋణము నియ్యవలెను.

21. అప్పుకు హామీగా విక్రయమునకై సరకుగలిగిన గిడ్డంగులకు రై నెన్న పొందినవానికి, అవసరము కలను.

22. కొట్టుకట్టుకొనుటకు సహకారసంఘములకు ప్రత్యేక సౌకర్యముల లేర్పాటు చేయవలెను (స్టోరప్రాంతములలో ఎలుకలు చొరరాకుండ శ్రద్ధతీసికొనవలెను.)

23. ప్రతివారమున వేరువేరు దినములలో తగినసలములందు మార్కెటులను ఏర్పాటుచేయు ప్రయత్నములను సలుపవలెను.

24. తమసరకు నమ్మకొనుటకై వెలలను గమనించి, ప్రచురముచేయు పంపు మొకటి యుంపిన, రైతునకు సహకారి కాగలదు.

25. తేయాకుపండించువారికి, తేయాకుమార్కెటును పుట్టించినచో, వారికి విక్రయమువలన లాభము చేపూరకు.

26. ముఖ్యమైన పంటలకన్నిటికి ప్రత్యేకపు మార్కెటులు ముఖ్యమైన వ్యాపారకేంద్రములందవసరము.

27. వ్యాపారము విస్తారముగా నున్నప్పుడు ప్రతివారమున యేలం ఉండవలెను.

28. ఇదంతయు, పండించువారలకు ఎక్కువప్రాతినిధ్యము గల విక్రయవిచారణసంఘము (మార్కెటింగ్ బోర్డు)చే జరుపబడవలెను.

29. దళాలకు రై నెన్న లేర్పాటుచేయవలెను.

30. మార్కెటు అధికారులు తూనికలను, కొలతలను కట్టుదిట్టముచేసి, నిత్యమును పరిశీలించుమండవలెను.

31. కేంద్రమండలి ఏజెన్సీలు వివిధసలములందలి మార్కెటు ధరలను విచారించి, పరస్పరసంబంధము కలుగునట్లు ప్రతిమార్కెటునందును ప్రచురము చేయుమండవలెను.

32. పంటల విక్రయవిషయమై, మద్రాసు పాతకాలలోను, రాజధానిలోని సహకారకమిటీ పాతకాలలు ఆరింటిలోను, పతనమున కెక్కువ అవకాశ మియవలెను.

33. సహకారసంఘము, సిగ్గుకారవర్గము మూలకమున మార్కెటు పరిస్థితులను విచారించి నేర్వచ్చు ఖర్చులు పంట ధర, విక్రయవిశేషములను గూర్చి లెక్కలు తయారుచేయవలెను.

34. రైల్వేస్టేషన్లకు పోవుబోర్డు చక్కని సిగ్గిలో అనేక ముండవలెను.

35. వ్యాపారములో ముఖ్యమైన సరకులకు పంట పులతో సహా మార్కెట్టు కట్టుబాట్లకు లోబడి యుండవలెను.

36. స్థానిక మార్కెటు నోకదానిని తోడ్ నిమిత్తమై ఏర్పాటు చేయుట లాభకరము. అప్పుడప్పుడును విక్రయమున సరకుల నుండుటకు గిడ్డంగులను ఏర్పాటు చేయవలెను.

37. అన్ని చోట్లలోనుండు మార్కెటులకును వర్తకలకును ఎప్పటి ధర లప్పుడు తెలియజేయుట కొకవ్యాపారవార్తా సంఘ ముండు టవసరము.

38. ప్రభుత్వము జనాభిప్రాయ ప్రాబల్యమును కలిగించుకొని పరియైన తూనికలను కొలతలను వాడవలసినట్లు నియమించుచో సహకారచర్యలకు మరింత అవకాశ ముండును.

39. నేతగాంధు వేర్వేరు మార్కెట్లలో ప

43. ఆతనికి వ్యవసాయముయొక్క వ్యాపార సరళి తెలిసియుండవలెను. అతడే ఆ స్వ విక్రయసంఘమును విచారించి వృద్ధిపొందించుట కధికారము కలిగియుండవలెను.

44. పంట విక్రయవిషయమై, అతడన్నిరకముల సహకార సంఘములను వృద్ధిచేయవలెను.

45. సహకారసంఘము వ్యాపార విషయము లన్నిటిలోను బోధించుకలుగునట్లు అతడు ప్రయత్నించవలెను.

46. హుండికొలతలను ప్రమాణకములుచేసి, ఇతర రాష్ట్రముల యుపయోగార్థమై, అనేకభావలలో ముద్రవేయించవలెను.

47. బ్యాంకింగు చేయువారి ప్రతినిధులసంఘము హుండి స్వరూపమును నిరీకరించవలెను.

48. ఇంగ్లీషునందు, చేతభాషలోను ముద్రితమైన బిల్లుప్రములను విక్రయమునకై తపాలాఫీసులలో నుంచవలెను.

49. ప్రత్యేకపు రైల్వేసీమలు, రంపు మొదలైనవాటి నల సామాన్యపు రీసీమలనుండి వేరుచేయబడినవి, మారకప్రములుగా ప్రచురించవలెను.

50. ఎక్స్‌ప్రెస్ బిల్లులకు, వేరువేరు కాలములకు వేరువేరు రేట్లతో పన్ను విధింప నవసరములేదు.

51. అప్పటిల్లుల (యానియన్ బిల్లు) కన్నింటికిని స్టాంపు డ్యూటీని సమముగా సగము చేయవలెను.

52. బేరరు చెక్కును అర్హుల చెక్కుగా మార్చుటకు రద్దుచేయుటకై కాసన ముండవలెను.

53. చెక్కుపై ఎట్టి హద్దునుగాని చేసినయెడల పుచ్చుకొనువాని, లేక, చెక్కుపై పున వ్రాయువాని చే ప్రా లుం డవలెను.

54. హుండిలకుడ, చెక్కులుగానున్నయెడల, చెక్కులుగానే భావింపబడవలెను.

55. సహకారపరపతి సంఘములు ఋణము లిచ్చుటలోను, డబ్బును పంచుటలోను త్వరితముగా సర్యపుచ్చుకొను ఏ ర్పాట్లు చేయవలెను.

56. సహకారాధికారవర్గములన్నిటిలోను, ఎక్కువ చదువున కవసరము కలదు.

57. సహకారపు బ్యాంకులన్నిటికొరకై, అధికారులు ఆనధికారులకుడ తీవ్రప్రచారము నలుపవలెను.

58. సహకారసంఘములలో న్యాయమైన ఖర్చులకు పరస్పర ధనసహాయమునకు ప్రభుత్వ విభు డిచ్చియుండు అవకాశము లింకను సాగింపవలెను.

59. ఆ విధముగా ఇచ్చిపుచ్చుకొను మొత్తములకు హద్దులను తీసివేయవలెను.

60. పరపతిసంఘములకు అవరణలో 5 మెళ్లలోపల తా లుకాకచ్చేరి లేనియెడల మణియార్డుకురేట్లు ఈ ఇచ్చిపుచ్చు కోవడములకు తక్కువ వేయబడవలెను.

61. సహకారకేంద్రపు బ్యాంకులకు బ్ర స్తు ధ న ముల ముయోగించు నధికారము నిచ్చు కాసనము చేయింపవలెను.

62. ఉత్పత్తి సహకారమై ఋణములనిచ్చు వారికి పంటపై ప్రత్యేకాధీనము కలగజేయవలెను.

63. ఆట్టి ఆధీనములు అవసరముగా అమలుపెట్టుటకు పీలుండవలెను.

64. అయాధీనములకు వ్యతిరేకముగా ప్రవర్తించిన వారికి తక్షణమే శిక్ష నొసగవలెను.

65. అఖిలభారత సహకారపు బ్యాంకు నిర్మాణము అప్పడే అవసరములేదు.

66. ఇతర బ్యాంకులనుండి పుచ్చుకొనుట కవకాశము గల అధిక ఋణము (overdraft) ఏక్షణమైనను నిలుపుటచేయబడవచ్చును గనుక సహకారము బ్యాంకులు ఆట్టి ఋణములు గాక వేరువిధమైన తమ ధనమునుండి ఎక్కువ మొత్తమును fluid resource గా నుంచవలెను.

67. సహకారముబ్యాంకులు ఇంపీరియల్ బ్యాంకుతో నే పని జరిపించవలెనను నిజమికపై నుండగూడదు.

68. భూమిని పరాధీనముచేయు విషయమై సరపతి పొందుటకు దాని పూర్తి విలువను పొందజేయు పద్ధతికి మించిన ప్రతిబంధకము లుండగూడదు.

(69) ఏజెన్సీమండలములలో కొండ జాతివారికి చక్కగా పనిచేయు సహకార సంఘములు ఉపకారులు కాగలవు.

(70) ఎక్కువ వడ్డీ అప్పుల చట్టమును జడ్జిలు తమ యిచ్చము చొప్పున ప్రయోగ పెట్టవచ్చునని స్పష్టము చేయవలెను.

(71) అన్ని ఋణములకును వడ్డీరేటును ప్రచురించుట సాధ్యముకాని పని.

(72) కొద్దికార్యములను మధ్యస్థులు, పుచ్చుకొనువారు సయితము స్థిరమైన ప్రభుత్వోద్యోగులుగానుండవలెను.

(73) ఇన్సూరెన్స్ కంపెనీలకు మరంత త్వరగా ముగింపు చేయునట్లు సివిల్ కోర్టుల కుత్తెరుపు లుండవలెను.

74. రిసీవర్లు, అసైన్డ్ ఋణములరాబట్టుకొనుటకై తగిన ప్రయత్నములన్నియు చేయునట్లును, అవసరమైన ఆలస్యము లేకండ ఇన్సూరెన్స్ లను ముగింపు చేయునట్లును కోర్టులు జాగ్రత్త చేసవలెను.

కొంపులు, పచ్చలు, మంచిముత్యములు వగైరాలకు ఏకంసి చబిల్ దాను అండు సన్ను,

సీమకమలములు, నగలవర్తకులు, 112, 113 చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

95. తీరిపోయిన కంపెనీల లెక్కలు జాగ్రత్తగా పరిశీలించి విచారణ కర్తలు మోసముచేసి ముంచుకొనునట్లు చూడవలెను.

76. రిజిస్ట్రేషన్ డిపార్టుమెంటులో ప్రస్తుతమున్న విధానమును గూర్చి మరింత అవధిము వచ్చునరకును, ఆ స్థితిని అప్పులను గూర్చిన రిజిస్ట్రేషన్ విషయములో ఎట్టి చర్యయు అవసరములేదు.

77. దావాలలోను, డిక్రీ అమలులోను ఆలస్యమును తగ్గించవలసిన అవసరముకలదు.

78. ఒక కార్యము వివాదము కాదాయను వ్యవహారము కోర్టులో విచారించుట కధికారము తీసివేయవలెను.

79. లెక్కల తనిఖీనిమరింత బాగుపరచవలెను.

80. ఇప్పటికంటే మరింత కఠినమైన మరమ్మత్తుపై తనిఖీదారులకు స్ట్రీఫ్ కే ట్టియ్యవలెను.

81. లెక్కల తనిఖీదారుల (ఆడిటర్లు) సంఘముకట్టి స్థాపింపబడవలెను.

82. మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయములో, ఎకనామిక్స్ కామర్స్ డిగ్రీలకు బ్యాంకింగు కూడ ఆప్షనల్ సబ్జెక్టుగా చేయవలెను.

(83) జాయింటు స్టామకంపెనీల రిజిస్ట్రేషన్, (బ్యాంకుల రిజిస్ట్రేషన్ వ్యవహారము చూచుకొనువాడు) రిజిస్ట్రేషన్ ఇన్ స్పెక్టరు జేసరులవారి యధీనముండ నవసరములేదు.

(84) అతడు తనయొద్దకువచ్చు ఆసోసియేషన్ నిబంధనలను నిర్వహించుట జాగ్రత్తగా పరిశీలించవలెను.

(85) బిల్లులను మారకముచేయుగల రిజిస్ట్రే బ్యాంకింగ్ కట్టి అవసరము.

(86) తనఖా భూములవిక్రయము రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటువారు జరుపవసరములేదు.

(87) దీనికి, సివిల్ వ్యవహారములను తొందరగా పరిష్కరించునట్లు చేయుటచే తరణోపాయము.

(88) ఇండియన్ కంపెనీల చట్టమును నిష్కర్షగా అనుసరించుచు నిధులను వృద్ధిచేయవలెను.

(89) వాటివేరు ధనము పరిహరించుకొనుట కవకాశముండగూడదు.

(90) విభాగమువ్యవహారము వేరు ధనములో 101-కి 5 చొప్పున విభాగ వివరములు.

91. వేరు ధనము హామీగా అవి ఋణమువ్యవహారము.

92. దీర్ఘకాలముందు తిరిగి వచ్చు డిపాజిటుకు నేమి న్యూడిపాజిట్లను అవి వృద్ధి చేయవలెను.

93. ఎక్కువవేరు ధనము అవి చెహర్చవలెను.

94. మూల ధనమునకై అవి ప్రతి సంవత్సరమును లాభములో యెక్కువ భాగమును వేరు చేయవలెను.

95. ధనము వాటికి తగినంత మారకమున కున్న నేగాని, ఎప్పటికప్పుడు యిచ్చుకోడం పుచ్చుకోడములను వారు నిర్వహింపగూడదు.

96. ఈ నిధులన్నియు ఫెడరేషన్ గా అనుసరింపబడిన యెడల, వాటికి బలము చేయవలెను. సహకారపు సెంట్రలు బ్యాంకు నుండి కేంద్రపు నిధిని అవి యేర్పాటు చేయవచ్చును.

96. వడ్డీ వ్యాపారికి రై సెన్సులో తన వేరు విలసము వ్రాసి పుచ్చుకొనుటగాని, పరిహరించుకొనుటగాని పాక్షికం డవలెను.

98. రిజిస్ట్రేషన్ వడ్డీవ్యాపారులు అప్పు తీసికొన్న వానికి, అడిగినప్పుడు లెక్క జెప్పవలెను. సంవత్సరమున కొకసారియైనను లెక్కజెప్పి తీరవలెను.

99. చీటీలవిషయమై కొన్ని కాసనముల నేర్పాటు చేయుట మంచిది.

100. మండలాధికారి రిజిస్ట్రేషన్ చేయునట్లు ఈ ఏర్పాటు స్వరూప ముండవలెను.

101. రిజిస్ట్రేషన్ నిర్బంధము కాగూడదు.

102. సభ్యులపట్టి, నిబంధనల పట్టి అందుతో చేరవలెను.

103. చీటీసభ్యులు చీటీ నేర్పాటు చేయువారిపై చర్య పుచ్చుకొనుట కవకాశ ముండవలెను.

104. వారికి రిజిస్ట్రేషన్ కోరుట కధికారముండవలెను.

105. చీటీరకములను, బహుముఖ చీటీలను డబ్బు, నియమించుచు, నిబంధనల నేర్పాటుచేయుటకు ప్రభుత్వమున కధికార ముండవలెను.

106. చీటీ నిధులపై జేసిననిబంధనలన్నియు ప్రకటనముగా ప్రచురము కావలెను.

107. ఏ కంపెనీగాని, వార్షికలాభమును, ప్రాథమిక ఖర్చులు సాధారణఖర్చులు చెల్లించుచేసికొని, నష్టమునకు తేలు నిధిని ప్రత్యేకపు సమపాదము లేర్పరచిననే భాగ్యులకు పంచునెడ, బ్యాంకింగ్, రిజిస్ట్రేషన్ చేయబడవలెను.

108. నియమించిన విధమున నొకప్రములో వార్షిక ప్రణాళికను దాఖలుచేయుచుండవలెను.

109. ఋణములను రాబట్టుకొనుటలో తప్ప, వ్యాపారము లోనికి ఈసంస్థలు దిగినయెడల రిజిస్ట్రేషన్ రద్దుచేయబడును.

110. దేశీయబ్యాంకులకు, బ్యాంకులకు నామధేయమును వహించుటకు రిజిస్ట్రేషన్ చేసికొని అధికారమును పొందవచ్చును.

112. బ్యాంకింగు పని చేయువారికి మాత్రమే దానిని కలగజేయవలెను.

113. అట్లు రిజిస్ట్రేషన్ అయినవారు ప్రతిసంవత్సరము పర్తిఫికేటు పొందిన ఆడిటరు తయారుచేసిన బ్యాలెన్సుషీటును దాఖలుచేయవలెను.

114. బ్యాంకులకును బ్యాంకులపైస్టిమెనీ చట్టపు సదుపాయముల నియ్యవలెను.

115. రిజిస్ట్రేషన్ లకు లేక కేంద్రపు బ్యాంకు స్థాపింపబడినయెడల బ్యాంకులకు కొన్ని సదుపాయముల నీయవలెను.

116. గ్రామసంఘములకు లొక్కపు సదుపాయములను మార్పుటకై సహకారపుకాఖనారు సకలప్రయత్నములను నేయవలెను.

117. నేవింగు బ్యాంకులెక్కలను సహకార కాఖనారు ప్రోత్సహింపవలెను. ఇంటిలో నిత్యముకూర్చు డిపాజిట్ల నవి వ్యాప్తిజేయవలెను.

119. పరిశీలనలను సాధ్యమగునని తోచిన పోస్టాఫీసు ఇన్స్పెక్టర్ నిధిని జనమున కందుబాటు చేయవలెను.

120. ఇన్స్పెక్టర్లను, భద్రమనకు వ్యతిరేకముగాకుండ సకలవిధముల ప్రోత్సహింపవలెను.

121. రెండుభావలలో ముద్రితమైన చెక్కులు ప్రచారములోనికి రావలెను.

122. గవర్నమెంటు ఆఫీసులలో చెక్కుల నెక్కువగా ప్రయోగించవలెను.

123. గవర్నమెంటు శిస్తువగై రాలకు చెక్కులను స్వీకరింపవలెను.

124. శిస్తేగాక, ఏరకమైన రాబడికూడ గవర్నమెంటు బ్యాంకుల మూలముగా వసూలుచేయవచ్చును.

125. పోస్టాఫీసులు, ఇతర ప్రభుత్వ కార్యాలయములు, అన్నివిధముల రాబడికిని బదులుగా సంజ్ఞ గల చెక్కులను పరిగ్రహింపవచ్చును.

126. పోస్టాఫీసు నేవింగుబ్యాంకుపై చెక్కులను మణియార్డుల వగైరాలకు లొక్కము బదులుగా స్వీకరింపవలెను.

127. ప్రభుత్వోద్యోగుల లండరును, ఒక మొత్తమునకు పైబడినవారు తమ వేతనములను చెక్కులవ్వారా పుచ్చుకొనవలెను.

128. ఇంపీరియల్ బ్యాంకులో ఒక బ్రాంచి చెక్కులపై, ఇంకొక బ్రాంచిలో కమిషన్ విధించుట యం దెట్టి న్యాయమును లేదు.

129. జాయింటు స్టామ బ్యాంకులను అన్ని కాఖలలోను వృద్ధిచేయుటకు చాలినంత అవకాశము కలదు.

130. చిన్నచట్టములందలి, సాధారణముగా ఇంపీరియల్ బ్యాంక్ కాఖలకంటే నయముగా నుండవలెను.

131. లొక్కపు సర్టిఫికేట్లును, నేవింగు బ్యాంకు డిపాజిట్లను లేని పోస్టాఫీసులు అత్యల్పముగా నుండవలెను.

132. ఐదు సంవత్సరములకు పిదప చెల్లించునట్లు, బేరరు బాండ్లు రు. 3-14-0 కు పరిమితిగా నొసగవలెను.

133. అవి మధ్యస్థపురేట్ల ప్రకారము లొక్కముచేయబడినవిగా, 3 నెలలకు ఎచ్చుబడికి తీగిననై యుండవలెను.

134. ధనమును డిపాజిటు చేయు అలవాటును సహకార కాఖనారును, జాయింటు స్టామబ్యాంకులను వృద్ధిచేయుటకు తీవ్రప్రచారము నలువవలెను.

135. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

136. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

137. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

138. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

139. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

140. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

141. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

142. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

143. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

144. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

145. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

146. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

147. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

148. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

149. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

150. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

151. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

152. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

153. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

154. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

155. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

156. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

157. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

158. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

159. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

160. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

161. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

162. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

163. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

164. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

165. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

166. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

167. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

168. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

169. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

170. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

171. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

172. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

173. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

174. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

175. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

176. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

177. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

178. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

179. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను.

180. కూడలేట్టుకొనిన ధనమును (నేవింగు) ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటకు తగినవసతుల నన్నిటిని కలగజేయవలెను

జాబులు

విజయవాడ రేలువేయర్ల సంఘము-బెజవాడ
15-6-30 తేది సాయంత్రం 6-30 గంటలకు పైని సంఘ
కార్య నిర్వాహకవర్గ సమావేశము గవర్నరు పేటలో మహాత్మా
గాంధీ ఆయుర్వేదాశ్రమమునందు జరుగును.

జ. మానుమల రావు

బాయలు జనరల్ సెక్రటరీ

“సహకారి” పత్రిక

ఈ పత్రిక యొక్క ఏకైకత మేల సంఘమునకు
మై వెలువడుటకు నిర్ణయము చేయబడినది. వర్తమానకాలమునందు ము
ద్రణకార్యములను చేపట్టిన విషయపరిస్థితులనుబట్టి ఇంతకాల
మాలస్యమైనది. ఆచరణకాలములోనే పత్రికాపాతకముతోగల
లకు పత్రిక నడిపింపగలము. అపస్థితులను తమింద వేరు
చున్నాను.

సూరి వెంకటసునిహారాస్త్రి,

సెక్రటరీ, ఆంధ్రసహకారసమైక్యత, బెజవాడ.

ఖద్దరునూలుకు నెంబరు తెలుసుకొనుట

105 గజముల పొడవుగల దారము నూలు (నీటివలె
కట్టి) యొక్క తూనిక అయిదు తులములలో యెన్నో వంతో
అంత నెంబరుగా తెలుసుకొనవలెను.

ఉదాహరణ

దారముయొక్క కొలత	తూనిక	నెంబరు
105 గజముల	1 తులం	5
"	1/2 తులం	10
"	1/3 తులం	15
"	1/4 తులం	20

నెంబరులను బట్టి వరుసగాలి యిచ్చుచున్నయెడల,
వడికేవల సన్నము విడువవలెను.

సనుమర్తి కామయ్యగుప్త,
చోడవరం, విశాఖపట్నంజిల్లా.

స్త్రీలకు విద్యాభివృద్ధి

పురాణకాలమునుండి స్త్రీలు విద్యావంతులయి జ్ఞాన
మును వృద్ధిపరచుకొని మహావీరులైన కార్యములు చేయు
చుండినట్లు లోకవిదితము. రాసురాను వారిలో ఇట్టిజ్ఞానము
క్రమక్రమేణాభివృద్ధి అవ్వకము ప్రబలమైనది. ప్రస్తుతము
స్త్రీలపాఠశాలలో నేర్చుచున్న విద్య జ్ఞానసంపాదనకు చాలదు.
యోచనీయమైన వ్రాయుటకు సామాన్యముగా ఉపయోగించు
చున్నది. వారివారి గృహములలో స్వగృహము నెరవేర్చుకొన
లేక పోవుచున్నారు. తమస్థిలము సమైక్యమార్గములలో పెట్టు
టకు తగినకే కలిగియుండుటలేదు. ఇట్టివారు ప్రపంచమునకు
ఎట్టి ఉపకారములనుగో నూహించవలెను. స్త్రీలు మంచితెలివి
లేకుండుటచే. ఆయినప్పటికిని పురుషులువారిని మంచివిద్యా
నంతులనుగా చేయుటకు ఎట్టిప్రయత్నమును చేపట్టలేదు.
ఎంతవందో స్త్రీలు నిరాధారులైయున్నారు. ఈ పరిస్థితులు
ఆశాదించి పెద్దలగువారు స్త్రీ విద్యార్థినియే బంధువులో
హిందూ విదేశీయులు 1 2 3 ఫారములతో ప్రారంభించి
బెనారస్ యస్. యస్. యెచ్. సి. పరీక్షలో కృతార్థుల
గుగా కొద్దికాలములో చేయుటకు పూనుకొని 1-2 ఫారము
లకు రూ. 1-8-0 నొల్లుమున్న, 3 ఫారముకు రూ. 2 నొల్లు
యున్నా రేట్లు ఏర్పాటుచేసియున్నారు. ఈ ఆకాశమును
తీసుకొని స్త్రీలు వారి సంరక్షకులద్వారా రూ. 1-0-0 అడ్మి
షనుకీజుతో దరఖాస్తులను జూలై 1 వ తారీఖులోపుగా
స్కూలులో చేరుటకు పంపుకొనుటకు కోరబడుచున్నాడు.
స్త్రీలు అనగా పుణ్య స్త్రీవదులు బాలవితంతువులు, పర
మార్థులన్నియు వోధింపబడును.

2. ఈ దరఖాస్తులను బట్టి స్కూలు సాగ్యమైనంత
త్వరలో బంధు గొడుగుపేటలో ఏర్పాటు చేయబడును.
ఈస్కూలును రిటెన్యూటేషన్లన్నా పెద్దలన్నా మర్యాదవస్తులు
అయినవారివల్ల నడుపబడును. త్వరపడుడు.

3. ఈ కార్యమునకు ద్రవ్యసహాయము అవసరముగాన
బోదార్థపుత్రులను మహారాజులు, వర్గీ టీవర్గ, తదితర
మైన ఉద్యోగములు వర్తకులు దీనికి సహకరులుగావుండి తన
ద్రవ్యములు యాధాశక్తి పూర్వకముగా సహాయము చేయుటకు
ఇందుమూలముగా ప్రార్థింపబడుచున్నారు. పురుషులు యావ
న్ముది బాలర విషయములో పాటుబడుచున్నారగాని స్త్రీల
విషయమై శ్రద్ధ ఆంధ్రగా తీసుకొనుటలేదు.

Tennyson—“Woman's Cause is man's”

బంధు

నలరామునపేట

నేమూరి కృష్ణారావు.

ఉన్నతవశోద్వాహము

కాళహస్తిలో జరుగుట

గత సోమవారము (జూన్ 2) కృష్ణానందలాఠ్యక
మును వేగవరం యెట్టేలు జమిందారుగారి కుమారుడు శ్రీక
మనవ పార్థసారథిరాధినాథుని బహుద్రువాడిని, కాటూరు
జమిందారుగారును పానుగంటి రామరాజుగారి సమీప
బంధువులగు శ్రీయుత రాజా పానగంటి వెంకటరంగారాయ
ణింగారి తనయ శ్రీమతి అలీమేలునుగూడబాదేవిగారిని
కాళహస్తిలో కన్యాదాత నగరనం దత్తంతు వైభవముతో జరు
పబడినది. వధూవరు లిక్కరును విద్యావంతులు. పరిణయము హైం
దవాచారప్రయుక్తముగ వివాహవిధి లన్నియు సక్రమముగ
నెరవేర్చబడినవి. నిరతాన్న దానము బంధుమిత్ర జనసన్మానమును
యెన్నుదగినవిగా నుండెను. సంగీతప్రదర్శనము, హరికథా
కాలక్షేపము, హస్త్యప్రసంగములు, నాగస్వరవాద్యము, నాట్య
ప్రదర్శనము మున్నగునవి యథావిధిగనే జరిగినవి. మధురాపుర
నివాసియగు శ్రీయుత టి. యస్. వెంకటనారాయణయ్యరు
గారి సంగీతప్రదర్శన మత్యంతానందప్రదమై యుండెను.
చుట్టిగాత్రము వడ్డపుస్తాయిలో హాయినిపు గాత్రస్థయిర్యము,
సలక్షణాభిజ్ఞత మున్నగు నుత్తమగాయనని లక్షణము లీత
నియం దివిడియుండి ప్రేక్షకుల నమందానందకందలితహృద
యుల గావించినవని. హేలాపుర నివాసులగు శ్రీయుత
ఛందాంగం రామానుజాచారి గారు “శ్రీకృష్ణ తులాభారము”
ను హరికథారూపమున కాలక్షేప మొనరించిరి. ఫీడేలు, నాగ
స్వరము, బ్యాండు మున్నగునవిగూడ శ్రవణపేయములై యు
పైను. 4 వ తేది రాత్రి పెద్ద యూరేగింపు రథగజతురగ
పదాతి సంయుక్తమై పట్టణమంతయు జుట్టినట్టెను. ఈవివాహ
మహోత్సవమున కరుదెంచినవారిలో శ్రీయుతులు బొల్లిసి
మునిస్వామి నాయుడుగారు, చోటూరు దొరస్వామయ్యగారు,
రాజా శ్రీ బొప్పరాజు రామకృష్ణరాజులంగారు, సి. ఆర్.
పార్థసారథి అయ్యంగారు, తంబళ్లపల్లి రామకృష్ణారెడ్డిగా
రు, భారత కాపనసభాసభ్యులు) దాపురూరు మనిరత్నము
నాయుడుగారు, జె. కృష్ణరావుగారు, సి. వెంకటరంగ ఆ
య్యరుగారు, బూమాచ రామానుజులు రెడ్డిగారు, పరుమారు నుం
దరవరదులు చౌదరిగారు, సి. వి. రంగంశేషిగారు మున్నగువా
రుండిరి. శ్రీ వెంకటరంగారాయనింగారును వారి తనయులు
శ్రీయుతులు శేషవలపతిరాయనింగారు, వేంకటరామా
రాయనింగారును అతిథుల నాదరించి గౌరవించుచుండిరి. కవు
లును గాయకులును విశేషముగ సన్మానింపబడిరి. పూర్వటికవి
మునగు కవిపుంగవులచేతన, స్వర్ణముఖిని ప్రపూతమును
దివ్యతీర్థములచేతన, ఉత్కృష్టతనందిన శ్రీకాళహస్తియందు
బంధింపబడిన వధూవరుల ప్రణయసూత్రము అనంత ప్రే
మాంబుప్రపూరితమయియున్నపుడు, ఆయురారోగ్యవైశిష్ట్యముల
నందలయునని సకల మంగళప్రదాతయును శ్రీమన్నారాయ
ణమూర్తి సగించుచున్నారము.

(ప్రేక్షకుడు)

ఉప్పు సమస్తి శాసనోల్లంఘనము

4-6-1930 తేది బుధవారం రోజున, గణపవరం శివర
మునకు సమీపమందలి గ్రామములవారు గోకర్ణమునకునకు దగ్గర
గానున్న ఉప్పు దొరువులనుండి ఉప్పుతీసిరి. మంతెనవారిపాలె
ములో నిన్నరాత్రి తుత్రియవంశాగ్రేసరులగు శ్రీయుత మంతెన
చిన ముబ్బరాజుగారు కాలధర్మము నొందుటచే తుత్రియగ్రా
మములలో నెవరును రా వీలులేకపోయెను.

ఈమధ్య వర్షము కురియుటచే, ఉప్పు దొరువులలో
లిన్నగా ఉప్పుకట్లు కట్టలేదు. కొలదిగా మాత్రమే ఉప్పు లభిం
చెను. ఇకముందు మృగశిరావ్రవేయన పిమ్మట ఉప్పుదొరు
వులలో ఉప్పు అసలే లభించదని తోచుచున్నది.

ఒక్క కాపుర గ్రామమునుండియే 40 మంది శాస
నోల్లంఘనము చేయుటకు వచ్చియుండిరి. నడిపూడికిండి
కొలదిమంది వచ్చిరి. మొత్తం శాసనోల్లంఘనముచేసి, ఉప్పు
దొరువులనుండి ఉప్పుతీసిన వారిసంఖ్య 70.

గుళ్లపల్లి, రామకృష్ణయ్య

శ్రీ ప్రమోదనామ సంవత్సర దినగోచారమంజరి

అడ్రసు శ్రీ విద్యాముద్రాకరశాల-విజయనగరం
ఈ గ్రంథమును కృత్తితతో నందుకొంటిను. ఇది
ఒక్కని బయిందు చేయబడెను. ఇందు అమూల్యమగు జ్యోతి
శాస్త్ర విషయములు విక్రియి హెచ్చుగానున్నవి. రికా పేజీ
లున్నవి. వల 1-0-0.

ఉచితము

(కద్దరుదీక్షనహించిన వారికి మాత్రమే)

“అయ్యా! నేను-(గృహాన్వయదేవ) పత్ని పుత్రసహేత
మగ కద్దరుప్రప్రములను దీక్షనాధరించుచున్నాను. ఇతరులు
మాడ ఆ ప్రకారము కద్దరును ధరించునట్లును ప్రోత్సహించ
గలవాడను.”—అని మా గోక ప్రవసప్రసన్ను (వాసింపు)
వారికి ఈ క్రింది గ్రంథములను కరపత్రములను ఉచితముగ
పంపగలము. పోస్తెజ్ నిమిత్తము ఒక అణావిల్ల పంపగోరెదము.

1. గీతాసారము (స్వారాజ్యము)
2. చరాగౌరీపూజ
3. కద్దరు దీక్షనామ.
4. విజయవాడ వైశ్యమహాసభవారి తీర్మానములు.
5. రాటపుదేవి.
6. కద్దరుధారణ-భగవత్పూర్ణ.
7. రాటపు, ధార్మిక, రాజకీయ ఆర్థికలాభములు.
8. మహాత్ముని జెములుతాళంచేయ దొరికినది. (తెలి)
9. కద్దరుప్రచారము మాడ నేర మేనా?
10. కలితీకద్దరు-మోసపుఖాదీ-4 పేజీల కరపత్రములు

“ఖాదీతత్వము”—అను 180 పేజీలగు సచిత్రసంపుట
కద్దరుగ్రంథము త్వరలో వెలువడునునది.

బెజవాడ. } తూనుగుంట్ల రామస్వామిగుప్త,
ఖద్దరకాళాగ్రహుడు, విజయవాడ,
వైశ్యమహాసభ.

శ్రీ వేంకటేశ్వర ఆయుర్వేదకళాశాల బెజవాడ
ది 20-6-30 న శ్రీ వేంకటేశ్వరాయుర్వేదకళాశాల
తిరిగి తెరువబడును. విద్యార్థులందరు యాలోగా 5-0-0 లు
గరావతు సహా దరఖాస్తుల సంపుకొని సదన తేదీకి కళాశాలకు
రావలెను. కోరినవారికి సరఖాస్తు ఫారములు పంపబడును.
విద్యుచ్ఛాతము. భోజనాది సదుపాయములను విద్యార్థు
లు స్వయముగ చూచుకొనవలెను.
బెజవాడ } నోరి రామశాస్త్రి,
7-6-30 } కళాశాలాధ్యక్షులు.

మండపేట

రామచంద్రపురం తెలంగా మండపేట గ్రామంలో
ది 6-6-30 తేది సాయంత్రం 6 గంటలకు శ్రీ హరిహరారుల
దేవాలయ ప్రాంగణములో ఆయుర్వేద వైద్యులనుగురించి మం
డపేట మేజర్ యూనియన్ బోర్డు ప్రెసిడెంటు వేంకట సార
య్యగారి అధ్యక్షతన సభ జరిగినది.
ఆ సభలో మహారాజశ్రీ ద్వారాపూడి కాపురస్థులు
పన్నాల నూర్యనారాయణమూర్తిగారు, వైద్యమును గురించి
చెప్పతూ, మండపేట కాపురస్థులు ఆయుర్వేదవైద్య అల్లం
రాజు కనకపట్టాభిరామయ్యగారు ఆయనను రాజయ్యకొనే
వాగ్ధిని నిర్మాణంప చేసినందులకు ఆయన కృతజ్ఞత తెలుపు
చూ, సింహతలాట ముడుగులు జెతయన్న, ఒక యోగ్యతా
పత్రికయున్న యిచ్చి బహూకరించిరి.
తరువరి శ్రీయుత అల్లంరాజు కనక పట్టాభిరామయ్య
గారు ఆయుర్వేదమునుగురించి, దానియొక్క ప్రస్తుత పరిస్థితు
లను, పాశ్చాత్యవైద్యమును గూర్చియు, విపులముగా నోక
గంటకాలము గంభీరవస్త్రాన మొగంగిరి.
అంత అధ్యక్షులను, శ్రీయుత పట్టాభిరామయ్యగారును,
పన్నాల నూర్యనారాయణ మూర్తి గారును, సభకు విచ్చేసిన
మహానీయులను, చేరి కరతాశ్చక్రసలతో ఛాయాపటమును
తీయించిరి. అల్పాహారవిందులతో సభ జయవ్రదముగా జరిగి
నది.

హెచ్చరిక

ఆంధ్రపత్రిక కుత్తరములను వ్రాయువారు
పలువురు కార్యాలయములోని ఉద్యోగులపేర
వ్రాయుచున్నారు. అందువలన చాల ఇబ్బంది
గలుగుచున్నది. పత్రికను తెప్పింపగోరువారును,
చందాల సంపువారును, అడ్వర్టయిజు చేయుటకు
ప్రకటనములను పంపువారును “మానేజరు, ఆంధ్ర
పత్రిక” అని వ్రాయ బ్రాధితులు. పత్రికలో ప్రచు
రింపబడుటకు వ్యాసములను, వార్తలను ఛాయా
పటములను పంపువారు “సంపాదకుడు, ఆంధ్రపత్రిక”
అని వ్రాయ ప్రాధితులు. ఏకారణముచే నయినను
గూడ కార్యాలయవర్గమువారిపేర్ల నుదాహరింప
కుండురని, ఎల్లరను ప్రార్థించెదము.
సంపాదకుడు.

రంగూను ఆంధ్రుల దురవస్థ

మేనెల ౮ వ తేదీ సోమవారమునాటిరాత్రి 8-15 గంటలకు రంగూనులో గొప్ప భూకంపము గలిగినది. గాంధీమహాత్ముని బంధించినందుకు చుట్టూ పనిచేయవలదని కొందరు గుంపుగా గూడి ప్రచారముచేసిరి. 5 వ తేదీ మంగళవారమునాడన్ని ప్రజలను అపహేళన చేసెను. సుమారు అయిదువేలకుం దొక పెద్దయంత్రముతో 'గాంధీమహాత్మునికి జేయ' అను బయలుదేరుటలతో నూరేగిరి. ఈ యంత్రమునం దాంధ్రులు ప్రాముఖ్యము వహించిరి.

6 వ తేదీన తమ లాపినందుకు ప్రభుత్వమువారు తమ పై నేడని నేరము మోపెదరేమో యను భీతిచేత 7 వ తేదీన మామూలుగా పనికి వెళ్లుటకు బదులు తమకు దినమునకు రూ 2 లేటు కావలెనని ఓడలలో పనివారందరు కట్టడికట్టిరి. రెండు దినములు గడచిన తరువాత కాపిట్ రహేగారు ౮ 1-12-0 చొప్పున నిబ్బట్టకు తీర్మానించి వారియొద్ద పని చేయుచున్న కూలీలను మామూలుగా తీసికొనిపోయిరి. దానిపై నితరఓడల స్త్రీపుష్కర్లకు నాగ్రహముగలిగి రహులు దొరగారిని మందలించిరి. వారికి కోపమువచ్చి అప్పటి ఓడలలో పనిచేయుటకు పంపిన కార్మికులను బిలిపేసిరి. తెలుగుకూలీలందఱును యెర. 1-12-0 లిచ్చువరకు పనిలోకి వెళ్లగూడ దని తీర్మానించు కొనిరి. ఇచ్చటి యొడలకు వెనలలో కెల్ల పెద్ద కంపెనీగా నున్న బి. ఐ. యస్. కంపెనీవారిపై నితర కంపెనీ వారెల్ల కేటులు హెచ్చించు భారము విడిచిరి గాని బి. ఐ. యస్. కంపెనీవారుమాత్రము తెలుగుకూలీలకు 1-8-0 ల కంటె పెక్కువ నీయదలచుకొనలేదు. వారందఱు తెలుగుకూలీ లకుబదులు బర్మాకూలీలను నియమించి వారిచేతనే పనిచేయించుకొనుటకు ప్రారంభించిరి. బర్మాకూలీలను అనధిమనుజులెట్టిరు. 2-0-0 కూలీనిచ్చి పనిలోకి తీసికొని వెళ్ళిరి గాని తెలుగు కూలీలుమాత్రము దీనికి చలించలేదు. బర్మావారియొడలకు నులు చేయలేరనువంగతి మనవారికి బాగుగా తెలియును. అందుచేత బర్మావారిని మనకా శంకహత్ర మటంకపరుపలేదు. కాని ఆంధ్రేతరు తెచ్చిన వెళ్ళినచో కూడవని నుండలించిరి. అప్పటికిని మనక రహస్యముగా వెళ్ళి పని పద్ధతులుచేయుచుండిరి. మన అరబ్ సోపరకతో పోట్లాడి వెళ్లగొండజేసిరి. బర్మా వారివలన పని జరుగక పోవుటయే కాక కంపెనీలకు నష్టము కలుగ నారంభించెను. ఓడలకంపెనీల యజమానులకిక వేరు వారి లేక వారందరొక ప్రత్యేక సభ గావించుకొని తెలుగు కూలీలను రూ 1-12-0 లకు తీసికొని వెళ్లుటకు సమ్మతించిరి. బి. ఐ. యస్. కంపెనీ వారు కూడ సమ్మతించి, 24 వ తేదీన అహిరంగముగా కూలీలకు తమ సమ్మతిని తెలియజేసిరి. 25 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు తెలుగు కూలీలు కొన్ని యొడలలో పనికి వెళ్ళిరి. 26 వ తేదీన మామూలుగా తెలుగు కూలీ లన్నియొడలలోనికి వెళ్ళి నారంభించిరి. అప్పటికి పనికి నచ్చియున్న బర్మా వారు వీనిని సహింపలేక పనిలోనికి వెళ్ళగా మిగిలినవారిపై నను, ఇంకను వెళ్ళు నున్న తెలుగు కూలీలపై రాళ్లు దువ్వ నారంభించిరి. ఈ రాళ్ళు దెబ్బలకు తాళలేక తెలుగు కూలీలు పారిపోయిరి. కాని వారు వెంటనే తిరిగి బర్మావారిని తదిమి వేసిరి. ఇందతయు నుడయము 7 గంటలలోపల జరిగినది. 8 గంటల లగునకి బర్మావారు తిరిగి యొట్టిచేయ నారంభించిరి. ఈ సారి యొడలకుతలనే కాదు. రంగూనులో నున్న ప్రతి కూలీవానిని జుర్దించిరి. లంచాబండ్లు లాగువారిని చావమోడి, లంచాబండ్లు విరుగగొట్టి వాటి దండికర్రలను బట్టుకొని, కన బడిన ప్రతి తెలుగువానిని "ది కోరంగీ కలాగ్" (యా కో రంగీవానిని కొట్టు) అని కొట్టిరి. రంగూను కార్మికేషను కూలీలకు చాల గా యములు తగిలినవి. మరికొంతవేలకి కిసంగతి ఓడలలోనున్న తెలుగువారికి తెలిసి వెంటనే ఓడలు తిగి యెదురుగాన నారంభించిరి. పోతనవారు బయలుదేరి ప్రతి వీధిమొనయందు నిలువబడిరి. మధ్యాహ్న మగునకి రంగూనంత యు రణరంగమైవడి. బర్మాసాంగీలు (అనగా సన్యాసిమతము లోనివారు) అనేకమంది బర్మావారిని వెంటబట్టుకొని, కత్తలు, కర్రలు, రాళ్లు, నీసాబడ్లు మున్నగు నాయుధములతో బయలుదేరి వెంకటాచలముకొని తెలుగువారిపైకి దూకుచుండిరి. తెలుగు వాడుగాని, బర్మా వారుగాని గుంపులుగా బయలుదేరిగట్టుకు 12 గంటలవరకు పోతనవారు రేమియు నట్టించలేదు. మధ్యాహ్న మగునకి బర్మావారిభయము హెచ్చిసెను. వారందఱు నాయుధములతో నిద్రవడిరి. ఇక తెలుగువాలో కర్రలు, రాళ్లువారి రాళ్లపై నాధారపడిరి. ఇట్టి సమయములో తెలుగువారు బర్మావారితో దీక్షానుసపుడై పోతనవారు తెలుగుసాంధ్రుల కుతూహలను జూపి భయపెట్టి వెనుకకు తిరుముచుండిరి. ఈతరువా మనుకాలముగా వీసికొని బర్మావారు తెలుగువారికి రాళ్లు, నీసాబడ్లు దురిప్పిరి. అందిన వారిని కర్రలతోను, కత్తలతోను కొట్టిరి. తెలుగువారి సంఖ్య తక్కువ యున్న స్థలములలో పోతనలు బర్మావారి నడ్డు పెట్టలేదు. ఇచ్చట బర్మావారందఱు శ్వేచ్ఛగా తెలుగువారిపై బడి తమ యొడ్లుకట్టికట్టి కొట్టి, వారి సొత్తును దోచుకొని

పోయిరి. దీనినంతయు పోతనవారు చూచుచునే యుండిరి. కాని బర్మావారిని మందలించలేదు. ఇట్లు రంగూను పట్టణము ను దానిమట్టుపక్కల పల్లెలయందలి తెలుగువారిపై స్త్రీ పసిబిడ్డ పురుషుడను వివక్షతలేక తమ యిష్టము వచ్చునట్లు తెలుగువారిని చీల్చి చెండాడి వారి ధనము స్వల్ప దోచుకొని పోయిరి. ఇక తెలుగువారికి నిలువ నీడలేక తినితిండిలేక, జీవన ములకు రక్షణలేక ప్రాణములు చేతబట్టుకొని బ్రతుకు బేపుతా యని దెబ్బలు తినగా మిగిలినవారు ను, చా వ గా మి గి లి న వారను పట్టణసరిహద్దులలోపలబడిరి. ఇక్కడ 38, 39, 40, 41, 42, 35 28 లాయీ వీధి మున్నగు కొన్ని వీధులలో తెలుగువారి సంఖ్య హెచ్చుగానన్నది. బర్మావారు సాధారణముగా ఈవీధు లలోనికి చొర బడు క వ కా త ము లేరు. అధనా చొర బడిన బయటికితిరిగివచ్చుట కారధరములేదు. పోతనవారి వీధు లవివరను విస్తారచేతను, కుపాశీలచేతను కావలయుండి కొంత మిలిటరీ సిబ్బందితో యీ వీధులలోని తెలుగువారిని బయటకు తానియకుండ నాపివేసిరి. ఒకవేళ మోటుతనముగా రా ప్రయ త్నించినచో కుపాశులు ప్రేల్చి నారంభించిరి. దీనికి భయపడి వీధులలోని వారు వీధులలోనే యుండవలసివచ్చినది. అందుచే తక్కిన వీధులలోని తెలుగువారు నిస్సహాయులైయున్నందున బర్మావారు తమ కిష్టము వచ్చినట్లులే చేసిరి. ఆ రాత్రునకే ప్రాంతములలోనికి చొరబడి తెలుగువారిని కొట్టి వారి సొత్తు దోచుకొని కొన్ని యిండ్లకు నిప్పంటించి వెళ్ళిపోయిరి. ఈ భూరమును, జూచి సహించలేక ఆంధ్రేతరులు గొందఱు, నుఖ్యముగా చోలియ నుమామ్యుదీయులు, హిందూస్థానీ, గుజరాతీ మున్నగువారు రంగములోని కామరుదలీ దినమున దిగిరి. క్రమముగా హైందవులందఱు పూర్వము నూనలలు కనబడినవి. ఇప్పుడాంధ్రులకు కొంత యాదరణ గలిగినది. పోతనవారి చర్యలు మారినవి. కొన్ని ప్రాంతములలో బర్మావారి నాటంక పరచ నారంభించిరి. పట్టణమునందప్పటప్పట మిలిటరీవారినిపెట్టిరి. మెగలవీధియందు బర్మావారిపైకి హిందూమామ్యుదీయుల యొట్టి తొక్కువగా నున్నందున కుపాశులు ప్రేల్చిరి. కొందరికి గాయములు తగిలినవి. కొందఱు మరణించిరి. ఈసారి బర్మావారి నెవటను బయటకు తానియలేదు. పట్టణములోపల బర్మావారి సంఖ్య అరుదైనది. బయటమాత్రము వారిపనులు వారిచ్చవచ్చినట్లు జరుపుకొనుచుండిరి. పట్టణములోని "కమరూక్ హైరెం డరు" మిలిటరీనిపెట్టిరి. వీరు న్యాయబుద్ధితో యిరుకటలవారిని నిరాయుధులుగా జేసిరి. ఎవరైన కర్రగాని కత్తిగాని బట్టుకొనినచో దానినిలాగి పారవేసిరి. పట్టణము మిలిటరీవారి న్యాయ నము చేయబడిన తరువాత తెలుగువారికి కొంతభయము తగ్గినది. పట్టణ సరిహద్దులయందు దిక్కుచూతినవారుగా నున్న తెలుగు వారినిక్రింద కనబరచినవాడును మరికొందఱునూ కాపాడినందుకు వారి కెంతయు కృతజ్ఞత జూపుచున్నాను. బూటకాంగు లో వరుసపడిదాములోని వీధులలోబడి దోచుకొని కొట్టించుపగా మిగిలినకొందరిని, రాజారామనాథరెడ్డిగారి పాతకాలలోనికిగొందరిని, వెంగాలు యెకడిమి పాకాలలోనికిని కొందరిని బి. యి. టి. పాకాలలోనికి చేర్చిరి. మిగిలినవారిని ఇరానీప్రాంతాల్లా కంపె నీ యజమాని తన కంపెనీ యొడలో నెక్కించి యొక రాత్రి యంతయు ఓడ బర్మావారి కందుచూటులో తేవండ మారము దీసికొనిపోయి నదిమధ్యను కట్టివేసి యీ సంగతి దొడ్డేట్టి వెంకటస్వామి, దొడ్డేట్టి ముప్పారాయుడు గుత్తుల మూర్త్యునా రాయణగార్లకు తెలియజేయగా వారు వారి లాంచీలమీద దరికి తిరిపించి తమ వీధియందు స్త్రీ వెంకటస్వామిగారి గృహమునం దును మరిరెండు మూడు పెద్దభవనములలో వీరిని తీసివరి చెవరి వచ్చిన మరీకొందరికిని భోజన సదుపాయముల నొసగి యుండరించిరి. ఇట్లే నిలువ నీడలేకయున్న మన తెలుగువారిని 46-వ వీధియందలి ఆర్యభూషణమహారాజును నిమ్మసంఘమువారును కీకే మంగుటాతే వీధియందలి ఆరిఫ్ హాల్లోను మరియొక పెద్ద భవ నములోను చెంగులస్త్రీలుయందు కొన్ని భవనములలోను నూతే ప గో డా మ ర్పుం టు వీ థు అ మె న యు ర దొ క పెద్ద భ వ న ముం దు, పిచ్చి ఆ ము ప త్రి యుం దు అంగుజాటులోను వరి కొన్ని యిరుకటలములలోను వీరిని చేర్చి యాదరించుచున్నాడు. ఈస్థలములలో వీరికి స్థలముచాలక కిక్కరినీ తొడ్డున ప్రక్కను కూర్చుండి దినములుగడపుచున్నాడు. భోజనసమయ సహాయముచేసిన హిందూమామ్యుదీయుల కెల్లరక్షణ నామనఃపూర్వకముగా వందనములర్పించుచున్నాను. ఈపైన చెప్పిన స్థలములుగాక యింకను అనేకస్థలములందు తెలుగువారు దాగియున్నారు. ఇప్పుడు పట్టణసరిహద్దులలో మిలిటరీని పెట్టి కాపాడుచు కొంతని గలగడయుచున్నాడు. ఇచ్చటి అన్ని వాడులలోని నాయకులు (ప్రాంతవర్తులను బర్మా వారును) చేరి కొంతని ప్రచారము చేయుచున్నాడు. కొంతకై గళత్య మెంటువారు కరపత్రములను పంపుచున్నాడు.

ఈగొడవలసంగతి తెలిసి బర్మా గవర్నరుగారు మేమ్యా నుండి రంగూనువచ్చిరి. నాశనమైన ప్రాంతములన్నియు స్వయముగాజూచిరి. పట్టణమునందంతట మిలిటరీయించిరి. ఇప్పుడీగొడవలను కొంతిచ్చేయుట కొకసంఘ మేర్పడినది. అందుముఖ్యముగు కొందరిని మాత్రము చేర్చిరి. వారందఱు ప్రత్యేకముగా నాలోచించి ఒక నిశ్చయము తయారుచేసి ఓడలలోని పని సగము బర్మావారికిని సగము తెలుగువారికిని యిచ్చువలెనని తీర్మానించిరి. అందుకు కార్మిక నాయకులు కొందఱు సమ్మతించిరి. కార్మికులలో చాల మంది సమ్మతిని జూపిరి. కేవలము ఓడలలోని పనులే గాక యితరపనులు కూడ బర్మావారికి సగము యిచ్చులాశన యేర్పాటు చేయవలె నని తెలుగువారు కోరిరి. (ముఖ్యముగా రోడ్ల నూడ్చుట, దొడ్లనూడ్చి యెత్తివేయుట, మరియితరకూలీపనులు) ప్రస్తుతము ఓడలలోని పనిని ప్రారంభించవలయునని యీసంఘమువారు తీర్మానించిరి. ఈ నెల అనగా 1-5-30 తేదీని కొం దఱు బర్మావారు ఓడలపనిలోనికి వెళ్ళిరి. కొందఱు కొంతవరకు వెళ్ళి భయముచేత తిరిగివచ్చినవారు తెలియజూచుచుది. దీనినిబట్టి చూడగ యీరాత్రీ ప్రయత్నం తెలుగువారికి అసంభవమైనదని నున్నదని తెలియుచున్నది. రంగూనునందు పనులు చాల వరకు సన్నగిలినవి. ఓడలపని పూర్తిగా నిలిచిపోయినది. రేపు లో సుమారు నూరు యొడలు పని చేయువారు లేక పడియున్నట్లు తెలియుచున్నది. ప్రభుత్వమువారి విప్లవమునకు కారణము బట్టి సరిగ్ దుండించినచో నిట్టి దుండగములు మరల జరుగగలవని నాభిమతి. ఈ కార్మి కులను కూడదీసి వారి కోరికలను క్రమపద్ధతిని అధికారులకు తెలియజేయువారు లేక యిది గలగడవచ్చును. జాజమానుల యొ త్తినిలవనను జరుగవచ్చును. పనులు కట్టలేలోనికి దిగుట కారణ ము లేట్లు హెచ్చించుటకని గ్రహించగలిగితిమి. అది క్రమపద్ధతి నవలంబించలేదని యొప్పుకొనకతప్పదు గాని యీ కలహకారణ మునకు బర్మావారికంటె ఓడల యజమాను తెక్కువ బాధ్యులని నా యమానా. దీనియందలి నిజమును తెలుగుకొని చర్యదీను కొనుట గవర్న మెంటువారికి గొప్ప సంగతికాదు. అలాగు చర్య తీసుకొనకుండ విడచినచో మరల నింకొకసారిట్టి దుండగములు బయలుదేరుట కవకాశము గలగును గాన దిక్కుచూతినవారై తక్కిన జాతులవారిచేత నగగ్రోక్కబడిన యీ తెలుగువారి భవిష్యత్తు మేలుకొరకై ప్రభుత్వమునా రిష్టుత్తేన తగిన శ్రద్ధ దీనుకొందురగాక.

పి. నీతారామయ్య.

కలకత్తాలో ఏ. హెచ్. ఘజనవి గారు స్కూలుటెటరుకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుట

నేను ప్రభుత్వమువారి పత్రముననుసరించి వ్రాయలేదు

కలకత్తా, జూన్ 7:- "నేను చేసిన ప్రభుత్వ మువారి పత్రము ననుసరించి నేను వ్రాసినది న్యూస్ పేపరుల యిండియను డెయిలీ మెయిలు పత్రిక వ్రాసినది కేవలము అసత్యము" అని ఘజనవిగారు తెలిపిరి. (శ్రీ ప్రె.)

చిన్నాపూటులో కొట్లాట జరుగుట

ఒక సబ్బయిన సెక్టరు మృతినొందుట
కలకత్తా, జూన్ 7:- ఈనెల 3 వ తేదీన మిరునా పూరు జిల్లాలో బాన్సువారు గ్రామమున చిన్నాపూటులో యిద్దరు పోతీగు సబ్బయిన సెక్టరులకు నలుగురు కనిచ్చేటలను గ్రామస్థులు కొట్టిరి. కనిచ్చేటల దుస్తులను ఆయుధములను తీసుకొనిపోయిరి. వారికి దెబ్బలను గాబుముండు గూడ తగిలినవి. సబ్బయిన సెక్టరు లిద్దరునుగూడ కనబడలేదు. వాణిగో నొక యిన సెక్టరు పనిపొయెనని గూడ వదలెడిగా తెలియుచున్నది. వెంగాలు పోతీగు యిన సెక్టరుకు బయలు నేడురాత్రి పోతీగు బళ్ళములతో మిరునాపూరు వెళ్లెను. మిరునాపూరు జిల్లాలో నిలిగివులు నానాటికి చాల విషమస్థితియందును ఉద్వేగులు తెలిపిరి. (అ. ప్రె.)

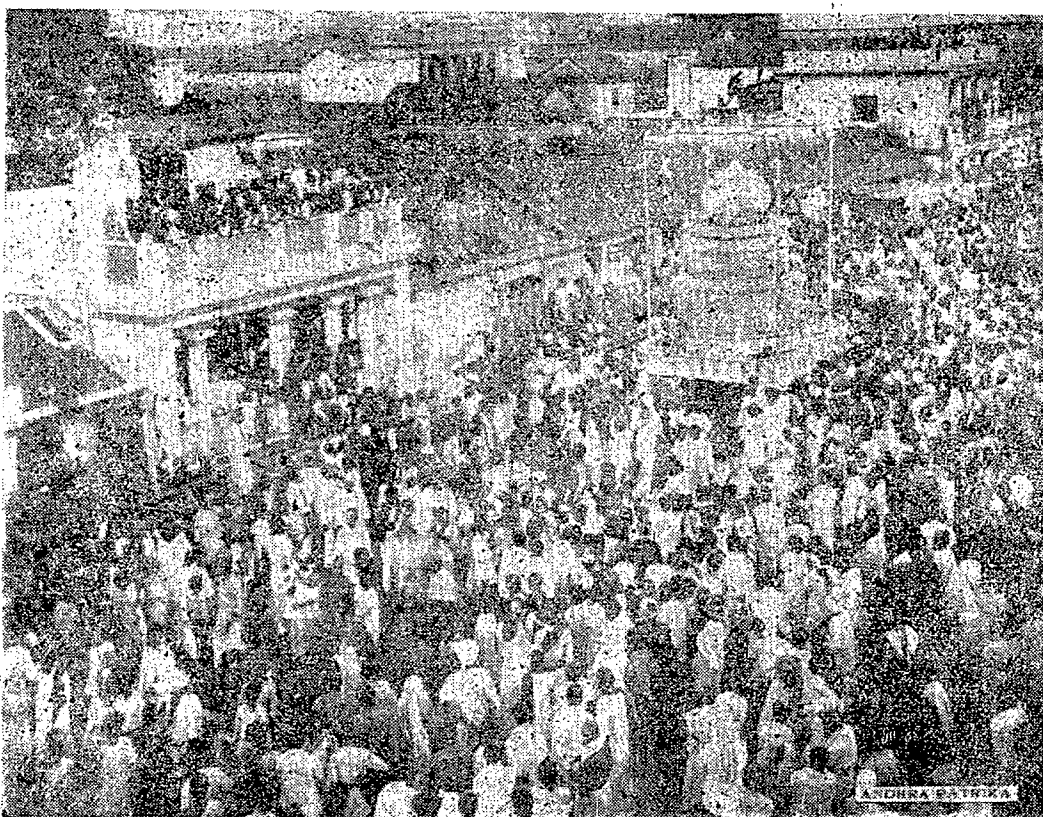
వార్షికురుపు

దస్తూరు డా॥ మల్లానాథ, కదాపి పార్శ్వలనుపు అమెరికా, జూను, వీసాదేశముల నుంచారము ముగించి 6 వేదీ రాత్రి కదాపి వచ్చిరి. కొలంబియా శిశ్యుకర్మాలయమువారు వీరికి శాస్త్రులు గౌరవవిరుజము నొసంగిరి. వారు క్రొత్తగ వ్రాసిన గ్రంథము నెలకొలలలో అచ్చుపమును. అందు టూలుటాయి, గాంధీగార్ల సిద్ధాంతముల చర్చించిరి. (అ. ప్రె.)

పోలవరం ఏజెన్సీ సత్యాగ్రహశిబిరం

ఏజెన్సీ సత్యాగ్రహదళము - స్వరాజ్యోదయవాసులు.

మదరాసు మొహరం ఉత్సవము.

(పె. పో. మీ)

పునులూరి కోదండరామయ్యగారు పోలవరం ఆశ్రమస్థాపకులు

శ్రీ॥ చేబియ్యం శ్రీరామమూర్తిగారు ఏజెన్సీవారిటీరు కెస్టను

అలహాబాదు కోర్టు ఎక్. ఎక్. తామునుగారు పోలో ఆడుచు గ్రామపై నుండి పడి తల పగిలి చనిపోయెను.

బారిసాలులో 200 మందిని వదలివేయుట బారిసాలు, జూన్ 7:— గత హల్దూలు సంబంధమున అరెస్టు చేయబడిన మండల కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడు శ్రీ యుత రజనకాంత చెట్టిగారిని యితర నాయకులను వలంటికు ను మొత్తము 200 మందిని వదలివేసి. (శ్రీ వె.)

1 తూము రామాచార్య పంతులుగారి సతి

2 చేబియ్యం సోమయ్యగారి సతి

వీరు ఏజెన్సీలో 10 సంవత్సరములనుండి కాంగ్రెసు ప్రచార మొనర్చుచున్న విద్యుషీమణులు. 1922 సం॥ లో రాజమహేంద్రవరం తాలూకా, సీతానగరం ఫిర్కాలో పన్నులు నిలుపుదల చేసినప్పుడు అచ్చట చాల పనిచేసిరి. ఇప్పుడు ఏజెన్సీలో స్త్రీలును పురుషులును ఘన మగు సత్యాగ్రహ ప్రచార మొనర్చుచున్నారు.

(ఫోటోలు - వి. ఎన్. కాస్త్రి.)

స్త్రీలుకొన్నిలు బై ఎలెక్షను

(గజెట్టు ప్రత్యేక ప్రకటన)

స్త్రీలుకొన్నిలుకు మద్రాసు మహమ్మదీయేతర నియోజకవర్గముచే నెన్నుకోబడి యుండిన డి॥ బి॥ టి. ఆర్. రామచంద్రయ్యగారు తమ సభ్యత్వమున కొనసగిన రాజీనామా గవర్నరు జనరలుగారు అంగీకరించినందున, వారిస్థాన నింకొక రిస్ 5-7-80 తేదిలోగా యెన్నుకోవలసినదిగా మద్రాసు మహమ్మదీయేతర నియోజకవర్గమునకు గవర్నరు జనరలుగారు తుత్తరువు గావించుచున్నారు. సదరు యెన్నికకు యీక్రింది తేదులను స్థానిక ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించుచున్నారు.

అభ్యర్థుల నామినేషను జూన్ 12 లోగా
నామినేషనుల పరిశీలన జూన్ 13
పోలింగు జూలై 3

స్త్రీలుకొన్నిలు యొక్క మద్రాసు మహమ్మదీయేతర నియోజకవర్గము 5-7-80 తేదిలోగా నొక సభ్యు నెన్నుకోవలసినదిగా ఉత్తరువుపగబడినందున, సదరు నియోజకవర్గముయొక్క రిటర్నింగు అఫీసరు అగు నేను యిందుచూలమున బహిరంగముగా ప్రకటించువిషయ మేమనగా,

1. ఒక సభ్యుడు మాత్ర మెన్నుకోబడవలెను.

2. నామినేషను ప్రముఖులు 12-6-80 తేదిలోగా మధ్యాహ్నం 11-30 గంటలకు మధ్యకాలములో యీక్రింది సంతకము గలవారికి తమ కార్యాలయముందుగాని (సెక్రెటేరియటు భవనములు, స్టానుహాను హిల్లు, నీలగిరులు) లేక న్యాయవిద్యకాళి ప్రభుత్వ డిప్యూటీ కార్యదర్శిగాని, అందచేయబడవచ్చును.

3. నామినేషను ఫారములు వైసచేప్పబడిన యువోగల కార్యాలయమునుండి జూన్ 7 వ తేది మొదలు 12 వ తేదిలోగా మధ్యాహ్నం 11-30 గంట మధ్యకాలములో తీసికోవడవచ్చును.

4. నామినేషను ప్రముఖులు జూన్ 13 వ తేది మధ్యాహ్నం 12 గంటకు రిటర్నింగు అఫీసరు కార్యాలయములో (సెక్రెటేరియటు భవనములు, స్టానుహాను హిల్లు) పరిశీలన గావించబడును.

5. ఎన్నికకు పోటీ తటస్థించుచో, పోలింగు జూలై 3 వ తేదిన మధ్యాహ్నం 11 మొదలు సాయంత్రం 5 గంట వరకు జరుగును.

జె. వెంకటనారాయణ,

రిటర్నింగు అఫీసరు.

నైమిష కమిషన్ నివేదిక

మొదటి సంపుటము నేడు ప్రకటింపబడుట

సంస్కరణముల చరిత్ర

మామూలుగా అన్ని విచారణ సంఘములు తమ నివేదిక తోపాటు నూచనలనుకూడ కలిపి ఒకటే పత్రమును ప్రకటించుట ఇంతవరకు సాంప్రదాయమై యున్నది. కాని నైమిష సంఘమువారు మాత్రము ప్రథమమున నివేదికను ప్రకటించి అటనున్నట్లు 14 దినములు గడచినపిమ్మట నూచనలను ప్రకటించు తీర్మానించుకొనియున్నారు. నేటిదినము నైమిషకమిషన్ నివేదిక (ప్రథమభాగము) ప్రకటింపబడినది. ప్రకటనా విధానమున మాన్యు కలుగజేయుటకు కారణములను ఈ క్రింది విధముగా కమిషన్ వారు తెలుపుచున్నారు:—

“భారతదేశ భావి రాజ్యాంగ నిర్మాణమునకు సంబంధించిన సమస్యలు మిగుల ప్రాముఖ్యమైనవి. అంతేకాక గొప్ప చిక్కులతో కూడికొనియున్నవి. ఈ కారణముల మేము గావించు నూచనలపై స్వర్ణపును వివాదములు చర్చ వీర్చడకూడదని మా అభిప్రాయము. కావున మేము దేశమునందలి పరిస్థితులను పూర్తిగా వివరించుచు ఒక నివేదికను ప్రథమమున ప్రకటించుచున్నాము. ఈ వివరణము న్యాయమైనదనియు సరియైనదనియు తలచువారందరు మా నూచనలను తప్పక అంగీకరింపగలరు. గొప్పచిక్కులతో కూడిన ఈ సమస్యను పరిష్కరించుటకు పూర్వము భారత సమస్యయందలి ప్రధానాంగములను గుర్తెరుగుట అనవరము. భారతదేశముపట్ల బ్రిటిషువారికి గల ఆశయములను కొనసాగించుటకు తగు నిర్మాణము కన్పరుచుటకు పూర్వము, ఈ సమస్యయందలి నూత్నములను తెలిసికొనవలసియున్నది. కమిషన్ సభ్యులు అన్ని ముఖ్యవిషయములందును ఏకగ్రీవమున అభిప్రాయముల నొసగియున్నారు. ఎవ్వరుగాని భిన్నాభిప్రాయములను తెలుపుచు ప్రత్యేకముగా నూచనలనుగాని నివేదికనుగాని ప్రకటించలేదు.”

మొదటిభాగము

నైమిష కమిషన్ వారు తమనివేదికను రెండుభాగములుగా ప్రకటించుచున్నారు. నూచనలతో కూడిన రెండవభాగము ఈనెల 24 వ తేదీనాడు ప్రకటింపబడును. భారతదేశపు స్థితిని వివరించు ప్రథమభాగము నేటి దినము ప్రకటించినది. ఇది 409 పేజీల గ్రంథము. ఈ గ్రంథము 7 అధ్యాయములుగా భాగింపబడినది. మొదటి అధ్యాయమున భారతదేశ సమస్య సంగ్రహముగా వివరింపబడినది. రెండవ అధ్యాయము ప్రస్తుత రాజ్యాంగ నిర్మాణమును వివరించుచున్నది. సంస్కరణములు ఏవిధముగా పరిచేసినది. మూడవ అధ్యాయమున వివరింపబడినది. నాల్గవ అధ్యాయము పరిపాలనావిధానములను గురించి వ్రాయబడినది. అయినదవ అధ్యాయము ఆర్థిక విషయములపై ప్రత్యేకింపబడినది. భారతదేశమునందలి విద్యా వ్యాప్తినిగురించి కమిషన్ వారు తమ అభిప్రాయములను ఆరవ అధ్యాయమున వ్రాసియున్నారు. ఏడవ అధ్యాయము భారతీయ ప్రజాభిప్రాయమును వివరించుచున్నది. నైమిషకమిషన్ వారు వివరించిన విషయములు భారతరాజ్యాంగ వ్యవహారములందు శ్రద్ధతీసికొనుచున్నవారి కందరికి తెలియును. కాని భారత సమిషయమై ఏమి తెలియని ఇంగ్లీషుసామాన్య ప్రజలకు ఈ గ్రంథము తయారుచేయబడినది. ఈ భాగమున స్థితి వివరింపబడినదేగాని ఏపట్టునకూడ వీరు ఎట్టి అభిప్రాయము తెలిపియుండలేరు. అందుచే రెండవ సంపుటి నూచనలు ఏవిధముగా నుడువనో ఊహించుటకు కలుగలేవున్నది. ఈ కారణముల మొదటిభాగమునందలి నూచనలవిషయమై ఆతురత అధిక మగును. రెండవభాగమును గురించి కమిషన్ వారు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

“మేము ఎన్నియో స్త్రీములను నూచనలను పరిశీలించితిమి. భారతీయులలో ఒక ప్రధానశక్తివారు సాత్వ మిశ్మక పోయినను 1928 సంవత్సరమున ప్రకటింపబడిన అఖిలపక్ష మహాసభ ఉపసంఘమువారి నివేదికను పరిశీలించితిమి. ఈ నివేదికయే మేము నివేదికయని భారతదేశమున వ్యవహరింపబడుచున్నది. ఇంతేకాక రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములవారు రాష్ట్రీయోపసంఘములవారు, పలువురు అధికారులు, సాత్వ మొసగియున్నారు. కావున తగు ఆధారములతో నూచనలను గావించితిమి అతేపించుటకు వీలు లేదు.”

ఉపోద్ఘాతము

కమిషన్ వారు ఉపోద్ఘాతమున 1917 సంవత్సరపు ఆగష్టు ప్రకటన గురించి ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు.

“భారతదేశ భావిరాజ్యాంగ నిర్మాణమునకు సంబంధించిన మరతులు 1917 సంవత్సరపు ఆగష్టు దీక్షలేవనవలె వివరింపబడినవి ఆ ప్రకటనయందు బ్రిటిషువారు భారతదేశమున కొంత ధౌరణము గావించిరి. మాంటాగువారు గావించిన ప్రకటనను ఆధారముగా గైకొని ఈ ప్రకటనయే భారతదేశమున గావించునై బ్రిటిషువారి ఆశయమును తెలుపుచున్నది. మొదటి నూచనలు ఈ ప్రకటనను ఆ గుర్తుగా గ్రహించియున్నవి. గుర్తెట్టి మేము మాకార్యమును నిర్వహించితిమి. భారతదేశపు స్థితివిషయమై పునర్విచారణ గావించి భావిరాజ్యాంగ నిర్మాణము నిర్ణయింపబడవలెనని ఇంతే మా ప్రభుత్వములవారు మొట్టమొదట స్పష్టపరచియున్నారు. ఇట్టి పునర్విచారణయందు తేలిక అంతములను ఆధారముగా గైకొని భావిరాజ్యాంగ నిర్మాణము గురించి నూచనలు గావించవలెను సామాన్యత సజ్జ దేశములు గల వారైన ననుసరింపగల తేలికలు భారతదేశపు స్థితి గురించి విచారణ సూచకముగా దని భారతీయులలో పలువురి అభిప్రాయమై యున్నది. ఈ విచారణ సంఘమున భారతీయులను సభ్యులుగా చేర్చవలెనని పలువురు భారతీయులకు ఆగ్రహము కలిగినది. ఈ అసంతృప్తిని అంత మొదించుటకై కేంద్ర రాష్ట్రీయోపసంఘముల చేర్చరచితిమి ఇంతేకాక మేము నివేదికను ప్రకటించినపిమ్మట భారతదేశ ప్రతినిధులసభను సమావేశపరచవలయునని మేము నూచించితిమి. భారతపురముల ఆత్మ గౌరవముగలవారినియు నిరసనను ఎంతమాత్రము సహించరనియు అనుభవ పూర్వకముగా గ్రహించియున్నాము. మేము పార్లమెంటువారి ఎడల మాకు గల బాధ్యతను నిర్వహింపవలయునను ఉద్దేశముతోనే కాక, భారతదేశపు రాజకీయాభివృద్ధిని కూడ దృష్టియందుంచుకొని మా కార్యములను నిర్వహించితిమి. ఈ సమస్యను పరిష్కరించుట మా కార్యముకాదు. మన తోడ నూచనలను గావించుటయే మాకార్యము మా నివేదిక ప్రకటించిన పిమ్మట భారతదేశమునందలి అన్ని పక్షములవారు తగు అభిప్రాయమును తెలుపుటకు అవకాశము లివ్వబడును.”

భారతదేశపు విస్తీర్ణము జనసంఖ్య మతములు, సంఘములు, ఆర్థికపరిస్థితులు, రాజకీయములు గురించి మొదటి భాగమున వ్రాయబడినది. బ్రిటిషువారిపాలనా ఫలితముగన, ప్రజలలో ఇంగ్లీషుభాష వ్యాపించుటచేతను భారతదేశ గౌరవమును ప్రపంచమున అధికము చేయవలయునను పట్టుదల విద్యా పంతులలో వ్యాపించియున్నది. జనబాహుళ్యము ననుసరించియు, వివిధ కక్షల విభేదముల ననుసరించియు భారతదేశమున వ్యాపించియున్న ఈ జాతీయోత్సాహములను నిర్లక్ష్యముచేయుట తగని కార్యమని కమిషన్ వారే వ్రాయుచున్నారు. ఆదోళన మంతయు రుద్రుడనై అల్పసంఖ్యకు లగు విద్యాపంతులైనను, నాయకులను జనసామాన్యమునకు సామ్యము లేకున్నను జాతీయోద్ధయమును తృప్తికరించుటకు వీలులేదు. సామాన్య ప్రజలకు రాజకీయ విషయముల గురించి ఏమియు తెలియదు. ఎట్టి ఆదోళన లేక వారు తమ జీవితములను గడుపుచున్నారు. కాని జాతీయ గౌరవమునకును జాతీయ స్వతంత్ర్యమునకును అవిచ్ఛిన్నమగు నీ జాతీయోద్ధయమును నిర్లక్ష్య మొనర్చుట సరియగు పద్ధతికాదు.

గ్రామజీవితము

లి. లిటిగా కమిటివారి నివేదికను ఆధారముగా గైకొని నైమిష కమిషన్ వారు భారతదేశపు గ్రామములందలి జీవితమును వివరించుచున్నారు. భారతదేశమునందలి గ్రామములు చూచిన దేశాభివృద్ధికై ఎంతపని చేయవలసియున్నదో విశదము కాగలదు. ఇప్పుడు అధికారమునందున్న మంత్రుల బాధ్యత ఎంత విస్తీర్ణమైనది గూడ గుర్తెరుగవచ్చును. భారతదేశపు విస్తీర్ణత ననుసరించి ఒక చట్టము వల్ల కలుగు లాభములను సమముగా గుర్తెరుగుటకు వీలులేకున్నది. దేశపు విశ్వరథము అధికమైన సామాన్యపు రైతుల జీవితమునం దెట్టిమార్పు కనుపడుటలేదు. వారు తరతరముల నుండి వచ్చుచున్న సాంప్రదాయములనే అనుసరించుచున్నారు. భారతదేశపు హక్కులను బాధ్యతలను గుర్తెరుగు మాత్ముబుద్ధి వారియందు కనుపడుటలేదు. రాజకీయ విషయములందు వారికెట్టి ఆసక్తికైనది. పంటలు, వర్షములు, పశువులు, పండుగలు, సంతలు, గృహనిర్వహణము, మృత్యుబాధ, మున్నగు విషయములుతప్ప ఇతర విషయములగురించి గ్రామములకు శ్రద్ధలేదు.

నగరములు

రాజకీయము పరిశ్రమలు అధికముగకొలిపి పెద్ద నగరములందలి జనసంఖ్య అధికమునకు సమాజము. కాని భారతదేశమున ప్రధాన నగరములందలి పరిశ్రమలయములలో ఏచేయు కార్మికులు నగర వాస్తవ్యులుగా ప్రచురించుకొనుటలేదు. కార్మికుల స్థితిని ఆభివృద్ధికి తెచ్చు విషయమై వీరు కొన్ని నూచనలను గావించుచున్నారు. ఈ అధ్యాయమును ముగించుచు కమిషన్ వారు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు:—“భారతదేశమునందు విద్యాపంతుల స్థితి చిత్రమైనది. విద్యాపంతులు

పాశ్చాత్య సాంప్రదాయములనుగలవారై యున్నారు. పాశ్చాత్య విద్యా వాగ్వికలతలవారు, అయినను పాశ్చాత్యసంపర్క మేమాత్రముతో ప్రాచీనసాంప్రదాయముల ననుసరించి జీవితము గడుపు గ్రామములతో వీరు కలిసి పనిచేయుచుందురు.” జమీందారులకు పలుకుబడి అధికముగనున్నదని వీరు వ్రాయుచున్నారు.

మొత్తములు. హిందూమతాన్వయ సమస్య

భారతదేశ సంస్కరణ విధియనునది గురించి కమిషన్ వారు కొన్ని విషయములకు తేలిక హిందూమతాన్వయ సమస్యను గురించి ఇట్లు వ్రాసిరి:—హిందూ మతాన్వయ విభేదములకును విరోధాభిప్రాయములకును నందలి వివిధ తెగలకుల విభేదములకు ఎట్టి సామ్యములేదు. హిందువులు వివాహములయందు వేరువేరుత్వములకు చేరవారు. సాంఘిక ఘట్టములు సాంప్రదాయములు వేరైనవి. ఈ రెండు సంఘములవారికి అంతర్వివాహములు లేవు. సాంఘిక, ఆర్థిక, మతవిషయములందు ఈ రెండు సంఘములవారికిని వైషమ్యమున్నది. సాధారణ విషయములందు రెండుసంఘములవారు నేమోచానముతో మెలగవచ్చును. రెండుసంఘములందును కొందరు విశిష్టములకై కష్టపడి పనిచేయుచున్నవారు కాని రెండుసంఘములకు సమాజమైన వైషమ్యము జాతీయోద్ధివృద్ధికై భంగకరమైయున్నది. కావున భావిరాజ్యాంగ నిర్మాణము గావించునప్పుడు ఈవిషయములను మరచుటకు వీలులేదు.

సాంఘిక వైషమ్యములకు కారణము

హిందీ రాష్ట్రములందలి హిందు మతాన్వయ సమస్యలు జనసంఖ్యను వివరించి కమిషన్ వారు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు.

“రాష్ట్రీయ కాసనసభలలో ఈ రెండు సంఘములకు ప్రాతినిధ్యమును నిర్ణయించుటకు రెండు పద్ధతులున్నవి. మతభేదములను ఎంతమాత్రము పాటించక నియోజకవర్గముల చేర్చుటవలయును. తమన్న మతాన్వయములు అధిక సంఖ్యాకులుగా నున్న రాష్ట్రమున, మరి వారికి తగు ప్రాముఖ్యమిచ్చుట అల్ప సంఖ్యాకులకు నన్న రాష్ట్రమునందు వారికి భయములేనివిధమున ఏర్పాటులు గావించుట రెండవపద్ధతి పోలీసువారు ఎన్నియో కట్టకట్టములు గావించుచున్న రెండు సంఘములందలి నాయకులు ఉభయసంఘముల మైత్రికై పాటుపడుచున్నను సంఘర్షణలు అల్లరులు జరుగుచునేయున్నవి. ఈ అల్లరులకు మతవిషయములే ప్రధాన కారణములని స్పష్టముగా తెలియుచున్నది. మతోద్రేకము అధికమైనప్పుడు దానిని ఆధారముగా గైకొని కొందరు ఆవేశముపూరి అల్లరులకు మూల కారకు లగుచున్నారు. మతాన్వయముల ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము విషయమై అన్నివిషయములను పరిశీలించిన పిమ్మటనే సూతన సంస్కరణమునందు ప్రాతినిధ్యము ఏవిధమున నుండవలయునో నిర్ణయింపవలయును. కాని ఈసాంఘిక విభేదములకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య మొకకారణమునయు, ఈ ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య విధానము రద్దుచేయబడిన సాంఘిక సంఘర్షణము కన్పననియు గావించబడు వాదమును మేము అంగీకరింపజాలము. ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము నకును సాంఘిక సంఘర్షణము నకును ఎట్టి సంబంధము లేదని మా అభిప్రాయము. ఈ విభేదములకు నిజమైన కారణములు వేరైనవి. ఈ విభేదములు స్థిరముగా నాటుకొనియున్నవి. ప్రాతినిధ్య విధానమును మాన్యుచేసినంత మాత్రమున ఈ వైషమ్యములు అంతమొందవు.

నూతన సంస్కరణములు త్వరలో చేర్చడ నున్నందున హిందూ మతాన్వయ సమస్య మరింత తీవ్రముగా పరిణమించినది. మాకు చేరిన సాత్వమునం దెక్కువభాగము యీ సాంఘిక వైషమ్యములకే సంబంధించియున్నది. నాయకు సంఘమువారుకూడ యీ విషయముగూర్చియే అధికముగా వ్రాసియున్నారు. తాము అధిక సంఖ్యాకులమనియు, యెక్కువ విద్యభ్యసముగలవారమనియు, అందుచే తమకు యెక్కువ హక్కులుండవలెననియు హిందువుల వాదముయియున్నది. మతాన్వయములు తాము అల్ప సంఖ్యాకులమై యున్నను, యంతకుముందు దేశమును పరిపాలించిన జాతికి చేరిన వారనియు, అధిక సంఖ్యాకులకు హిందువులవలె తమయభివృద్ధికై అంతకు మేల్కొనవలెననియు కోరుచున్నారు. కాసనసభయందు వారికి తగిన ప్రాతినిధ్య ముండవలెననియు ఉద్యోగములందు వారిసంఘమువారికి తగిన ప్రాతినిధ్య ముండవలెననియు వీరు కోరుచున్నారు. రాజకీయాధికారమును పొందవలయునను అభిలాషయే యీసంఘర్షణమునకు ప్రధానకారణమని తోచుచున్నది. ప్రత్యేకసాంఘిక ప్రాతినిధ్యమును అతేపించుచు గావించబడు వాదములను వినియున్నాము కాని ఈసంఘర్షణమునకు ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమే కారణమని మాకు తోచుటలేదు. సాంఘిక నియోజకవర్గములందులే సాంఘికవిభేదములపై ఆధారపడియుండు రాజకీయశక్తులు శాశ్వతముగా నుండినను వాదమును అంగీకరింపకవచ్చదు. ఇట్టిస్థితిని అంతమొందించి అల్పసంఖ్యాకుల హక్కులను ఆదరించు జాతీయతాభావమును అభివృద్ధిచెందజేయుగల పరిస్థితులేర్పడవలయునని కోరు భారతీయులతో మాకు సంపూర్ణముగా సాధ్యమగును.

అస్పృశ్యులు

సిక్కులను గూర్చి నివేదిక ఇట్లు చెప్పుచున్నది:—
“సిక్కుల జనసంఖ్య గత ముప్పవేలవేలములలో తగ్గితముగా నభివృద్ధిగాంచినది. విశేషముగల యీ వీరవర్ష మొక్క తాళ్ళిమండ (పంజాబులో) కేంద్రీకరింపబడుట రాజకీయములందు ముఖ్యము, వీరి హక్కులు ప్రశ్నకముగా విచారణీయములు.”

నిమ్నబాగాల కొని గూడ చర్చింపబడినది. ఆర్థికముగాను సాంస్కృతికముగాను లభ్యమయిన ఆంగ్లోఇండియన్ వర్గము వారి విషయము గూడ ప్రశ్నకీంపబడినది.

ఇంగ్లీషులు

ఇండియాలోని ఇంగ్లీషులను గూర్చి వ్రాయుచు—
ఇంత కొద్దిమంది సర్వవ్యాప్తమును, మూలాధారములనుగూర్చు గావించుట చరిత్రయంద ప్రతిమానము.

ప్రేమహక్కులు

నివేదిక యందంతయుకూడ కమిషన్ ప్రేమగూర్చి ఎక్కువగా పరామర్శించెను మానవల గలవు. హిందూదేశపు ప్రేమగూర్చి ప్రశ్నక ప్రకరణ మొకటిగలదు. అందు మొదటివాక్యము “హిందూరాజ్యాంగవిధానమున తర్కించుచే నివేదికకూడ ప్రేమ ప్రస్తుతపరిస్థితులను దిగనాడజాలదు” ప్రేమ వోటింగుహక్కులు, సాంఘికమహిళా సంస్కారాలు, పరదా బాల్యవివాహములను ప్రస్తావించి, కమిషనరు లిట్లనుచున్నాడు. కాలపరిణామముల ప్రస్తుతము మారుచున్న సృష్టకములను ప్రేమ పురోభివృద్ధి యొక్క టులుండునను విషయమున కింత వ్రాసినను అత్యుష్ణి కానేరదు. ప్రస్తుతము ఉపాధ్యాయవృత్తిలో గాని నర్సులుగాగాని జీవనోపాధిగల ప్రేమ సంఖ్య అత్యల్పము. దానిని వృద్ధిచేయుట కంతరాయములు పెక్కులు. అయినను భారతీయ గ్రామములందు సర్వజనసామన్యముగా బాలబాలికలకు విద్య నప్పకయుటకు ఉపాధ్యాయులు తెక్కునగా కావలెను నైద్యసహాయములే అనవసరముగా ప్రేమ పక్షక్షేమ దుర్భరము” ప్రేమద్యుయ పురోభివృద్ధికి ముఖ్యమైనపాదన సంపత్తిని గలిగియున్నది. దానివలన రాజీపు ఫలితములు తెక్కింపదరముగాదు. ప్రేమ విద్యాసంతులై పౌరవ్యవహారములందు అగినపాల్గొననంతవరకును, హిందూదేశము ఇప్పుడు చేయు జాచుచున్న ఉన్నతపదవి నందజాలదు”.

రాష్ట్రములు

ప్రశ్నక ప్రకరణములో నిధిరాష్ట్రముల క్షుప్తముగా పరిచయమైనది. దీనియందేక్షము బ్రిటిష్ఇండియా విభాగింపబడిన రాష్ట్రములను వర్ణించి, వీటికిని బాహ్యముగల వృత్తాంతములను సృష్టికరించుటచే. సంస్థానములనుగూర్చి మొదటి సపుటములందు మానవల ప్రకరణములను గొల్పు. కాని రెండవ సపుటముందు తాము సంస్థానములకును బ్రిటిష్ఇండియాకు సంబంధించిన భావసంబంధమును చర్చించి వారమునియు,

1929 జూలైలో వైస్రాయగారు కావించిన ప్రకటన మార్గమునభివృద్ధిగాంచుటకు ప్రతిబింబమునను సంస్థానాధీశుల విచ్చి క సమర్థమును బడయుటత్యవసరమనియు సంస్థానాధీశులు పవిత్రముగా నెంచు సంధిసంబంధములను తేలికగా తుడిచివేయ జూచుటవలన హిందూదేశ సమస్య పరిష్కారము వెనుకబడుటకే కారణమగుననియు కమిషనర్లు వ్రాయుచున్నారు.

ఇండియాలోని సైన్యము

ఇండియాలోని సైన్యముగూర్చి వ్రాయుచు అగ్రస్తు ప్రకటనలోని విధానమునుబట్టికూడ భావికాలమున ఇండియాలోని సైన్య విధానము సైన్య సంస్కరణ సైన్యాధికారములనుగూర్చిన సమస్య అయ్యుండుటగానుండుటయేగాక కష్టములతో కూడుకొని యున్నదని కమిషనర్లు నడుపుచున్నారు. ఈ సమస్యనిపుడు వ్రోసి పుచ్చి తాత్కాలిక చర్యలతో తప్పి నొందుటవలన ఒకవలక బ్రిటిష్ ఆశయములందవిశ్వాసము ప్రబలుటయు భారతీయ రాజకీయ కేంద్రతే ఎప్పుడో నొకప్పుడెదుర్కొనవలసిన అంతరాయములనుండి దృష్టిని తప్పించుటయు నగును. బ్రిటిష్సంఘము ఇండియానుగూడ అవకాశము చేయుటవలన మాయభిప్రాయము.

విదేశీకలనుండి రక్షణకై, ఇతర డొమినియనులలో లేని విధమున, పశ్చిమ తైల సరిహద్దులందు బాడెలని భయము వహించవలసియున్నదని కమిషనర్లు స్పష్టము చేయుచున్నారు. దేశములోపలకూడ కా తిని సమర్థించుట ప్రశ్నకపు సమస్య యగుచున్నది. ఇతర డొమినియనులలో లేని మూడవ విషయము, ఇండియాలో పరస్పర వైరుధ్యముగల జాతులు మతములుండుటయేగాక, రణకాలమునందనములైన జాతులుండటం, ఈ సంపుటములో, ఇండియాకు సైన్యము సమకూర్చు ప్రాంతముల తెలుపు ఇండియా పటముకూడ చేర్చబడి యున్నది. ఆస్యోన్యముగా ప్రాత్యక్షము కలిగి, పేరుపేరు జాతులైనను ఒక ఉద్యోగినే అనుసరించు హిందవ జాతీయసైన్యమును, జనసామాన్యముయొక్క విశ్వాసమునకర్హమైన దానిని సమకూర్చుట కష్టమైన కార్యముని కమిషనర్లు యభిప్రాయము. హిందవరాజకీయ కేంద్రము ప్రజలలో పౌరస్వామ్య భావమును పెం

పొందించుటకు సర్వ ప్రయత్నములను జేయుచున్నారు. ఇందు హిందూదేశము సైన్యమొంద జూచువారల సానుభూతి వారికి కలదు. కాని మార్పు మెల్లగా గాని కలగదు. హిందూదేశము సామాన్యమున ఒక్క దేశముకాదు. ఈ విషయము రణకాలమున బాధలను తదితరలనుగూర్చి విచారించునపుడు మరింత స్పష్టమగుచున్నది. బ్రిటిష్ సైన్యమును బ్రిటిష్ అధికారులను ఉండుటవలన సైన్యమందు హిందవ పాదము మొకభాగమే ప్రాతినిధ్యముగాంచినను కొట్టకొలది ప్రజలు తమ జీవితములను కాంతముగా గడపుకొనుట కంతరాయములేకున్నది. బ్రిటిష్ సైన్యమును విరమించి భారతీయ సైన్యమును రణకాలముగల జాతులతోనే నిలపించుట ఇతర మైన ప్రజ కెట్టి వివక్ష కలుగునో ఊహింపరాదు. కొన్ని ప్రాంతములనుండి కొన్ని జాతులనుండి మాత్రమే ర్పడిన సైన్యముతో హిందూదేశమున కాంతిని సమర్థింపజూచు జాతీయ ప్రభుత్వము అనేక మైన ఆవరలకు లోనైయుండునని స్పష్టమగుచున్నది. ఇట్లు చర్చనీయాంశమైనది భారతీయ కాననభలకు బాధ్యులైన మంత్రులు సైన్యముగూర్చి అధికారము వహించుట పూర్వ మేయేవరకులు పాలింపబడవలెననుట, ఆ కాలమువచ్చినపుడు ఇట్టి మంత్రులతో ఇండియాకి డిఫెన్సు కమిటీ నొకదానిని సృష్టించుట కష్టముగాదు. ప్రకృతమందట్టి కమిటీని సృష్టించుట వలన సమస్యపరిష్కారము కాదు. ఒకవంక భారతీయ రాజకీయకేంద్రము జాతీయ సైన్యముగూర్చిన కష్టముల నెదుర్కొనుటవరకునుగూడగా మరియొకవంక యీ కష్టముల నెట్లినవారు వీరినిదాటుట అసాధ్యమని అవిషయమును కట్టిపెట్టక పరిష్కారము చేయజూచుకొనుటకూడ అనవసరమగుచున్నది. హిందూదేశమునకు దేనివలనమాత్రమే మనయందు నమ్మకముకలుగునో అట్టిఅవర్గమున దగ్గరకు తెచ్చువార్గముల హిందవ సైన్యమున తగిన మార్పులు చేసి బ్రిటుని నిజాభిప్రాయములను జల్లడిచేయుట ముఖ్యమగుచున్నది. అందువలన బ్రిటులో శిక్షానొంది బ్రిటిషుఉద్యోగులకేంద్రపరిచేయు సైన్యదళములు భావికాలమున హిందవయుద్ధమంత్రికేంద్రము హిందవ కాననభలకు బాధ్యులైన మంత్రులను కేంద్రము ద్రవ్యార్థనాపరకములుగా మాత్రముండజోరు. హిందూదేశపురాజ్యాంగాభివృద్ధినిగూర్చి సైన్యవిషయమునకు ప్రాముఖ్యమిచ్చుటలో జాతీయవాదులది తప్పులేదు. సైన్యముగూర్చి పెహ్లానివేదికలోగల పరిష్కారమును పరిశీలించి కమిషనర్లు దానిని నిరాకరించివారు.

ఇక సైన్యాభివృద్ధి మార్గములను మావించుచు స్వపరిపాలన ననుభవించురాష్ట్రముల బలముగల కర్తవ్యమగుచున్నదనియు శిక్షకట్టువారి శిరమున దీని భారము పడుచున్నదనియు కమిషనర్లు నడుపుచున్నారు. విదేశీకలనుండి రక్షణ రెండు విధములైనది. అది హిందూదేశపు సమస్యయేగాక సామ్రాజ్యపు విశ్వమును సమర్థించు సామ్రాజ్య సమస్యగా గూడ పరిగణింపబడవలెను. కమిషనర్లు దీనిని ముగింపుచు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు.

“మేమిచట ఇదపక్షములకును హితవునొసగవలసియున్నది. ఒకవంక బ్రిటిష్వారు హిందూదేశపు సైన్యమును స్థాపనముగాను పవిత్రముగా నెంచక సంకతములైన మార్పులను చేయుటకు దృఢప్రయత్నములను సలుపవలెను. మరియొకవంక హిందవ రాజకీయ కేంద్రము కూడ యీ యేర్పాటులందు తమ సహకారము నిచ్చిననే పరిష్కారము కులభిసాధ్యమగునని గ్రహించి విషయములను చర్చకు తెచ్చువారు అంతరాయములను గూర్చి ఆనందపరమగుగారనియు మిత్రులుగా హిందవజాతీయములకు తోడ్పడుచున్నారనియు గుర్తించవలసియున్నది.

సంస్కరణముల ప్రకరణము

నివేదిక రెండవ భాగము రాజ్యంగ విధానమును ముఖ్యముగా రాష్ట్ర కేంద్రప్రభుత్వ నిర్మాణ మాత్రములను, ఇండియా ఆఫీసు విధానమును పరిశీలించుచున్నది. కొన్నియెడల కొకసారి కమిషనరులను పంపుటగూర్చి మాంట్ ఫర్డు నివేదికలోని యీ మానన ఇండియా గవర్నమెంటు చట్టపుభాషలో కానరాదనియు, ముందుగా ఎప్పుడు రాజ్యాంగము మరల పరామర్శించబడనది పూర్వమే నిర్ణయించుటవలన కలుగు అసందర్భములను ముందుముందు విచారించెదమనియు కమిషనర్లు వ్రాయుచున్నారు.

నివేదిక మూడవభాగములో సంస్కరింపబడిన రాజ్యాంగము ఎట్లు అమలులో నుండినదియు వర్ణింపబడినది. ఎత్తెక్కా పద్ధతిని, రాష్ట్రకేంద్ర ప్రభుత్వములను వీరు విమర్శించుచున్నారు. రాష్ట్రీయ విషయములపై కేంద్రప్రభుత్వాధికారమును, ఇండియామంత్రి, ఇండియాకొన్నిలవారి బాధ్యతలను, 1920 మొదలు సంస్కరణాంతరముగా కలిగిన రాజకీయపరిస్థితులను వీరు చర్చించుచున్నారు. రాష్ట్రీయ కాననభలకు ఎక్కువమందికి వోటింగు అధికారమునీరు తెలుపు గొనినను జనసామాన్యము నిరక్షరాస్యము లగుటవలనను, ఇతర కష్టములవలనను వోటిచ్చువారి సంఖ్యను పరిమితము చేయవలసి వచ్చెను. ఆస్తి ప్రమాణమునుబట్టి వోటింగు హక్కునిచ్చుటచే, ప్రజలలో కొన్నితరగతులకే ఆ యధికారమువచ్చెను. బీదవారును ప్రేమను, వోటింగు అధికారము లేకండ వెనుకబడిపోయి, జను

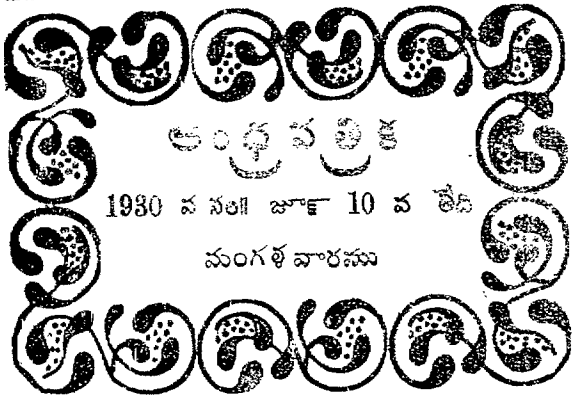
లలో న నేకులు నిరక్షరలు, కొన్నిచోట్ల 100 క్రింద 10 మందికి చదువురాదు. అయినను, చదువుచున్న పురుషులలో సంఖ్యకంటె కూడ వోటిచ్చువారిసంఖ్య తక్కువగానున్నది. తెలుగున వోటిచ్చువారిసంఖ్యను వృద్ధిచేసినయెడల మనుష్యులును డబ్బును అధికముగా వ్యయపరచవలసియుండును. అధికారులవని దుస్సాధ్యమగుచు—అని కమిషనర్లు అభిప్రాయము. ఈసందర్భములో రాష్ట్రీయ కాననభలకు ఎన్నికమండలము లెంత పెద్దవిగానుండునదికూడ తెలుపబడినది. ప్రతిభలులు బాగుగనే ముందరికివచ్చి నారుగాని, వారిలో చాలమంది ఏపక్షమునకును చెందక స్వక్రి పలుకుబడిపై నాధారపడుచున్నారు.

రాజకీయసత్తములు

ప్రతినిధికిని, వోటునకును పరస్పర సంబంధమే లేకుండుటగూర్చి అట్టిసంబంధ మొదలగుటకు నిజమైన రాజకీయ బాధ్యత కలుగుట ముఖ్యమని కమిషనర్లు వ్రాయుచున్నారు. కొన్నిలు నిర్మామందలి క్లిష్టతలన బ్రిటులో నుండినట్టి రాజకీయపక్షములు ఏర్పడుట కకాశము లేకపోయినది. అమర్లమన కొన్నిచోట్ల ప్రయత్నములకుడజరుగలేదు. పేర్లమారు బాట్లతో ఊర్జులమును మారునట్టి వర్గములు ముఖ్యముగా సాంఘికవిభేదములనే ప్రధానముగా గొనియోర్చినవి. ఇందువలన ఆవిభేదము తెక్కువైనవేగాని తగ్గలేదు. “నిజముగా శిక్షణ కలిగి, కార్యక్రమము నొకదానిని నిర్ణయించుకొని పనిచేసిన పక్షము స్వరాజ్యపక్షము. వీరికార్యక్రమము విధ్వంసమే. తెంగలు, మధ్యపరగజాలలోనే, మొదట వీరియందర్కమైన కొన్నిలు విధ్వంసమునకు కొంతకాలమైనను జయము కలిగెను. ఇతర రాష్ట్రములలో ఈపక్షమువారు సక్రమప్రతిపక్షులై క్రద్ధాభిధానులగు విమర్శకులుగా ప్రవర్తించిరి. మొదటవీరితో కూడియుండిన మ హమ్మడియులు విడిపోవుటతో ఇదికూడ సాంఘిక పక్షమైనది. కొన్నిచోట్ల జనన్య మందినపక్షములు సాధారణముగా ఊర్జునరము లైన చిన్న చిన్న వర్గములుగా నున్నవి. మదరాసులో జస్టిస్ పక్షమును, పంజాబులో సంయక్త జాతీయపక్షమును, సాంఘికపక్షములైనను, నిజమైనపక్షములు కాజూచువానికి ఉదాహరణము ఎత్తిమాపబడినది. 1920 ఎలక్షన్ల వెనుక, మదరాసులో మంత్రులను జస్టిస్ పక్షమునుండి ఏర్పడెను. ద్వంద్వప్రభుత్వ విధానములో, ఎన్నిక గన్న సభ్యులలో అధికసంఖ్యాకులపై నాధారపడి, ఒకటేపక్షమునకు చెందిన మంత్రుల మేర్పడుట కిదియే మొదటిసారి, కడసారిగూడ నైవది. ఏరాష్ట్రములో కూడ అధికారవర్గమై నాధారపడని మంత్రుల ముండియుండలేదు. మంత్రులకు, అధికారవర్గమునుతోలగ్రోసి కార్యము నిర్వహింపజేయగల పక్షప్రాబల్యము ఎవరును ఉండియుండలేదు. ద్వంద్వవిధానము నమలుపెట్టినకాలమున ఈ విషయము యొక్క ఫలితము ప్రాముఖ్యమైంది. ద్వంద్వవిధానపు మాత్రము, మంత్రులు ప్రభుత్వయంత్రకాళువరకులకు బాధ్యులు కాకుండ, తాము ఒకటిగా ప్రజాయంత్రకాళయొక్క చర్యలనుగూర్చి కాననభలకు బాధ్యత పహింపవలెననుట, ఈ మాత్రము నాచరణలోనికి తెచ్చుట అసాధ్యమైనదని కమిషన్ అభిప్రాయము. రాష్ట్రములందలి కాననభలకు ఏకకాలమున రెండుకష్టకార్యములను నిర్వహింపవలసిన క్లేర్పరులుటచే, కొంతభంగము వాటికినది. ఒకభాగమున వారు కార్యక్రమమునకు బాధ్యులైరి. మరికభాగమున వారు విమర్శించి, వోటుచేయుటకు హక్కులు కలిగియుండినను, బాధ్యత లేకయుండిరి. మంత్రులు ప్రభుత్వముతో చేరియుండుటచే సహజముగా కొన్ని సభ్యులు వీరికి ప్రతిపక్షులగుటవలన, మంత్రులకు కుల విరక్తమునకును సంబంధ మన్యక్తము కాజొచ్చెను. ప్రభుత్వయంత్రకాళులో కూడ కొన్నిమార్పులు కలిగి ద్వంద్వవిధానమున నమూనమాత్రమైన విభేదము అచరణలో అంతరించెను. ప్రభుత్వైక్యతకును, పాలనసమర్థతకును ఇది శుభమైయుండవచ్చును. కాని ద్వంద్వ విధానభావము—మంత్రులు కొన్నికాళులలో మాత్రమే బాధ్యతవహింపవలెననుట—పూర్తిగా మాసిపోయినది. చాలారాష్ట్రములలో పోలికుచర్యలు, కొన్నిచోట్ల సామాన్యవిధానమును, మరికొన్నిచోట్ల వ్యక్తులచర్యలును తీవ్రముగా ఖండింపబడుటయును, దీనికి ప్రత్యుత్తరము కేవలము గవర్నమెంటు బల్లలవారి కేవలతీయేటకును కమిషన్ వారు గమనించియున్నారు.

ద్వంద్వవిధానపు కార్యక్రమమును గూర్చి సామాన్యముగా వ్రాయుచు, ప్రతిపక్షులు పోరాడుకముగా గాని, నిగ్రహముతో గాని ప్రవర్తించి రని చెప్పుటకుసీమాకాదు. కాని దీనికి కారణము బాధ్యత లేకపోవుటయే. మైన యీకొన్ని సభ్యులు పార్లమెంటు విధానముయొక్క తమవును గ్రహించి ప్రాణము నుపలక్షింప కుండిరి. కొన్ని కొన్ని సమయములందు పాలనాసామర్థ్యమనకు నిర్లక్ష్యము మావినను, మరికొన్ని సమయములందు ప్రభుత్వచర్యల విమర్శించి, లాభనష్టముల బయటికితెచ్చి ఉపయోగపడిరి. సంస్కరింపబడిన రాష్ట్రీయ కాననభలకు పనిచేసినవి. ఇతరులనుకొనిన దానికంటెను బాగుగా పనిచేసినవి. కాని, ద్వంద్వవిధాన నిర్మాత లజ్జానినవిధమున ప్రవర్తించలేదు.

బలహీనులపాటికి కల్పవృక్షము—మేహము, నిర్మాశ
నిష్పత్తును, కుక్షనష్టము, అతిమాత్రము మొదలగువాటిని హరిం
చుంచి బలమును, వీర్యవృద్ధిని, సంభోగశక్తి, సంతానమును గ
గించును. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 తులముల డబ్బీరు 1-4-0
నాలుగుగంధి కేహ్యము—రక్తకుషి (శ్చమయన
చవామేహము, మేహపాదలు, ముష్టిలు, యితరచర్మరోగములు
క్షీరనొప్పులు, మొదలగువాటిని హరించును. 4 డబ్బీలు చాలును
20 తులీ డబ్బీరు, 1-4-0: వి. పి. ఇష్టిలు శేద
సి. సి. పి. అందుకోరియుక్కడనూనాం, తెలివేసి-నెలూరుదిల్ల

సైమను కథ

నేటిదినుము సైమను కమిషను రిపోర్టు మొదటి సంపుటము ప్రచురింపబడినది. దీనియందు హిందూదేశపరిస్థితులగూర్చియు, సంస్కరణముల చరిత్ర గూర్చియు, వివరింపబడెను. కమిషనువారి సిఫార్సులు రెండవ సంపుటమునందు వెలువడును. అందుకొరకై భారతీయులు పదునైదురోజులవరకు అత్యాశురముతో వేచియుండురని, కమిషనువారు భావించుచున్నారు. కాని, మొదటిసంపుటము చదివినవారికి రెండవసంపుటపు వైఖరి ఎటులుండునో సులభముగ గోచర మగును. హిందూదేశస్వయం నిర్ణయస్వాతంత్ర్యమునకు విరుద్ధముగ నిరూపింపబడిన సైమను కమిషనును, హిందూదేశమునందు ఎంచదగిన రాజకీయపతము లన్నియు బహిష్కరించె ననుట లోకవిదితమే. ఈసంగతిని సైమను కమిషనువారును అంగీకరించుచున్నారు. కాని, బహిష్కారవాదుల అభిప్రాయములు తమకు ఆకాశవాణి దెలిపె ననియు, హిందూదేశాభిప్రాయమునంతను తాము సమగ్రముగ గ్రహించితిమనియు, సైమనుగారు సగర్వముతో సూచించిరి. వీరి ఆత్మశ్లాఘన కంతు గనుపించదు. సైమనుకమిషనునందు భారతీయులు సభ్యులుగ జేర వీలులేదనియు, పార్లమెంటుసభవారి బాధ్యతను భారతీయులకు బుష్పగింప వీలులేదనియు తెలిపి, బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారు శుద్ధశ్వేతసంఘమును నియమించిరి.

ఇట్టి ఏర్పాటు మితవాదులకు గూడ వెగటుగ దోచెను. భారతీయుల అర్హతను మొదటనే శంకించి నపుడు, ఇట్టి సంఘమునకు సహకారము సలుపుట గౌరవహీన మని, మితవాదులు దలచి బహిష్కారము నలిపిరి. భారతీయులకండ్ల నీరు దుడుచుటకు, సెంట్రలు కమిటీయును, రాష్ట్ర సంఘములును నియమింపబడెను గాని, ఇవి సలహాసంఘములుగ మాత్రమే పరిణమించెను. సెంట్రలు కమిటీవారును సైమను కమిషనువారు కలసి జాయింటు రిపోర్టును ప్రచురించుటకు ఏ సలహానూ లేదు. సెంట్రలు కమిటీవారు తమ రిపోర్టును ముందే ప్రచురించియుండిరి. రాష్ట్రపు కమిటీలను తమతమ రిపోర్టులను ప్రచురించెను. కాని, ఈ రిపోర్టులు సైమనుసంఘమువారిని ప్రేరేపించినట్లు గనుపించదు. ప్రచురింపబడినంత వరకు సైమను కమిషను రిపోర్టుకన్నను, సెంట్రలు కమిటీ రిపోర్టు వేయిమడుగులు మెరుగుగనున్నదని గ్రహింపవచ్చును. సైమను కమిషనువారు వేల కొలది మైళ్లు పర్యటనము నలిపినట్లు, తమరిపోర్టులో దెలిపిరి. కాని, ఇంతశ్రమతో నిమిత్తము లేకుండ, ఇంగ్లండునుండి కదలకుండనే, ప్రభుత్వపు రిపోర్టులను చెప్పించుకొని, ఇట్టి రిపోర్టును తయారుచేయుటకు వీలయ్యెడిది. సైమను కమిషనువారు మామూలు

అధికారాభిప్రాయములను ఆంగ్లో హైందవ పత్రికాభిప్రాయములను తమ రిపోర్టులో పొందుపరచిరి. ఈ సంగతిని కనిపెట్టినచో, వీరికొరకు వెచ్చింపబడిన ద్రవ్యము వృథాయయ్యె నని సులభముగ గ్రహింపవచ్చును.

మొదటి సంపుటమునందు సైమనుకమిషను వారు, భారతీయుల అసమర్థతను చాటుటకు వలయు సందర్భములనున్నట్టిని వివరించిరి. రెండవ సంపుటము దీని ననుసరించియే వ్రాయబడెనుగాన, సంస్కరణ సూచనలు ప్రజలు గోరెడి స్వపరిపాలనము నొసగవనుట తథ్యము. సైమను కమిషనునందు లిబరలు, కన్సర్వేటివు, లేబరుపక్షసభ్యులు గలరు. కన్సర్వేటివు సభ్యులసంఖ్య యధికముగ నున్నది. వీరందరును రెండుసంపుటలు లో ఏకీభావమును దెలుపుటయు భిన్నాభిప్రాయ మేమూలను కనుపింపకపోవుటయు జూడ, కన్సర్వేటివుల వైఖరియే రిపోర్టునందు తుదకు ప్రబలె ననియు, సైమను గారును, లేబరుసభ్యు లగు అట్టి, హార్టుపార్కర్ గారును దీనితో సరిపెట్టుకొని రనియు నూహింపవచ్చును హిందూదేశము విషయమున పక్షభేదములతో బని యుండగూడదని తరుచుగ ప్రాచీనజాతి నుడువు లీ సమయమున సార్థకమయినవి. సైమను కమిషను నియామకసమయమునను, బ్రిటీషుపక్షములవారు రందరను ఏకమయిరి. పిమ్మటను వీరు ఏకముగనే మెలగుచున్నారు. పార్లమెంటు సభవారు సైమను కమిషను రిపోర్టుకన్న ముందుకుపోరని, నకడే తైమ్సుపత్రిక ఘంటాపథముగ చాటుచున్నది. రాండుటేబిలు సమావేశము సైమను కమిషను సిఫార్సులను రిజిస్టరు చేయుటకే పూనుకొనుచుగాన, వీనిని మార్పుటకు సాధ్యమగు ననిగాని, అభినివేశస్వాతంత్ర్యవిధానమును తయారు జేయుటకు వీలగుననిగాని, తలంచుట అడియానదప్పవేరు గాదు.

“ననేడే తైమ్సు” పత్రికాభిప్రాయముతో నితర బ్రిటీషుపత్రికలును ఏకీభవించుచో వింతగ నుండదు. సైమనుగారు చెప్పెడికథ నిచుక పరిశీలించుము. మొదటిసంపుటపు సంగ్రహమును స్థలాంతరమున ముద్రించితిమి. సంపుటము నాల్గువందలతోమిడి పేజీలగ్రంథము. దీనియందు ఏడుభాగములు గలవు ఈభాగము లన్నిటిలో భారతీయులకు దెలియని విషయ మేమియు గనుపించదు. బ్రిటీషువారికొరకు తాము కథను తయారుచేసితిమని, సైమనుకమిషను వారు స్పష్టపరచుచున్నారు. ఈకథ బ్రిటీషువారికి రచించుకొనినే తయారుచేయబడె ననుటకు సందియములేదు. నైహూ కమిటీరిపోర్టును తాము చదివినట్లు సైమనుకమిషనువారు దెలిపిరి గాని, ఇది నిరుపయోగమని ఒక్కమాటతో కొట్టివైచిరి. భారతీయుల స్వపరిపాలనార్హతను చాటుచు, సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధిని గోరెడి గ్రంథము వీరి కెటుల రుచించును? నైహూ కమిటీ రిపోర్టును తాము చదివినట్లు చెప్పిరి, బహిష్కారవాదులు తమ యెడట సాత్య మీయకబోయినను, వారి అభిప్రాయములు తమకు కరతలామలక మయ్యెననియు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వముల సహాయము తమకు చేకూరుటచే నిబద్ధితి యంతయు దెలిసె ననియు, వీరు గర్వపడుచున్నారు. పాపము వీరు దేశమునం దెంతదూరము తిరిగినను, వీరి నెమర్కొనినవి నల్లజెండాలును, “గో బాక్” అను కేకలు నని తెలిసినవిషయమే.

అంతియగాని, ప్రజాభిప్రాయమును గ్రహించుటకు వీరి కెట్టియవకాశము లభింప లేదనుట నిశ్చయము. పేరెన్నికగనిన నాయకు లెవరును వీరియొద్దకు బోకుండుటచే, అల్పసంఖ్యాక సంఘప్రతినిధులు కొందర ప్రత్యేకవాంఛలు మాత్రమే వీరికి గోచరించియుండెను. 1917-వ సంవత్సరపు ఆగస్టుప్రకటనను భారతీయులు నిరాకరించి రని తెలిసిన విషయమే. అయినను సైమను కమిషనువారు దీనినే ఆధారపరచికొని, రిపోర్టు తయారుజేసిరి. కాంగ్రెసు సభవారును మితవాద సభవారును తదితర రాజకీయ సమావేశములవారును గోరుచున్న దేశస్వాతంత్ర్యసిద్ధివిషయమును వీరసలే ఎత్తుకొనలేదు. సైమనుకమిషను సభ్యులందరును బ్రిటీషువారును ఆక్షేపణ కవకాశము లేకుండుటకు, తాము అనేక సాకర్యముల గావించితిమని, వీరు రిపోర్టులో సూచించిరి. కాని, వీరు గావించిన సాకర్యము లన్నియు, శ్వేతసంఘవైఖరిని మార్చజాలినవిగా వని, తెలిసిన సంగతియే. తాము ఎట్టిసంస్కరణవిధానమును నిర్ణయించుటలేదనియు, సార్వభౌమునికి రిపోర్టు మాత్రము జేయుచున్నామనియు, కమిషనువారు దెలుపుచున్నారు. వీరి రిపోర్టు, నిర్ణయముతో సమానమే యగుచున్నది. రాండుటేబిలు సమావేశము వారుగాని, పార్లమెంటుసభవారుగాని దీనియందు ఎంచదగిన మార్పుల గావించెదరని నమ్ముటకు వీలులేదు. హిందూదేశమునందు అన్యోన్యసంబంధము లేనిజాతులును, మతసంఘములును గల వనియు, పాంఘి క విభేదములు చాల గలవనియు, భాషలు పెక్కులు గలవనియు, ఇదియన్నియు హిందూదేశాభివృద్ధికి ప్రతిబంధకముగ పరిణమించుచున్నవనియు, దెలుపుట ప్రతిపక్షులకు పరిపాటియయినది.

ఇట్టి వైఖరినే సైమనుకమిషనువారును అనుసరించుచు, మామూలు పాట బాడుచున్నారు. హిందూదేశమునందు జనించిన ఐకమత్యభావము బ్రిటీషు పరిపాలనకు ఫలమని, వీరు చాటుచున్నారు. బ్రిటీషు పరిపాలన లేనియెడల, ఇట్టి ఐకమత్యమునకు భంగము కలుగు ననియే, వీరి యూహ. ఆంగ్లభాషములమున ఐకమత్యము వ్యాపించుచున్నదను మృదావాదమును వీరు గావించుచున్నారు. ఆంగ్లభాష రానివారిలో గూడ జాతీయ భావము వ్యాపించి, స్వాతంత్ర్యసంపాదనానైక్తి వ్యాపించుటకు, వీరి కెట్టికారణము దెలిపెదరో తెలియదు. జనపదములలో బ్రిటీషువారు దెచ్చిపెట్టిన లాభములను, వీరు పేర్కొనుచో, గ్రామప్రజలు రానురాను సాభాగ్యవంతు లగుచున్నారని, చాటిరి. కాని, తద్వ్యతిరేకపరిస్థితులు ప్రబలుచున్న వని, వీరు గ్రామములను తిన్నగ పరిశీలించినచో తెలిసెడిది. గ్రామములలో ప్రాచీనసంస్థ లడుగంటినవి. ఐకమత్య మడుగంటునున్నది. చేతిపనులు తీగించి, దారిద్ర్యదేవత వీనియందు తాండమాడు చున్నది. తామములు తరుచుగ వ్యాపించి, జనులను పీడించుచున్నవి. స్వరాజ్యము వెంటనే గావలసినవారు గ్రామప్రజ లనుటకు నందియములేదు. గ్రామముల ఆర్థికస్థితిని విచారింపవలయునను నూహచాలకాలము నుండియు గలదు గాని, ఇంతవర కది సిద్ధింపలేదు. కృష్ణాగోదావరిమండలములలో నిటీవల జరిగిన ఆర్థికవిచారణ గ్రామప్రజల దుస్థితిని వెల్లడిజేసి, ఎచ్చుపన్నులను వారు భరింపజాలరని తేటపరచెను.

ఇటులనే దేశము దంతలను ప్రజల ఆర్థికస్థితిని విచారించుచో, నిట్టి పర్యవసానమే గోచరింప గలదు. నేడు దేశమునందు గనుపించెడి వైషమ్యము దేశస్వాతంత్ర్యము లేనికతన చెలరేగుచున్న వని, ప్రజలు దెలిసియుండిరి. కాని సైమనుకమిషనువారు దేశాభివృద్ధి కవి ప్రతిబంధకముగ నున్న వనియు, భావిపరిణామమునుగూర్చి యోచించెడివారినిగతిన గమనింపక పీలులేదనియు, తెలుపుచున్నారు. స్వపరిపాలనమును ప్రసాదించుటకు నిట్టి వైషమ్యముల నడ్డుగబెట్టుట వీరి యుద్దేశ్య మనుటకు నందియము లేదు. ప్రత్యేకసాంఘికప్రాతినిధ్యమును, స్వపరిపాలన విహీనతయు, అంతర్వైషమ్యములు పెరుగుటకు హేతుభూత మగుచున్నను, ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య మిందుకు కారణము గాదని, సైమను కమిషనువారు చాటుట జూడ, జాతీయభావమును పెంచుటకు వీరు తోడ్పడరని తలంపవచ్చును. ఇక ముందుగూడ ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యపు ఏర్పాటు లటులనే నిలిచియుండును. స్త్రీలు తమ ధర్మమును నెరవేర్చినగాని, హిందూదేశము ముందుకు పోవజాలదని, కమిషనువారు మామూలు ఎచ్చరిక గావించుచున్నారు. కాని, పురుషులుగాని స్త్రీలుగాని తమ ధర్మమును నెరవేర్చుటకు, దేశపరాధీనస్థితి ప్రతిబంధక మగుచున్నది. ఆ కారణముచేతనే సరోజినీ దేవిమొదలగుస్త్రీలు రాజకీయరంగమున బ్రవేశించి, కడు నిడుమలకు లోనుగావలసి వచ్చుచున్నది.

భారతీయులు తమ దేశమును రక్షించుకొన జాలరు గాన, వారికి స్వాతంత్ర్య మీయగూడదను వాదమును, సైమనుకమిషనువారును సమర్థించుచున్నారు. భారతీయుల అసామర్థ్యమునకు వారు బాధ్యులు గారు. వారికి సైనికశిక్షణ గలుగక, ఆయుధభారణ కయినను అవకాశ మీయక, వారు పిరికివారనియు, అసమర్థు లనియు చాటుట ఎంత వింతయో యూహింపవచ్చును. తుదకు స్కీకా కమిటీవారు గావించిన సిఫార్సుల నయినను ప్రభుత్వమువారు అమలులోనికి దేరయిరి. అధినివేశ రాజ్యము లిప్పటికిని దేశరక్షణబాధ్యతను వహింప జాలకున్నది. అట్టి స్థితిలో వాని స్వపరిపాలనపు హక్కును దీసివేయవలయు నని కోరుట న్యాయ మగునా? హిందూదేశమునందు శూరజాతులును, తదితరులును కల రనియు, నితర దేశములలో నిట్టి విభజనము కనుపింపదనియు, సైమనుకమిషనువారు సమాధానము చెప్పుచున్నారు. కాని, శూరజాతులు, తదితరజాతు లను భేదమును కల్పించినవారు అధికారవర్గమువారే. తగినశిక్షణ నొసగుచో, అన్ని జాతులవారును సైన్యమునకు బనికీవచ్చెదరని, అనుభవనీయులు దెలిసిరి. ధైర్యసాహసము లొక్క సంఘమువారి సొత్తు గాజాలదు. భారతజాతీయ సైన్య మేర్పడుట దుస్తర మని, సైమను కమిషను వారు సూచించిరి. ఇట్టియిబ్బందులు దీరునిమిత్తమే, భారతీయులు దేశస్వాతంత్ర్యము గోరుచున్నారు. అది సిద్ధింపనంతవరకు, భారతీయుల అసమర్థత చాటుబడుచునే యుండును.

దేశమునకు స్వపరిపాలనము లభింపగూడదనుటకు ఎన్నియాయోచనము దెలుపవలయునో అన్నిటిని సైమను కమిషనువారు రేకరువుబెట్టిరి. స్వపరిపాలనమునంకకు బోవలయు ననిన, భారతీయులు కష్టముల నన్నిటిని గుర్తించి, పాలకులకు తోడ్పడ

వలయునని, వీరు కోరుట వింతగాదు. గమ్యస్థానము వేరు, ప్రయాణము వేరను సిద్ధాంతమును వీరు సార్థకరచిరి. సైమను కమిషను రిపోర్టు కనుగుణము గనే, రస్సిలు ప్రభువు, వెడ్జిపుడ్డు బెన్ను, మాక్స్ నాట్టు మంత్రి, ఇర్విను ప్రభువుగా ర్లిటీవల ప్రసంగించియుండిరి. నడువలేనిదే, పరుగిడుటకు సాధ్య పడదను వాదమును వీరు సమర్థించుచున్నారు. ఇట్టి స్థితిలో అధినివేశస్వాతంత్ర్యవిధానమును తయారు చేయుటకు రాండుటేలు సమావేశము గూడునని అభయ మొనగవలెనని మితవాదులు గోరెడి కోర్కె నిరాకరింప బడుటలో ఆశ్చర్య మేమి గలదు? దేశములో విద్య వ్యాపింపలేదుగాన, వోటరులసంఖ్యను బెంచుటకు పీలులేదని, సైమను కమిషనువారు వాదించుచున్నారు. అందుచే నియోజకవర్గమును విస్తరింపజేయుట అసంభవమని తెలుపుచున్నారు. ఇట్టివారు యుక్త వయస్సు వచ్చినవా రెల్లరకును వోటింగు హక్కు ఏర్పడవలయునని, నెహ్రూ కమిటీరిపోర్టు గావించిన సూచన నెటుల యామోదించెదరు?

స్వరాజ్యపక్ష మొక్కటియే, కట్టుదిట్టముల గలిగి, సుశిక్షణ గలపక్ష మని మాత్రము సైమను కమిషనువారు రంగీకరింపక తప్పదయ్యెను. ఇంగ్లాండులో వలె హిందూదేశమునందు నిర్ణీతసూత్రములుగల రాజకీయపక్షములు లేవనియు, సాంఘిక పక్షములే బలముగ నున్నవనియు, సైమనుకమిషనువారు రాజీకరించిరి. దేశమునకు రాజకీయస్వాతంత్ర్యము సిద్ధింపనంతవరకు, రాజకీయపక్షములు జనించుటగాని, అవి పర్థిల్లుటగాని, సాధ్యపడదని, అనుభవము దెలుపుచున్నది. ఇట్టిస్థితి స్వపరిపాలనా సర్వతను తెలుపుటకు మారుగ, స్వపరిపాలనావశ్యకతను మాత్రమే చాటుచున్నది. శాసనసభలకు ప్రభుత్వము బాధ్యత వహింపకున్నను, ప్రభుత్వము నివి పూర్తిగ ప్రేరేపించె నను ప్రతిపాదన నిరాధారము. హిందూదేశము ఆచరణయందు అధినివేశ స్వాతంత్ర్యము సనుభవించుచున్న దని ఇండియా మంత్రిగారు దెలిపిన సంగతితో నిది తులనాగుచున్నది. పాశ్చాత్య పార్లమెంటరీ విధానమును హిందూదేశమునకు వర్తింపజేయుట మిగుల కష్ట సాధ్యమని, సైమనుకమిషనువారు చాటుట జూడ, వీరికి అధినివేశస్వాతంత్ర్యమునుగాని, అంతకన్నను తక్కువవిధానమునుగాని హిందూదేశమునకు ప్రసాదించు తలంపు లేదని విదితమగుచున్నది. సాంఘిక దృష్టియే దేశమున వ్యాపించియున్న దని వీ రొక నంక దెలుపుచు, దానిని తొలగించుట కేర్పాటులను సూచింపకపోవుట ఎంత విచిత్రమో యూహింపవచ్చును. భారతశాసనసభాధ్యక్షునిపై గూడ వీ రొకరాయి వినరిరి. పాలుగారిపైగల కోపము దీని యందు వ్యక్త మగుచున్నది.

దేశభాషాపత్రికలను నిరసించుటలో, సైమను కమిషనువారును తమ దిట్టతనమును కనుబటచిరి. మాంటుఫర్డు సంస్కరణములవలన, పరిపాలన సామర్థ్యము చెడెనని, వీరు చాటిరి. ఎక్కువ సంస్కరణముల నిచ్చిన ఇంకను చెడనని, వీరి వాదపుఫలితముగద. హిందూదేశమున ప్రజాభిప్రాయ మింకను విస్తరింపలేదనియు, రయితులకు రాజకీయవిషయములతో సంబంధములేదనియు, మున్నగుసూక్తు లనత్యమని, ప్రస్తుత రాజకీయపరిస్థితులు తెలుపకనే తెలుపు

దేశోద్ధారక విశ్వదాత కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు

కాశీనాథుని వాసము

నేటికి 51 దినములు

నిర్బంధింపబడినదినము 21-4-1930

చున్నవి. గాంధీ మహాత్ముని బోలు వ్యక్తి జన సామాన్యమును ప్రోద్బలపరుపగలడని, కమిషనువారు రంగీకరించెదరు. కాని, రయితులకు స్వాతంత్ర్య వాంఛలేనిది, మహాత్ముడయినను వారిమనములలో దాని నెటుల ప్రవేశపెట్టగలడు? భారతరాజకీయ సంస్కర్తలకు, శ్రమాభివృద్ధి రుచింపదట. ఒక్కనూరే అంతను దిగమింగవలెనని వీరు తొందర పడుచుందురట. పాపము, సైమనుకమిషనువారు మందగమనమును బోధించుచున్నారు. తొందరపడవలదని హితవు గఱపుచున్నారు. బ్రిటీషువారికి హైందవాశయములపట్ల సానుభూతి గలదని మాత్రము కమిషనువారు చాటుచున్నారు. హిందూదేశ మిపు డనుభవించుచున్న కష్టములు, ప్రధానముగ ఆర్థికసాంఘికము లని, కమిషనువారు దెలుపుచు, వీనిని ప్రజలు వారంతటవారే తొలగించుకొనవలయుననుట, వ్యర్థవాదము. రాజకీయస్వాతంత్ర్యము లేనంతవరకు, భారతీయుల ఆర్థిక పుయిబ్బందులు తీరవల విదితమగుచున్నది. వారి కోర్కెలకు భిన్నముగ ఇంపీరియల్ ప్రిఫరెన్సు నిటీవల ప్రవేశపెట్టి యుండుటయే, ఇందుకు ప్రబలనిదర్శనము. సైమను కమిషనువారు మామూలు అంగ్లో-హైందవ వాదమునే అనుకరించి రని, యితరవరకు దెలిపిన విషయములబట్టి గ్రహింపవచ్చును. భారతీయులు యూరపియనులతో పాటు సమానస్థానమును గోరుచున్నారని మాత్రము సైమను కమిషనువారు తుదకు తెలిపిరి. కాని, యిది రిత్ కోర్కె యని, వీరి యభిప్రాయమై యుండును. సైమను కమిషనువారు తాము తలపెట్టిన ఘనకార్యము నీతిరుస నిర్వహించిరి. ఇకమీద సైమనుగారు, తిరిగి న్యాయవాదవృత్తి నవలంబించెదరు. లేక వీరికేదయిన ఉర్షుతపదవినొసగవచ్చును. బరహాం ప్రభువుగారు పత్రికలను నిర్వహించెదరు. మేజరు అట్లీ, హార్టుపారన్ గార్లు మంత్రిపదవుల బడసిరి. వీరందరును పార్లమెంటునధలో నిలిచి, దేశస్వాతంత్ర్యసిద్ధి కష్టపడి తమ మనోరథము నీడేర్చుకొందురని తలంపవచ్చును. జిన్నాగారు చెప్పినటుల సైమను కమిషను రిపోర్టు ప్రచురింపబడకముందే అంతరించెను. ప్రజలకు సంబంధించినంతవరకు ఈ సంగతి సత్యమే. ఈ రిపోర్టుపై ప్రజలారాపడబోరు. స్వశక్తివలననే స్వరాజ్యము లభించునను విశ్వాసము భారతీయులను పూర్తిగ నావహించినది. సైమను కమిషను రిపోర్టుస్వభావము, ఇట్టి విశ్వాసమును మరింత బలపరుపకమానదు.

మద్రాసు రాష్ట్రపు బ్యాంకింగు విచారణసంఘపురిపోర్టు

మైపోర్టుగూడ నేడే ప్రచురింపబడినది. ఈసంఘమువారి సూచనల నంగ్రహమును స్థలాంతరమున ముద్రించియుంటిమి. బ్యాంకింగు ఏర్పాటులను వ్యవసాయము, వాణిజ్యము, పరిశ్రమల యభివృద్ధితై ఉపయోగించు తెలు లని ఈసంఘమువారు విచారించిరి. బ్యాంకింగువిద్యను గలపు తెలులని కూడ విచారింపబడెను. ఈ సంఘమునకు హుడ్డుగా రధ్యక్షులు. థామసు, గోపాలమీనను, హియరుసను, ముత్యయ్యచెట్టి, డి॥ బ॥ మునిస్వామినాయుడు, ఖా॥ బ॥ సుల్తానుమర్కయారు, రా॥ బ॥ పాలుగార్లు సభ్యులు. వీరు అన్ని మండలములలోని గ్రామముల ఆర్థికస్థితిని కనుగొనుట కష్ట మని యెంచి, నాల్గు మండలముల స్థితినిమాత్రము విచారించిరి. సంఘమువారి సూచనలందు ఉపయోగకరమగు సూచనలు కొన్ని గలవు. గ్రామముల ఆర్థికస్థితినిగూర్చి ఆర్థిక విచారణ సంఘ మేర్పడి యింకను విచారింపవలయునని వీరు సూచించిరి. రయితులలో విద్య వ్యాపింపవలయు ననియు, సహకారశాఖవారు వ్యవసాయాభివృద్ధికి తోడ్పడవలయుననియు, భూమితణుభూబ్యాంకులను స్థాపించి వానిని జాగరూకతతో పెంపుజేయవలయుననియు, రయితులపంటల ముద్దుబోవుటకు మార్కెటింగు ఏర్పాటులు జరుగవలయు ననియు, సహకారపద్ధతులనుసరించి ఇక్కార్యము జరుగవలయుననియు, వస్త్రవికయమునకు సహకారసంఘములు నేతపని వారలకు తోడ్పడవలయు ననియు, బ్యాంకింగు విద్యకు మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునందు ప్రత్యేకపు డిగ్రీ యుండవలెననియు, సహకారపు బ్యాంకులలో రయితులు తమడబ్బును నిల్వజేయునట్లుల ప్రోత్సహపడవలయుననియు, సూచింపబడెను. అఖిలభారత సహకారపు బ్యాంకు నేర్పరచుట కింకను సమయమురాలేదని, విచారణసంఘమువారిభిప్రాయపడిరి. విచారణ సంఘమువారి సూచనలెంతవరకు ఫలించునో చూడవలయును.

హెయిగుగారి సమాధాన పరియత్నములు
ఇండియా ప్రభుత్వపు హోంమెంబరు గా, హెయిగుగారు బొంబాయిపరిస్థితులను కనుగొనుటకు వచ్చి, అధికారులతోనే గాక, అసాధికారులతోగూడ సంప్రతించినట్లు తెలియుచున్నది. అసాధికారులు, ప్రస్తుత సమస్య తత్వణమే పరిష్కారము గావలయుననియు, గాంధీమహాత్ముని తోడ్పాటులేనిది యిక్కార్యము జరుగదనియు, హితవొనగినట్లు తెలియుచున్నది. హెయిగుగారు మరి కొందరు వర్తకులతో సంప్రతించెదరట. దీనికి ఫలముగ, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు సమాధానమార్గము ద్రొక్కి, మహాత్ముని తదితర రాజకీయ నిర్బంధితులను వెంటనే విడిచిపెట్టి, వారితో రాజీపడుటకు సమ్మతించుచో, పరిస్థితులు చక్కబడును. అందుకు మారుగ, పైమను కమిషను నివేదికను ప్రచురించుటవలన, పరిస్థితులలో ననుకూల మగు మార్పు గలుగునని తలచుట భ్రమదప్ప వేరుగాదు.

విదేశవార్తలు

సిలోను నూతన రాజ్యాంగ విధానము

సర్ హెచ్. ప్రాన్స్ లీగారు
సానుభూతితో గూడుకొన్న వైఖరిని జాపగోరుట
(రూటరు ప్రత్యేకతంతి)
లండన్, జూన్ 7:—రాయలు ఎంజెక్సానెటీ విందు సందర్భమున సర్ హెచ్. ప్రాన్స్ లీగారు రిట్లు ముచ్చటించిరి. సిలోను నూతనరాజ్యాంగ విధానమును సానుభూతితో గూడుకొన్న వైఖరి జూపి అనులుడరుపలెను. ఈ శ్రోత బాధ్యతలను పాల్గొన్న ప్రజలు గూడ ప్రభుత్వముతోపాటు నున్న ద్వానమును జూపెదరని ఆశించుచున్నాడను. శ్రోతరాజ్యాంగ విధానమును పరిశీలించుటకు సిలోను అనుకూల మగు ప్రదేశము. ప్రపంచములో ఇతర రాజ్యములకంటె సిలోనురాజ్యమే ఎక్కువ ప్రభుత్వ పరాయణతను జూపుటచే ఇంత కంటె అనుకూలమగు ప్రదేశ మొకటి ఈ శ్రోతరాజ్యాంగవిధానమును పరిశీలించుటకు కన్పింపదు.

రైటానరబిలు శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి రాజకీయ సిద్ధాంతము

(ప్రత్యేకతంతి)
లండన్, జూన్ 7:—శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి గౌరవార్థము 21 ప్రాంతకోడ్డుభవనమున సన్మన్ సభ జరిగెను. అచట శాస్త్రిగారు రిట్లుపన్నుించిరి:—
ఇండియాలో జరిగిన విచారకరమగు సంగతులను వినుచున్నాము. మనదేశీయుల ఆశయములే మన హృదయమున గూడ పనిచేయుచున్నవి. మాతృదేశమోక్షమునకై తమ సర్వస్వమును ధారపోయుచున్న స్వార్థ త్యాగులు సాంఘిక ఆర్థికజీవనమునుండి రాజకీయములను విడిచియ పలుకేదని గ్రహించవలెను. కేపు మనము రాజకీయమోక్షమును బొందినను మన సాంఘికసంస్థలు అసంపూర్ణగ సమవిత్తభావములతో నున్నంతకాలము మన దారిద్ర్యము పీడించుచున్నంతకాలము రాజకీయమోక్ష ముండియు నిష్ప్రయోజన మగునని యనుమానము.

కారదాఅత్తుకు ప్రతికూలతను జూపుట విచారకరము. సాంఘికాభివృద్ధి కవసరమగు సాధనములలో కారదాఅత్తు మొకటి కారదాఅత్తును ప్రతికూలరు అజ్ఞానలే గాక విద్యాధికులుగూడ గలరు ఇట్టిచట్టమును ధిక్కరించుట గొప్ప దేభక్తియని కొందరి యభిప్రాయము. చిన్న బాలికను చిన్న బాలునను వెండిచేయుట చాలతప్పు. ఇండియాప్రభుత్వము వారిట్టి చట్టమును ప్రవేశపెట్టిరని కనీదీర్చుకొనుటకు మన పిల్లలకు హానిని దెచ్చిపెట్టుకొనవచ్చునా? దీని నెవరైన అంగీకరించెదరా? మన నైవాహికాచారములు మన పురోభివృద్ధికి భంగకరము. ఈవిషయములలో మంచిమన పాశ్చాత్యనాగరకపద్ధతులలోనికి మన సంస్థలను దెచ్చుటకు విద్యార్థులు తాము పలుకుబడిని వినియోగించి యభివృద్ధిని కలుగజేయవలెను. తమ జీవితకాలమంతట రాజకీయములను ముట్టుకున్నను సాంఘికవిషయములలో మాతృభూమికి గొప్పసేవ జేయగలము.

శాస్త్రిగారి యభిప్రాయమును ఖండించుట
ప్రాఫెసరు శాస్త్రిగారు ఉపన్యాసకనకు వందనము లర్పించుచు తాము శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి యభిప్రాయముతో ఏకీభవించజాలమనిరి. రాజకీయమోక్షమున్నగాని సాంఘిక ఆర్థిక మోక్షము లుండజాలననిరి.

నిర్లక్ష్యమునకు శిక్ష అశ్రద్ధవల్ల తుపాకీ ప్రేతను

పెహవరు, జూన్ 9:—ఇటీవల పెహవరులో నొక సాల్లరు నిర్లక్ష్యముగా తన తుపాకీ నుడుచుచుండెను. ఆ తుపాకీ ప్రేతను. ప్రక్కనున్న గంగాసింగు పిల్లిలిద్దరు మరణించిరి. గంగాసింగు భార్యకు గాయము తగిలెను. నిర్లక్ష్యముగానుండిన సాల్లరునకు 18 నెలలు కఠినశిక్ష విధింపబడెను. (ఆ. తె.)

సామ్రాజ్యసభ

మన్మోహన్ బాగ్జీ శ్రోతవైత్తు
లండన్, జూన్ 8:—సామ్రాజ్యసభలో ఆంతస్సామ్రాజ్య తీర్మానములను జేయుచో ముందు వచ్చు ప్రభుత్వము వారు వాటిని త్రోసివేయకుండుటకు ప్రతిపక్షులను కొందరిని సామ్రాజ్యసభా ప్రతినిధులుగ నియమించెదరట. బాల్ డ్యోను లాయిడ్ బార్డిగారు సామ్రాజ్యసభలో పాల్గొనెదరట. జోవి నియమలలో పండు గోధుమలను కొనుటకును జోవినియమలలో విక్రయించు ఏజంటులను నియమించుటకును ఆలోచించుచున్నారు.

రషియా ప్రభుత్వమువారు మ్యాదా ప్రభుత్వమును పంచ దారపల్లయ చేయవలెనని గోరగా వారు ఆలోచించుచున్నారు.

ఇద్దరు భారతవిద్యార్థులను గాపాడిన బ్రిటిషుబాలిక

(ప్రత్యేకవిలేఖరి)
లండన్, జూన్ 8:—ఈస్తుదోరనులో సముద్రతీరమున ఇద్దరు భారతవిద్యార్థులకాస్త్రు కళాశాల విద్యార్థులు మునిగిపోవుననుచు మన ఒక బ్రిటిషుబాలిక తెనువజేసి వారికడకేగి వారిని దరికిజేర్చి ప్రాణప్రతిష్ఠను గావించెను. ఈ భారతవిద్యార్థులు లిరువురును ఈదుచుండగా ఒకడు అలసిపోయి మునిగిపోవుచుండ రెండవవిద్యార్థి మొదటివిద్యార్థిని కాపాడబోయి రెండవ వాడుకూడ నీటిలో చిక్కుకొనెను. బ్రిటన్ రాజేకుండెను. అట్టిసమయమున బ్రిటిషు సాహసికబాలిక ఎవరో తెలియదుగాని, ఆమె వీరిని రక్షించి అంతర్ధాన మాయెను.

మార్టా అల్లరులు

మార్టాదేవతమున ఆర్చివిషపు ప్రార్థనలను సత్వితరుడు ప్రిక్లెండు ప్రభువు చిరకాలము మనుగాక మనస్సేరినీని కూర్చుడు. ఇంగ్లాండు దీర్ఘాయుషును గల్గియుండుగాక, ఇటలీ అంతరించుగాక యని ప్రజలు ఆరచిరి. ఆర్చివిషపు ప్రిక్లెండు ప్రభునకు ప్రతికూలుడు. పోలీసుకారు చాలవోల్ల ప్రజలపైబడి కొట్టవలసినవైనను. ప్రభుత్వమునకు ప్రతికూలముగా వ్రాయుచున్న ఇటలీ పత్రికా విలేఖరిని గొట్టిరి. కాని తప్పించుకొనెను. ఆర్చివిషపు పోలీసువారు సురక్షితముగ ఆయనబసకు గొంపోయిరి. చాలమంది అరస్తుజేసిరి. ఈ అల్లరులలో దుకాణము లన్నియు మూయబడినవి.

పటేలుకమిటీ విచారణ

ఇంకను జరుగుచున్నది
రావల్పిండి, జూన్ 4:—పటేలుకమిటీ విచారణ రావల్పిండిలో నేడు ముగిసినది. 6 గురు సాక్షులు ఇవట విచారించబడిరి. ఈ విచారణసంఘమువారు ఇంతవరకును మొత్తముమీద 7 మంది సాక్షులకు విచారించిరి. కేసటిదినము విచారణసంఘమువారు లాహోరులో మకాముచేసి విచారణ సత్పదరు. రావల్పిండి విచారణలో యీ క్రిందిసాక్షులు వాజ్మూల మొసరిరి.
నిక్కాములు అనునతడు తన కుమారుడగు చమన్ములు ఏరికిగా మేసల 81 తేదీని కాలగర్మము నందనో కంట తడిపెట్టి వర్షించి చెప్పెను.
మే 81 తేదీని గాయములు తగిలిన ద్వారకనాథు అతనతడు తన గాయములను చూపించెను.
ప్రేమచందు అనునతడు మే 81 తేదీని తాను చూచిన దంతయు చెప్పెను. నడిపిధిలో 6 కేసములు పడియుండుట తాను చూచిలనని చెప్పెను.
హరిసింగయొక్క జ్ఞాతి కర్తవోసింగునకు మే 81 తేదీని 8 గుండుడబ్బులు తగిలెననియు అందువల్ల అతడు మరణించెననియు సాక్ష్యమిచ్చెను.

శిక్కుల తీర్మానములు
వివిధశిక్కు పక్షముల మహాసభయందు డిల్లీ సినుగంజు గురుద్వారావద్ద తుపాకులను కాల్చుటకు ఖండించుచు ప్రభుత్వమువారు విచారము దెలిపి భవనమును మరమ్మత్తుజేసి, ఉద్యోగులను శిక్షించి, పోలీసుకొత్తాల్ని కఠోరవాటికి మార్చవలెనని తీర్మానించిరి. (ఆ. తె.)

న్యాయవాదులు

చెన్నపురి సత్యాగ్రహాలు

పదుగురు ఒక్కొక్క సంవత్సరము కఠినశిక్ష

రాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారి ఉత్తరువు నుల్లంఘించుట

చెన్నపురి "ఉదయవన" సత్యాగ్రహాలు పదిమంది సాయంత్రము కాసినోల్లంఘనమునకు అరెస్టుచేయబడి నేడు జైల్లోను పోలీసుకోర్టులో రా. బి. వి. పి. ప్రిహారిరావు నాయుడుగారిచే ఒక్కొక్క సంవత్సరము కఠినశిక్ష విధింపబడిరి.

సత్యాగ్రహాలు

- (1) శ్రీ సుబ్రహ్మణ్య నాయకర్ గారు
- (2) ,, నరసింహం
- (3) ,, శ్రీనివాసర్
- (4) ,, చిన్నయ్య
- (5) ,, మురారీశోభన్
- (6) ,, కుప్పుసామి
- (7) ,, శేణుగోపాల్
- (8) ,, రంగసామి
- (9) ,, మణ్మంగం
- (10) ,, మాణిక్యం.

వీరు పదిమందియును నిన్నటి సాయంత్రము 5-30 గంటలకు చార్జ్ డిప్యూటీ కోర్టువద్ద ప్రధాన రాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారిచే విధింపబడిన 144 వ సెక్షన్ ఉత్తరువునుల్లంఘించు నుద్దేశముతో సభ గావిరించినందున అక్రమ సమావేశము నేర్పడినందులకు పోలీసు ఉద్యోగిచే వెడలిపో గోరబడినను అట్లు చేయుటకు నిరాకరించినందున బి. పి. సి. 145 సెక్షన్ క్రింద కేసులు లెవాయ్ చేర మారోపింపబడెను. సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు లోకనాథం గారు సాక్ష్య మొసంగుచు వైద్యులను పిలువించుచు నిన్నటి సాయంత్రము సభ జరిగియుండెననియు, పదుగురును నిన్నటి సాయంత్రము సభ జరిగియుండెననియు, అందు మొదటియందొకరు ఉప్పుచట్టము మీరవలసినదిగను, సారా కల్లుదుకాణముల పీకెటింగు చేయవలసినదను ఉపన్యసింపుచుండెననియు తాను వారిని వెడలిపాడని ఉత్తరువు జేసినను వారట్లు చేయ నిరాకరించినందున అటువై వారిని అరెస్టుచేసిరి ననియు తెల్పెను.

ముద్రయలు పదుగురును దోషము నంగీకరించిరి. అందు కొందరు 144 వ సెక్షన్ క్రింద గానింపబడిన ఉత్తరువు అక్రమ మైనదనియు, కాంగ్రెసు ఆదేశము ననుసరించి అట్టియుత్తరువుల నెల్ల ఉల్లంఘించుటయు తమ ధర్మమనియు తెల్పిరి.

సత్యాగ్రహాలం దోషము తమ న్యాయము ననుసరించి దోషిని దోషినిగాననియు ప్రభుత్వన్యాయము ననుసరించి దోషిని కావచ్చుననియు నుడిచిరి.

మేజిస్ట్రేటు అది చాలును:—ఇంతవరకును మేము మీ న్యాయవత్తములక్రింద లేము.

ముద్రయలందరూ క్రాసుపరీక్ష చేయు నిరాకరించిరి. ఈ దక్ష మేజిస్ట్రేటుగారు పదుగురును దోషులుగ నిర్ణయించి ఒక్కొక్కరికి ఒక సంవత్సరము కఠినశిక్ష విధించిరి.

ఉదయవన సత్యాగ్రహి దళనియంత్రమును శ్రీ ఇ. కృష్ణ య్యగారును కాంగ్రెస్ పక్ష ప్రతినిధులగు సి. మునిసామి నాయుడు సి. శంకరరావు తెట్టిగార్లు కోర్టులో హాజరయ్యుండిరి.

సాంగ్సహిలులో స్త్రీల కాంగ్రెసుసంఘము నేర్పరుచుట

శ్రీ. ఇ. భాను, జూన్ 10:—ఇచట స్త్రీలు ఒక కాంగ్రెసుసంఘము నేర్పరచిరి. (శ్రీ పే.)

కావలెను

రు 35-1-40 జీతముపైన రెండు తెలుగుపండితులపదవులును, రు 30-1-35 జీతముపైన రెండు తెలుగు పండితులపదవులును ఖాళీగా ఈ జిల్లాబోర్డు నందు కలవు. ఈపదవులకు విద్యాన్ పరీక్షయందు గాని, లేక దానికి సరియైన పరీక్షయందు గాని ప్రవేశమునైనవారు 20-6-30 వ తేదీలోగా ఈ క్రింద సంతకముచేసినవారికి అర్హిలు పంపుకొనవలెను.

కర్నూలు. } బి. పి. శేషారెడ్డి, జిల్లాబోర్డు ప్రెజిడెంట్.

గాయములకు, బెణుకులకు

"స్లోన్స్" నే

కావలయునని కోరుడు!

ఆటలాడువారందరు స్లోన్స్ లిని మెంట్లు బుడ్డిని ఒకటి కలిగియుండవలయును. గాయములు, బెణుకుల బాధలను తక్షణమే తొలగించి స్వభావసిద్ధముగు రక్తమును ప్రవహించునట్లు చేయును.

గాయములు లేక బెణు

కులుగల భాగమునకు స్లోన్స్ ఉపయోగించిన, తక్షణమే నీవు సుఖముగా నున్నట్లు తెలిసికొందువు.

Sloan's Liniment kills pain!

స్థానిక వార్తలు

రాకపోకలు:— హైద్రాబాద్ నుండి బెంగళూరుకు బస్ యింజనీయరు అగు మేజరు ఎఫ్. జి. హోవార్డు గారు, బి|| బి|| ఎం. రామచంద్రారావుగారు, ఉదకమండలము నుండి నేడుదయమున మద్రాసు వచ్చిరి.

ఏ. వి. భానోజీరావు ఎం. ఎల్. సి. గారు గత రాత్రి మద్రాసు విడిచి నాల్గవనకు, నైజామి అబ్దుల్ కరీం ద్వారా కర్నూలు వచ్చిరి. భాస్కరరావుగారు హైదరాబాదునకు, బోయిరి.

యోధపుర సంస్థానమునకు చెందిన కల్లులు విండుహం గారు నేడుదయమున మద్రాసు విడిచి బొంబాయి కేగిరి.

మదరాసులో చిత్రము

మదరాసు తీరమున సముద్రములో కొంచెము దూర మునందు నల్లగ నేవో యొక పెద్ద కొయ్య వంటిది తేలుచు ములుగుచును అతిమందగతిని నష్టమునందు ఉత్తమవైపు నకు ప్రయాణము చేయుచున్నట్లు అనుపించెను. అది యేదో వింతజాతు ననియు, దానిపై రాక్షసులందు వెలుగురగవడు చున్నదనియు అనేకవిధములగు వదంతలు వ్యాపించినందున వేసకటలు జనము పోయి జూచుచున్నారు. ఇది తనివారము వాడు మైలాపూరుతీరమునను, అదివారమునాడు తిరువళ్ళీటి తీరమునందు, సోమవారమునాడు జాగ్జిటపున తీరమునందు అనుపించెను. ఆ దేవిలో యింకను విశేషముగ తెలియలేదు.

తెన్నాడు పత్రికకు ధరావతు కోరుట

మొత్తము 3000 ధరావతు కోరుట

చెన్నపురి, జూన్ 10:—చెన్నపురి ప్రజాభివృద్ధిలో తెన్నాడు అను వాఙ్మతి ప్రకటింపబడుచున్నది. ఈ పత్రిక "లాల్ బిండింగ్ వర్క్స్" అను ముద్రాకాలలో ముద్రింపబడుచున్నదిగాన ఆ ముద్రాకాల కీడగా 1500 ను పత్రికకు ఎక్కిన అందు పల్లిపరగా 1500 ను మొత్తము 3000 రూపాయలు ధరావతు చెల్లింపవలెనని శ్రీయుత టి. ఎస్. నటరాజుగారికి నోటీసు పంపబడెను. ఈ పత్రికను ప్రస్తుతము నిలిపివేయుటకే నటరాజుగారు నిశ్చయించిరి. (శ్రీ పే.)

సాంబమూర్తిగారిని కన్ననూరునకు బంపుట

శ్రీయుత బులును సాంబమూర్తిగారిని కన్ననూరు జైలునుండి శ్రీ సి. రాజగోపాలాచారిగారిని బళ్లారి జైలునుండి బెంగళూరుకు నేడుదయము మార్చినట్లు తెలియుచున్నది. మదరాసు జైలునుందు సి. తరగతి వైద్యుడు ఉప్పుడు బిశ్వయ్య అన్నముతినలేకను కఠినమగుపనులు చేయలేకను నిన్నను పనులు మానిరనియు యానిమయమున నూపర్మెంటుగారితో వాదముజరిగెననియు తెలియుచున్నది. శ్రీయుత గంపలగూడెం రాజాగారితో గతమంగళవారమునాడు రాజమండ్రి జైలునుండి మదరాసునకు రప్పించబడిన అద్దలలో నల్ల పాటి హను మంతరావుగారు నూడగలరు.

గుంటూరు జిల్లాలో చాలమంది న్యాయవాదులను అరెస్టుచేయుట

శ్రీయుతులు యం. వి. కృష్ణమాచారి (ఫస్ట్ కేడ్ స్టేజరు) అజ్జరపు లక్ష్మీ నరసింహం (ఫస్ట్ కేడ్ స్టేజరు) డాక్టర్. పి. సూర్యనారాయణ, మన్నెం రంగయ్య (కొల్లూరు) యడవల్లి కృష్ణారావు, కోవల్లి రామచంద్రారావు గ్రంథి వెంకట సుబ్బారాయగుప్త అమరా నాగభూషణం గార్ల అరెస్టు

గుంటూరు, జూన్ 10:—వీరందఱును గుంటూరు జైలి రమునందు వ్యరాజ్యలవణమును తయారు చేసినందుకు నేడు వీరందరిని పోలీసువారచు అరెస్టుచేసిరి.

బారిష్టరు వేపాగారిని అరెస్టు చేయుట

శ్రీయుతులు బారిష్టరు వేపా సుబ్రహ్మణ్యం (గుంటూరు) భృగుమండ మృత్యుంజయరావు (నల్లెపల్లి) వావిలాల వెంకటరామ శర్మ, మొట్టి పాటి వెంకట నరసింహారావు (వలివేరు) కన్నెమనేని బసవయ్య (శంకుపాలెం) యార్లగడ్డ శేషయ్య (పల్లికోన) అబ్బరాజు నరసింహారావు (పంచలవరం) గుళ్లకోటయ్య, (గుత్తావారిపాలెం) నల్లంపట్టి రామయ్య (యలవర) దుగ్గిరాల బలరామకృష్ణయ్య (అంగలూరు) గార్ల అరెస్టు.

గుంటూరు, జూన్ 10:—వీరందఱును సత్తెనపల్లి శిబి గమనందు వ్యరాజ్యలవణము తయారు చేసినందుకు పోలీసువారు వీరందరిని అరెస్టుచేసిరి.

ఏకకాలమునందే గుంటూరు సత్తెనపల్లి శిబిరములను మట్టడించి పోలీసువారు మొత్తం 18 మందిని అరెస్టు చేసిరి.

బారిష్టరు వేపాగారు గుంటూరులో టిడింగ్ క్రిమినల్ లాయరు. యార్లగడ్డ శేషయ్యగారు సత్తెనపల్లి శిబిరమునందు పలంబేరు నశాధిపతి.

గుంటూరులోను సత్తెనపల్లిలోను అరెస్టు చేయబడిన 18 మంది ప్రజాభివృద్ధి మంగళగిరి తీసికొని వెళ్లిరి. అచట గుంటూరు డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేటుయెదుట పీ|| కో|| 145, ఉ. చ. 74 సెక్షన్లక్రింద వీరిపై కేసు చేయబడెను. వీరందఱును సత్యాగ్రహవలంబీతులు. నేరమాన ఒప్పుకొనిరి. నేడు సాయంత్రము తీర్పుచెప్పబడును. (స్వ. ప.)

పండిత మాలవ్యాగారు

కాశీ, జూన్ 9:—పండిత మాలవ్యాగారిని పీఠావధి నకు రానివ్వరనియు, తిరిగి వచ్చిన పీఠప నెట్టి ప్రకటన చేయరాదను షరతు కోరిననియు తెలియుచున్నది. (ఆ. పే.)

మదరాసునగరమున సత్యాగ్రహము

చెన్నపురిలో ఆరెస్టులు

శ్రీయుతులు నేలం ముద్రాపాత్రాగారి ఎం. మాణిక్యం, ఎస్. ఎన్. సరసింహారాజులు టి. వి. రంగస్వామి చెట్టి శే. శివయ్య, ఎం. వజ్రయ్యం, డి. సి. మధుసూమి ము రాజ్మతోపన పి. జి. శ్రీనివాసమ, జి. వేణుగోపాలచెట్టి కె. ఎస్. సదాశివచెట్టి గార్లను ఆరెస్టుచేయుట.

మదరాసు, జూన్ 10:—ఈపదిమంది వలంటీయర్లు దర్యాద పతి నేలం ముద్రాపాత్రాగారి వాయకత్వముక్రింద నిన్న సాయం కాలము ఉదయవరమునండి బయలుదేరి చూశలో శృశానము నకు సమీపముననున్న మైదానమున ఉపన్యసించిరి. పీరినందరిని ఆరెస్టు చేసిరి.

శ్రీయుత డాక్టరు అంబాడి కృష్ణమూనగునికి శిక్షవేయబడుట

మదరాసు, జూన్ 9:—శ్రీయుత కృష్ణమూనగుడు కొవి నునుండి యిటీవలనే చెన్నపురికి వచ్చిరి. నిన్న సాయంకాలము 6 గంటలకు పన్నయ్య కాళేశ్వర మినగుడు ఉపన్యసించిరి. ఆచట 20 మంది చేరిరి. వారిని వెదలిపొన్నగా మినగు గారు నిరాకరించిరిగాన సీ. డివిజను బసు పెట్రోలు పోలీసు వారు మినగుగారిని ఆరెస్టుచేసి పోలీసుకమిషనరు కచేరికి తీసుకొనిబెళ్లిరి.

శేడు ఉదయము మాడవరాజధాని పేజిస్త్రీలు రావు బహదరు బండి శ్రీహరిత వునాయుడుగారి కొద్దులో 111 151 క్రింద కేసు చేయబడెను.

మినగుగారు నేరమును బిచ్చుకొనెనుగాని తమపని చెప్పుటకు నిరాకరించెను. కాన 6 నెలలు కఠిన శిక్ష వేయబడెను. పి. క్లాసు యిచ్చబడెను.

డాక్టరు మినగుగారు ఎర్నాకులమువాస్తవ్యుడు వి. ఎం. ఎస్. కృష్ణ. బిరోపా మహాసంగ్రామమున ప్రాన్యవళి మునందును సరిహద్దు ప్రాంతములోను పనిచేసెను. ఫెడరల్ రెడ్ మలయా స్టేట్సులో ఒక ఎస్టేటుకు మెడికలు ఆ డ్వైజరుగా నుండెను.

కె. ఎస్. గోపాలకృష్ణనుగారి ఆరెస్టు వివరములు

గోపాలకృష్ణను భారత కాంగ్రెసు స్థానికంపు సభ్యుడు ప్రవిదరాష్ట్ర హిందూ స్థాన నేపాధిముఠు కాగ్య దర్శి. వీరు శనివారమునాడు విల్లివాకము వెళ్లుచుండగా శివకాశి సబు డివిజనుల పేజిస్త్రీలు యిచ్చినవారంటు ప్రకారము మాంటూర్డులో యితనిని ఆ రెస్టు చేసిరి. మే నెల రెండవవారమున రాజపాలెములో పోలీసువారు ఉచ్యోగ ములను వదలివేయవలెనని ఉపన్యసించినందులకే యితనిని ఆరెస్టుచేసిరి. “వివరకు నాకు కీరీటుము లభించినది” అని గో పాలకృష్ణనుగారు నుడిచిరి. ఇతనిని 7-8 తేదీలలో పోలీసు కమిషనరు కచేరిలోనన్న చెరపాలెలోనుంచి ఇతనిని మిక్రలు పలువు రచటికివెళ్లి చూచివచ్చిరి. చెన్నపురి సత్యాగ్రహ నియంత ఇ. కృష్ణయ్యగారును ఆశ్రమ కార్యదర్శి కె. పి. గంబ్రహ్మణ్యం గారును హిందూస్థాన నేపాధి ఉపాధ్యక్షుడు కే. ఉపేంద్రపాయిగారును గోపాలకృష్ణనుగారి భార్యయును బిడ్డలును ఆయననుచూచి అభినందించిరి.

7 వ తేదీ రాత్రి త్రిశేండుం ఎక్సుప్రెసులో ఇతనిని శివకాశికి తీసికొనివెళ్లిరి. ఈనెల 11 వ తేదీని ఆచట విచారణ జరుగును. గోపాలకృష్ణనుగారు బంధువులను ఉదయవరం వం టీరులతో కృష్ణయ్యగారును, నేపాధిము వలంటీరులతో ఉపేంద్రపాయిగారునుగూడ ఎగూర్చు స్టేషనుకువచ్చి గోపాల కృష్ణనుగారిని విడిచిపెట్టిరి. జయజయధ్వనలు చెలరేగుచుండ, ప్రేయసు బయలుదేరెను.

ఆరెస్టు చేయబడినవారిని అభినందించుట

గోపాలకృష్ణనుగారిని అభినందించుటకు 7 వ తేదీని డాక్టరు కృష్ణమూనగు నేలం ముద్రాపాత్రాగార్లు మున్నగు వాని నభినందించుటకు 9 వ తేదీని ఉదయవరములో కృష్ణయ్య రుగారి ఆధ్యక్షత క్రింద వలంటీరులసభలు జరిగెను.

నూతనదళాధిపతిని కార్యదర్శులను నియమించుట

శ్రీయుత ఎస్. తిరువేంగడ నాంచాడుగారిని ముద్రాపాత్రాగారిస్థానమున దళాధిపతిగా శ్రీయుతులు పి. ముద్రాపాత్రాగారి, జి. వి. గివిశేగ ర్లను కార్యదర్శులుగాను నియమించితిని కృష్ణయ్యగారు మాట వ్రాసిరి.

జనాభా లెక్క

సిన్హ, జూన్ 7:— ఇండియాలో అన్నిప్రాంతములం చును 1931 ఫిబ్రవరి 26 వ తేదీరాత్రియు, బర్మాలో 24 తేదీ రాత్రియు జనాభాలెక్క వేయబడు. (ఆ. ప్రె.)

నవీన నాటక ప్రదర్శనము

అద్భుతమైన సినిమాస్లాటు సీనరీతోను, వైరువర్కు నూతనదుస్తులు, క్రొత్తపాటలు, ఫార్సుతోను

11-6-30 బెజవాడ మైలవరం హోలులో బుధవారం

శ్రీ మైలవరం బాలభారతీసమాజం, బెజవాడవారిచే

(సతీతులసీ అను) తు ల సీ దే వి

పత్తివతచరిత్ర ప్రదర్శింపబడును

రేట్లు:—2-2-0, 1-8-0, 1-1-0, 0-7-6, 0-4-0.

శ్రీరాజా సూరాసేని వేంకటపాపయ్యారావుబహద్దూర్ జమిందార్, ప్రశ్నిడెంటు.

మైయర్స్ డి. వే. ల. పంపులు

ఎంతటిలోతైన నీటినికూడ లాగకలవు

బోరింగ్, తెరచిన బావులకుకూడ ఉపయోగపడును

వివిధ నైజులలో ప్రతియొకరికికూడ

నుపయోగించగలవు

డిపార్టుమెంటు ఆఫ్ ఇండస్ట్రీస్, మదరాసు

వారిచే గొప్పగ శ్లాఘింపబడినవి.

మీకు కావలసిన పూర్తివివరములు తెలిపిన, తగిన పంపు విషయమై సలహానివ్వగలము.

దృఢముగను, దీర్ఘ కాలము పనిచేయగలిగి, సులభముగ నడచుదగియున్నవి.

ఇంటియందుండు స్త్రీలచే సహితము

నడువగలిగియున్నవి

లీ మాయి బ్రదర్స్ లిమిటెడ్.

మైయర్స్ పంపులకు, డీరి ఇంజనులకు సోల్ విజంటు

1/173, బ్రాడ్వే, పోస్టుబాక్సు 202, మద్రాసు,

ఇండియా ప్రభుత్వ

హోంమెంటు

బొంబాయి కేలవెల్లిరి?

ద్వివిధములగు సూచనలు

బొంబాయి, జూన్ 9:—బొంబాయిగర ప్రముఖు లతో ముచ్చటించుటకై ఇండియా ప్రభుత్వ దేశీయవ్యవహార సభ్యులగు హోంమెంటు కేలవెల్లిరితో కలసిసాయంకాలము పూనాకు వెళ్లుచున్నారు.

ఇండియన్ డెయిలీమెయిల్, సూచన

ప్రస్తుతముకన్న శ్రీమ్రుగు నిర్బంధవిధానము నవలం బించుటకుగూర్చి ముచ్చటించుటకొరకే హోంమెంటు గారు బొం బాయికి వచ్చియున్నారని ఇండియన్ డెయిలీమెయిల్ పత్రిక యభిప్రాయపడుచున్నది.

అభిప్రాయభేదమా?

సత్యాగ్రహోద్యమము పెదుగొనుటనుగూర్చి బొం బాయి ప్రభుత్వమువారికిని, ఇండియా ప్రభుత్వమునకును సభిప్రా యభేదముకలిగియుండుటచేతనే హోంమెంటు గారివటికివచ్చుటతెలు ధించినదనియు, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారికి కొంచెము చురు కుగలగ వేయుటయే వారియుద్దేశ్యమనియు వదంతులు ప్రబలి యున్నవని డెలెపురు, యిదిసజ్జ కాదనియు, సుదూరము మొ దలగు ప్రాంతములందలి స్థితిగతులను చెప్పికొనుటకే హోంమెంటు గారు వచ్చియున్నారనియు ఈజిప్టును న్యూస్ పత్రిక ప్రక టించుచున్నది. (ప్రీ ప్రె.)

బొంబాయి, జూన్ 9:—బొంబాయి రాజధానియంద లి రాజకీయ పరిస్థితులను స్వయముగా పరిశీలించుటకై ఇండి యా ప్రభుత్వ దేశీయవ్యవహార సభ్యులగు హోంమెంటు గారు కేటి యాదయము బొంబాయికి వచ్చిరి. బొంబాయి ప్రభుత్వర స్త్రీ యవ్యవహార సభ్యులగు సర్ ఎర్నెస్టుమోన్టాగూగారిని వీరు సంగ్రహించిరి మధ్యాహ్నము వీరు నగరప్రముఖులకు దర్శన మొసంగెదరు. కేపటియందయము ప్రాట్టుక్ సహితులై హోంమెంటు గారు పూనా కు వెడలి, యితర ప్రభుత్వ సభ్యులతోడనూ ముచ్చటించును.

క్రొత్త ఆర్డినెన్సులు త్వరలో నమలులోనికి రాగలవు

అసాధారణమైన పరిస్థితులు క్రొత్తగా సేర్పడినవనిగాని ఏర్పడగలవనిగాని హోంమెంటు గారు బొంబాయికి వచ్చియుండలే దనియు ప్రస్తుతస్థితిగతులను గూర్చి బొంబాయి ప్రభుత్వమువారి తోకలిసి యాలోచించుటకే వారిటకు వచ్చియున్నారనియు అసోసియేటెడ్ ప్రెసువారికి తెలియచున్నది. క్రొత్త ఆర్డినెన్సు లు రెండునూ బొంబాయి రాజధానికి వర్తించునని ప్రకటించ బడిననూ బొంబాయి ప్రభుత్వమువారిచే నవి యింకనూ అమలు లో పెట్టబడియుండలేదని అసోసియేటెడ్ ప్రెసువారికి తెలియ పరుపబడియున్నది. ఆర్డినెన్సు లమలులోనికి వచ్చుటకు మొదట గెజట్టులో ప్రకటన జరుగవలసియున్నది. ఆలస్యమునకు కారణ ము ఆర్డినెన్సుల నమలు పెట్టుటకు బొంబాయి ప్రభుత్వము వారి కిష్టములేక కాదు. సిమ్లానుండి ఆర్డినెన్సు యొక్క అచ్చుప్రతు లు వచ్చువరకు వారు వేచియుండువలసివచ్చెను. పి. రియతముయు ద్వీకృతుల సలహానుకూలా వారు గైకొనవలసియుండెను. బొం బాయి రాజధానిలో ప్రభుత్వమువారి కవసరమని తోచునట్లము లందు త్వరలోనే ఆర్డినెన్సులు పూర్తిగాగాని కొంతమట్టుకే గాని యమలులో పెట్టబడునని తెలపబడుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

సత్యాగ్రహ ప్రచారము

గుంటూరు జిల్లా సత్యాగ్రహ కమిటీ ప్రకటనాధికారి ప్రకటించినందున గాఢముగా ప్రాయశ్చిత్తు.

ప్రతివలంబికు దళసంచారము

వారు ప్రతిసత్యాగ్రహము కార్యక్రమములను ఆధిపత్య భావమున ప్రచారముచేయుచు యీ ప్రతివలంబికు దళముల సాక్షులను వెంకటాచలగారు అధ్యక్షులుగా, స్వచ్ఛందము, కాననోల్లంఘనములకు గొప్ప పాపములను మొనర్చి యీ రోజు న గుంటూరు చేరి.

భట్టిప్రోలు 17-5-30

20050 సభ్యులుగలసభలో అధ్యక్షులారా, ఉపాధ్యక్షులారా ప్రతివలంబికు దళముగా ఇప్పుడుంటు వెంకటాచల దళమును ఉపసంహరించు.

కనకం 18-5-30

2000 సభ్యులుగలసభలో ఉపాధ్యక్షులారా

గుంటూరు 19-5-30

2000 సభ్యులుగలసభలో ఉపాధ్యక్షులారా

రాజ్ గోలు 20-5-30

2000 సభ్యులుగలసభలో ఉపాధ్యక్షులారా

గుంటూరు 21-5-30

2000 సభ్యులుగలసభలో పండిత చామరేణుగారి, ఇప్పుడుంటు వెంకటాచలగారు ఉపసంహరించు.

చెన్నై 22-5-30

8000 సభ్యులు గల సభలో పండిత చామరేణుగారు ఇప్పుడుంటు వెంకటాచలగారు ఉపసంహరించు.

గుంటూరు 23-5-30

1000 సభ్యులుగలసభలో చామరేణుగారు.

చీరాలలో 27-5-30 తేదీకి 5000 ప్రతివలంబికు దళముల సభలోను, కారంచేడు 28-5-30 తేదీకి 5000 ప్రతివలంబికు దళముల సభలోను, స్వర్ణ 29-5-30 30-5-30 తేదీలను 500 ప్రతివలంబికు దళముల సభలోను, పేలూరు 1-6-30 తేదీకి 5000 సభ్యులుగల సభలోను, బాపట్ల 2-6-30 తేదీకి 2000 సభ్యులుగల సభలోను, చీరాల 3-6-30 న 6000 సభ్యులుగల సభలోను ఈ ప్రతివలంబికు దళములను 4-6-30 న 1000 సభ్యులుగల సభలోను ఉపసంహరించు. ప్రతివలంబికు దళముల ఆహ్వానముల గొనుచు సంచారము ప్రారంభించి గుంటూరు చేరి.

ప్రతివలంబికు దళము, బాపట్ల

ప్రతివలంబికు దళము కార్యక్రమములను ఆధిపత్యము క్రింద సంచారమునకు బయలుదేరి 3-6-30 తేదీకి బాపట్ల చేరి. సాయంకాలము 3-30 గంటలకు సభకు ప్రవేశముగాంచిరి. సాయంకాలము ముగిసినచేరి. ఇప్పుడుంటు వెంకటాచలగారు దేవరంపాడు పోలీసు దౌర్జన్యములను, ఉపాధ్యక్షుల నిర్మాణములను, అధ్యక్షులను, గాంధీజీ భారణ, కాంతి సైనికులుగా చేరినవని ఉపసంహరించిరి. కార్యక్రమముల గాన కాంతి సైనికులను చెప్పిరి. ఉన్నన లక్ష్మీబాయి మృగాధు ప్రస్తుత పరిస్థితులను వివరించుచు చెప్పిరి.

గృహలక్ష్మి

సంపాదకులు డా॥ కే. ఎస్. కేసరిగారు

పోస్టుబాక్సు నెం. 752, ఎమ్మార్య, మదరాసు.

1-6-1930 వ తేదీని బలవంత 3 వ సంపుటము 4 వ సంచిక కృత్యముతో నడుపుచున్నది. మామూలు ప్రకారమే యిందు చాల ఉత్తములను వ్యాసములను దర్శనములను పలుములను కలపు.

చందాదారులకు విజ్ఞప్తి

ఈ ప్రమోదాతనామ సం॥ ఉగాది సంచికలు కొద్దిగా నుండుటచే మా గ్రాతచందాదారు లందరికి మామూలు వి. పి. మూలముగా పంపలేదు. కొలది ప్రతులు మాత్రమే యుండుటచే ఉగాదిసంచికలు కావలసిన కొద్ది గ్రాతచందాదారులు తమనెంబరు, పూర్తి విలాసము తెలుపుచు రూ 1-5-0 తపాలా కర్చులుకలసి మణియార్డు ద్వారా పంపగోరెదము. ఆలస్యమైనచో ఆశాభంగ మగును. ఇతరులకు 1-కి రూ. 2/- పోస్టుకర్చులు ప్రత్యేకము. ఆంధ్ర పత్రిక ఆఫీసు, తంజుచెట్టిపేట, మదరాసు.

శ్రీమతి ఉన్నవ లక్ష్మీబాయిమ్మ శ్రీయుత వింజమూరి అనంతాచారి గార్లకు వైదు విధింపబడుట

లక్ష్మీబాయిమ్మగారికి 6 నెలలు విడివైదును, అనంతాచారిగారికి 6 నెలలు కఠినశిక్షయును విధింపబడెను

మదరాసు, జూన్ 10:—నిన్న సాయంకాలము 6 గంటలకు బింగోలు పేజిస్ట్రీలుగారు వైదు విధింపబడుట తీర్పు చెప్పిరి. లక్ష్మీబాయిమ్మగారికి 6 నెలలు విడివైదును అనంతాచారిగారికి 6 నెలలు కఠినశిక్షయును విధింపబడెను. వెంటనే నిన్న రాత్రి మెయిలులో అనంతాచారిగారిని రాజమహేంద్రవరము తీసికొనిపోయిరి. ప్యాసెంజరులో లక్ష్మీబాయిమ్మగారిని జైలుకు తీసికొనిపోయిరి. (జి. వి.)

శ్రీమతి లక్ష్మీబాయిమ్మగారిని (వి) తరగతిలోను శ్రీయుత అనంతాచారిగారిని (వి) తరగతిలోను చేర్చిరి. (స్వ. వి.) బందరులో శ్రీయుత కోడె గోపాలకృష్ణయ్యగారు అరెస్టుచేయబడుట-రెండవ తెగ వలంటీరుల కేసు విచారణ.

బందరు, జూన్ 9:—శ్రీయుతులు బుర్రా శివరావు కృష్ణకాశ్రి, కొండేపల్లి పున్నయ్య, వెచ్చలక్ష్మీకరసింహారావు, గోవిందలూరి మార్కెట్ కారావుగార్లు కేసువిచారణ కేసునుభ్యున్న 1 గంటకు బందరు సబ్ మేజిస్ట్రేటుగారి యెదురు జరిగెను. వైదు నలుగురు 144 సెక్షనును ధిక్కరించి నందుకుగాన అరెస్టుచేయబడిన రెండవ తెగమునకు జెందినవారు. సర్కిల్ ఇన్స్పెక్టరు కృష్ణమూర్తి వాయుడుగారు ప్రభుత్వమువారి తరపున సాక్ష్యము చెప్పిరి. కేసు ఒక బమ్మలూరి ఇంగ్లీషు పాలెం నెల్లెనప్పడు ముద్దాయిలక్క-వ ఏకులపాడు పాడుమండుకు చూచిరి. ఒకటవ ముద్దాయిలక్క 144 వ సెక్షను అనుబంధ పబ్లికేషన్ గా వారి నందరిని నెల్లెపాండున చెప్పిరి. వారు నామాట వినలేదు. అందుచే ఒక కట వ ముద్దాయి కేసు అరెస్టుచేసి తీసికొని అని వారు చెప్పిరి. పోలీస్ కాస్టేబులు యజ్ఞ నారాయణగారు నామాట చెప్పిరి. "ముద్దాయిలు నలుగురు పాటు పాటు 144 సెక్షను ధిక్కరించుచున్నామని కేసు చేయుచు శివరావు నుండి బయలుదేరి. వారు తాడేపల్లి వారి సత్రమునకు వచ్చునప్పటికి మరీ 15 మంది వారితో చేరిరి. అక్కడినుండి ఉత్సవము రామనాయకులకు రోడ్డుమీదుగా నడిచెను. ఉత్సవము అప్పటికప్పుడు చెదరగొట్టక పోయినచో కాంతికి భంగముకలిగి యుండెడిది. ఆ నాడు మొహరం పండుగ యగుటవలన ఉత్సవమును చెదర గొట్టక పోయినచో మహమ్మదీయులను, ఉత్సవములోని వారిని చెప్పిరి. బిగి యుండెడిది, అని వారి సాక్ష్యములో కలును.

శ్రీయుతులు కోకా నరసింహారావు, అంబయ్యగార్లు సాక్ష్యమునాడ దీక్షింపబడెను. శ్రీయుత బుర్రా శివరావు కృష్ణ కాశ్రిగారిపై 143, 145, 188, సెక్షనులు తక్కినవారిపై 143, 145, సెక్షనులును ప్రయోగింపబడెను. చాలంటిల్లు నలుగురు ను సేర ము చేయలేదని వాదించిరి. మొదటి దళమునకు నాయకుడుగా శ్రీయుత పోలిరాజు కృష్ణారావుగారిపై 143, 145, 188 సెక్షనుల క్రింద సేరములు మోపబడెను. రెక్కినవారిపై 143, 145 సెక్షనులు మాత్రము ప్రయోగింపబడెను. వారందరను సేరము చేయలేదని. నలువురి తరపున స్టేటుమెంటు నొకదానిని చాళిచేసిరి. మొదటి దళము వారి విచారణలో సాక్షి విచారణ మరల రేపు జరుగును.

తూర్పుకృష్ణారావు కాంగ్రెసుసంఘమునకు కార్యదర్శి యు, సత్యాగ్రహ సంఘములో సభ్యుడును అగు శ్రీయుత కోడె గోపాలకృష్ణయ్యగారిని అరెస్టుచేసి సబ్ జయిలులో నుంచిరి. ఆమనసు పి. కో. 157 సెక్షను క్రింద అరెస్టుచేసి నట్లు తెలియుచున్నది. (స్వ. వి.) శ్రీయుత వై. రంగనాయకులుగారి కేసు విచారణ చీరాలలో కాంగ్రెసు ప్రచారము చీరాల జూన్ 9:—7వ తేదీనాడు 157 సెక్షనుక్రింద అరెస్టుచేయబడిన శ్రీయుత వై. రంగనాయకులుగారి కేసు విచారణ రేపు జరుగును. వీరిపై ప్రముఖులను నాలుగు వర్తకులలో నొకరు.

శ్రీయుత కృష్ణారావుగారి అరెస్టు క్రింద నిన్న సాయంకాలము ఒక బహిరంగ సభ జరిగినది. శ్రీయుతులు పోలిని వెంకటసుబ్బయ్య, గోటి ఉమాకాంతగార్లు ప్రస్తుత రాజకీయస్థితిగూర్చి ఉపన్యసించుచు వాలంటిల్లుగా చేరవలసినదని యు అధ్యక్షు కట్టవలసినదనియు ప్రజలను హెచ్చరించిరి. శ్రీ బాలంటిల్లు శ్రీమతి లక్ష్మీబాయిమ్మగారి కేసు విచారణ చూచుటకై ఆమెనుబ్రోలు నెల్లెరి. నాలుగు వడకుట సేత పని చాల చురుకుగా జరుగుచున్నది. (స్వ. వి.)

చెన్నై పురి బజారు ధరలు

1930 సం॥ జూన్ నెల 10-వ తేదీ మంగళవారము

Table with market prices for various goods in Chennai. Columns include item names (e.g., rice, oil, sugar) and their corresponding prices in different units.

మూత్రకోశ వ్యాధులు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యూరిసోల్)

అను ఔషధమును వాడుటచే తప్పక నిబబణముగా కుదురును

9 మొదలు 12 కాప్ సల్య ఉపయోగించిన చాలామంది

అన్ని మందుల హెచ్చులందు, యితర ఔషధములందు నిశ్చలమునకు వారించును.

ప్రాప్తియందు కావలసినవారు ఈ విషయ విభాగమునకు ప్రాంతములను.

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల

నెం. 7 తంబుళెట్టి వీధి, మద్రాసు.

ఈ గ్రంథముల ముందు విజ్ఞానాభ్యుదయమునకు సాధనము లై వివిధవిషయములకు సంబంధించిన గ్రంథములు రెండుమూసముల కొక గ్రంథమువలెనే బ్రచురింపబడును.

వెలువడిన గ్రంథములు

- 1 శతకమంజరి (భక్తిసంపుటము): వృషాధిప, సర్వేశ్వర, దేవకీనందన, ఒంటిమిట్టరఘువీర, నారాయణ, కాళహస్తీశ్వర, దాశరథి, రంగళాయి, రామతారక, రామచంద్ర శతకములు పది యిందు గలవు. ఒక్కొక్క శతకమునకు పీఠికయు, పాఠభేదములును గలవు. (ఈ శతకములు విడిగను దొరకును.) ౧-౨-౦
- 2 జనవత్సరాణము (ద్విపద): పాల్కురికి సోమనాథుడు. అనేక తాళపత్రమాతృకలను బిరికిరించి కూర్చిన మూలము. పాఠభేదములు సూచింపబడినవి. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకర కాశ్మీగారు వ్రాసిన విపుల మగు పీఠిక గలదు. ౨-౪-౦
- 3 గాంధీమహాత్ముని జెల్లాము కాంగ్రెసు అధ్యక్షోపన్యాసము ౦-౪-౦
- 4 కమలాక్షి (చిన్న విచిత్రకథ): శ్రీ రాయసం వేంకటేశ్వరుడుగారు, యమ్.ఎ., యల్.టి. ౦-౪-౦
- 5 త్యాగరాజస్వామిచరిత్రము (పద్యకావ్యము): శ్రీ సనుమర్తి కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి కృతము. శ్రీ రామభక్తాగ్రణియు, గాయకపితామహుడు నగు శ్రీ త్యాగరాజుగారి చరిత్ర మిందు సరసముగ వర్ణింపబడినది. సంపూర్ణముసారముగ త్యాగరాజుగారు చియించిన కృతులును నిందు జేర్చబడినవి. ౦-౧౦-౦
- 6 భీష్ముడు (అయిదంకముల నాటకము): నారేంద్రేశ్వరు కవిభిక్షామణి యగు ఇబ్ సెను గారి బ్రాండు అను నాటకమున కనువాదము. అనువాదములు శ్రీ పాణకా విచ్చి రెడ్డిగారు వ్రాసినవి. (అనన్య) ౧-౦-౦
- 7 జీర్ణవిజయనగరచరిత్రము: శ్రీ కుందూరి ఈశ్వరదత్తుగారు, బి. యే. శ్రీకృష్ణదేవరాయ సామ్రాజ్యలక్ష్మీవీర మగు విద్యానగరము (హంపిశిలముల) యొక్క ప్రాచీనచరిత్రము, ప్రకృతి జర్ణి సత్యము నిందు వర్ణితము లైనవి. ౧-౪-౦
- 8 'ఆత్మకథ' ప్రథమసంపుటము. శ్రీ గాంధీమహాత్ములవారి స్వీయచరిత్రము. ఇందు వారి సత్యాగ్రహ-సత్యప్రయోగముల కథ వివరింపబడినది. ఆ దర్శనీయమును ప్రదర్శించునది. మూలమునుండి శ్రీ శతావధాని వేలూరు శివరామశాస్త్రిగారిచే సనువదించబడినది. 400 కు పైగ పుటలు గలవు. చక్కనియచ్చు, రేపరు. ౦-౧౨-౦

కాకినాడను నాగేశ్వరరావు, వ్యవస్థాపకాధి

నివాసాధి. - కామవల్లి గోకంకరవల్లి ఆంధ్ర కో., రేణి, రేణిదేవస్థానం, హైదరాబాద్, దిక్కె

వెలువడినది! కొలది ప్రతులుమాత్రమే వెలువడినది!!

త్వరపడుడు.

ఆంధ్రవాఙ్మయ సూచిక

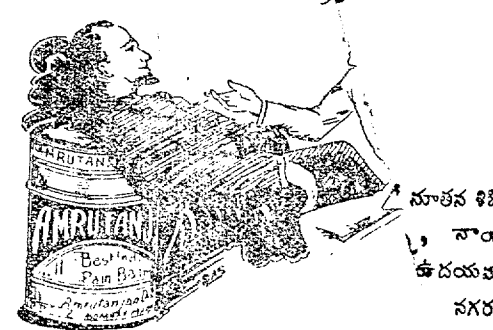
(ముద్రితముద్రితగ్రంథముల పట్టికలు - ఆంధ్రగ్రంథమాలలో ౧౧-వ పుస్తకము)

ఈ పుస్తకమున ౧౯౨౭-వ సంవత్సరము చివరవరకు అచ్చయిన తెలుగుపుస్తకముల పట్టిక ఒకటి, ఆ పుస్తకములను వ్రాసినవారి పట్టిక ఒకటి, విషయమునుబట్టి విభాగించి ఆయా విభాగములక్రింద వచ్చిన పుస్తకములకుపట్టిక ఒకటి, ఇంకా కాకినాడ ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తు లైబ్రరీలోను, తంజావూరు సరస్వతీ లైబ్రరీలోను, చెన్నపురమున ఓరియంటల్ లైబ్రరీలోను ఉండే వ్రాతపుస్తకములలో కృష్టికి అచ్చుకాకుండఉన్న తెలుగుపుస్తకములపట్టికలును, ప్రత్యేకము అకారాదిగా ఉన్నవి. ఆంధ్రవాఙ్మయవిమర్శనరూపమున ప్రకాశకులపీఠిక ౧౦౮ పుటల పరిమితిగలది యీ పుస్తకమున ఉన్నది.

తెలుగుభాషలోపుట్టిన పుస్తకములను, వానిలో ఇప్పటికి అచ్చయినవానినీ, కానివానినీ తెలిసికొనుటకు ఈ సూచిక చాల ఉపయోగకరము.

భారతీయపుస్తకము, పుటలు ౬౨౦, మంచి కాగితములు, పెల మూడురూపాయలు మాత్రమే మేనేజరు-ఆంధ్రగ్రంథమాల, నెం. 7, తంబుళెట్టివీధి, మద్రాసు.

"It's that famous INDIAN PAIN that brought your relief"

AMRUTANJAN DEPO

Price Annas 10 only

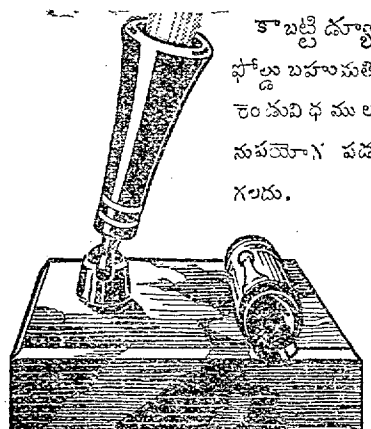
MADRAS & BOMBAY.

స్నేహము
కొరకును

జన్మదినము శలవుదినము లేక స్నేహములకు - బహుమతిగా నొసంగదగినది. పార్కర్ డెన్ఫో పెన్.

మాత క్లిప్, ప్రతి పార్కర్ డెన్ఫో పెన్టు వెంటనుంచుటచే యనసరమైన జేబులో నుంచుకొనుటకు మార్పు నగును.

కాబట్టి దూర్భాషలు బహుమతి రెండువిధముల నుపయోగ పడ గలదు.

Parker Duofold

Distributors -

Dodge & Seymour, Ltd. Bombay, Calcutta, Madras, Delhi, Lahore, Karachi

Authorized Parker Service Stations
M. Hussen Ali & Sons, Bunder Street, Madras.

Jalal & Sons, Rattan Bazar Road, P. ORR & Sons, Madras. [Madras, Addison & Co., Madras.

లకోటా ప్రశ్న

అయితే ప్రశ్నలు వ్రాసి కడపలో ఉంచి పెనశీర్లు వేసి మాకు పంపి: మీ కిల్లె కవరును చింపకడే పూజచేసి ఫోతమలప వ్రాసి పదకవరీతములును మీ కిల్లె కవరును కలిపి రు 1-4-0 లకు ఓ. పి. గా పంపుడు. సవరణ సంగీత ఫలితం రు 0-2-0 శ్రీ సరస్వతీ జ్యోతిమాలయం, కాకినాడ.

విజయనగరం

డాక్టర్. జమ్మి వెంకట్రమణయ్య

లీవరు అండు స్ప్రింగ్ వ్యాధులకు ప్రత్యేక చికిత్స నిచ్చు వైద్యుడు. మద్రాసులో భూమిమగా నుండుడు. ఉత్తర శత్రుత్వము లన్నియు క్రింది ఆడ్రసునకు వ్రాయవలెను. నెం. 27, మాధవపెరమాళ్ కోయల్ వీధి, మైసూరు మద్రాసు.